ŠOLSKI RAZGLEDI

ŠTIRINAJSTDNEVNIK
LETNIK LXI št. 6
19. MAREC 2010

STROKOVNOINFORMATIVNI ČASNIK ZA VZGOJO, IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN KULTURO CENA 1,80 EVRA

"Če bi verjeli v propad tiskanih knjig in v najbolj črn scenarij, bi že svetoval lastnikom Mladinske knjige, da začno zapirati knjigarne. Toda tega nisem naredil, ker verjamem, da bodo tiskane knjige obstale tudi naprej in da ima založništvo t-knjig in e-knjig prihodnost."

MIHA KOVAČ, raziskovalec knjig in založnik, Delo, Sobotna priloga, 13. marca 2010

Stran 3

(NOVA) BRITANSKA KNJIŽNICA IN (NOVI) NUK

Sladkogrenka primerjava

Na obiskovalce iz držav z manj razvito knjižničarsko tradicijo ponudba Britanske knjižnice naredi precejšen vtis. Pa ne gre le za običajno navdušenje marginaliziranega provincialca na ponudbo v belem svetu. Nasprotno. Gre za premišljeno primerjavo, ki ob precejšnji zavisti sproža tudi precej boleč spomin na neprimerljive oz. na neurejene razmere v domačem okolju.

Stran 4

ŠTUDIJ V TUJINI

Vsak dan nova dogodivščina

Ko je prišel dan odhoda, začuda nisem čutil nobene žalosti ali strahu. Še zadnji pozdrav na železniški postaji, zadnji nasmeh objokani materi in vlak je odpeljal. Po 23 urah je vlak prispel v Aarhus, Danska. Tako je bilo pred leti. In zdaj? Po zaslugi študija v tujini sem postal popolnoma neodvisen in samostojen, zaupam vase, da lahko dosežem vse, kar si želim, če se le dovolj potrudim.

Stran 5

NAŠE UČENJE

Preobremenjeni s togim

K pisanju me je spodbudila navedba v dnevnem časopisju, da je politični cilj ministra dr. Igorja Lukšiča 20-odstotno skrčenje obsega učnih načrtov v devetletki. Zato predstavljam nekatere rezultate dozdajšnjih empiričnih raziskav o obremenjenosti učencev z učenjem …

Stran 6

O UČITELJEVIH KOMPETENCAH

Na rob nadaljevanki

Ob spremljanju mojstrsko napisane »nadaljevanke« dr. Slavka Cvetka o amputaciji učiteljevih kompetenc v Šolskih razgledih sta me vznemirili zlasti vprašanji, na kateri še zdaj ne vem odgovora. Kako to, da na te zapise, na problem, ki ga odpirajo, ni bilo nobenega pravega odmeva? Kakšen je bil motiv Komisije za izobraževanje učiteljev in pedagoške vede pri Svetu RS za visoko šolstvo, da je tako zelo osiromašila seznam učiteljevih kompetenc …

Včasih je daleč čisto blizu. In včasih tudi preteklost skorajda oživi, tako da postane nekdaj zdaj … V teh mesecih je z nami Armenija. Armenija od blizu.
Tako so poimenovali festival kulture in umetnosti prireditelji v Cankarjevem domu (več na strani 8). Festival je vpeljala odlična kulturnozgodovinska razstava Armenska tradicija med svetom in svetim s kar 62 izjemnimi eksponati armenske cerkvene umetnosti iz obdobja med 12. in 19. stoletjem – z obrednim posodjem, zavesami, pregrinjali, liturgičnimi oblačili, predvsem pa tudi z enkratnimi kamnitimi križi ali iz kamna izklesanimi pomniki, ki jih imenujejo hačkarji (so iz 12. in 13. stoletja). Na ogled so tudi ženska nacionalna oblačila in razkošen nakit. Mnogi razstavljeni predmeti so še zlasti dragoceni zaradi datumov, vpisanih v armenski pisavi …
Nekaj dragocenih podob tudi za vas v teh Šolskih razgledih …

19. MAREC
SVETOVNI DAN PRIPOVEDNIŠTVA

20. MAREC
ZAČETEK POMLADI
SVETOVNI DAN SPANJA

21. MAREC
MEDNARODNI DAN BOJA PROTI RASIZMU
SVETOVNI DAN POEZIJE
SVETOVNI DAN STRPNOSTI
SVETOVNI DAN LUTKARJEV

22. MAREC
SVETOVNI DAN VODA

23. MAREC
SVETOVNI DAN METEOROLOGIJE

24. MAREC
SVETOVNI DAN BOJA PROTI TUBERKOLOZI

25. MAREC
MATERINSKI DAN

27. MAREC
SVETOVNI DAN GLEDALIŠČA

ČETRT STOLETJA UNIVERZITETNEGA IZOBRAŽEVANJA UČITELJEV

So pričakovanja izpolnjena?

Nič ne prehitevam, ker sem naštel že 25 let od prehoda višješolskega pedagoškega izobraževanja na štiriletni univerzitetni študij. Res se je začel program izvajati leta 1987, ampak najvažnejše odločitve so bile sprejete prej. Bil sem čisto blizu in lahko to potrdim.

Slovensko učiteljstvo je imelo takrat za seboj že sto let boja za priznanje »profesionalnosti«. Zelo težko se je izvilo iz »mežnarskega« položaja in brez razsvetljenega Dunaja in nekaterih zelo pametnih slovenskih šolskih uradnikov pri nas sploh ne bi sprejeli učiteljišča. Šolniki so si »trgali od ust«, da so lahko nastale odlične pedagoške knjižnice, močna učiteljska strokovna združenja, vplivni pedagoški časopisi in drugi »atributi profesionalnosti«. Zahteva mariborske Pedagoške centrale za prehod učiteljišča na višjo pedagoško šolo je morala v Ljubljani – za razliko od Zagreba – čakati na čas po drugi vojni.

V sedemdesetih sta direktorja pedagoških akademij Aleksandra Kornhauser v Ljubljani in Rudi Lešnik v Mariboru sprožila raziskovalni projekt, s katerim naj bi utemeljili nujnost univerzitetne izobrazbe učiteljev. Milan Divjak je sicer mimo tega spisal prvo debelo knjigo na to temo, omenjeni projekt pa ni dobil zelene luči. To je bila velika škoda. Ne, ker bi s tem preprečili neogibno nadgradnjo, ampak ker nismo potem nikoli natančno opredelili, kaj moramo z njo doseči.

Splošno družbeno »odpiranje« v osemdesetih je zajelo tudi okrepitev vloge učiteljstva in en za drugim so izginjali pomisleki glede njihove univerzitetne izobrazbe. Svoje je prispeval tudi »korporacijski« pritisk posebne izobraževalne skupnosti in nenadoma se je odprla možnost za pedagoške fakultete. Izkoristili smo ugodne razmere in pospešili zakonodajne postopke, za temeljite premisleke o vseh vidikih prehoda pa ni bilo več časa. Le pri ljubljanski pedagoški akademiji (PA) smo morali razvozlati nekaj problemov delitve dela med različnimi fakultetami, mariborska PA pa je kar scela padla v vzorec filozofske fakultete. To je bil odločilen trenutek, ko bi morali imeti pri roki dokončan projekt Kornhauser–Lešnik. Primerjalne evropske študije izobraževanja učiteljev Barice Marentič so prišle, ko so bili mnogi oddelki že »utirjeni« in je bila integralna učiteljska fakulteta odpisana.

Danes smo v situaciji, ko o »profesionalnosti« učiteljev ne moremo več soditi le na podlagi dolžine (stopnje) njihovega šolanja. Prej se moramo vprašati, ali so se sploh šolali za »profesionalne« učitelje. To lahko preskusimo z ugotavljanjem, kakšen pedagoški koncept so ti diplomanti v zadnjih dvajsetih letih uveljavili v šolskih zbornicah. V mislih imam profesionalni pristop, ki se ga učitelj oprime, ko zapre za sabo vrata razreda in je sam z učenci. Tja šolska politika ne seže, pač pa se izrazijo vzorci, osvojeni med študijem. Bojim se, da o tem sploh ne vemo kaj dosti. In še bolj se bojim, da se to učiteljskim fakultetam niti ne zdi zelo pomembno. Razpravo o pedagoškem konceptu sodobne šole zlahka prekrijejo kampanje o opisnih ocenah, diferenciaciji, računalniškem administriranju, medpredmetnih povezavah, inkluziji in podobnem, ki tako kot nenadoma »priletijo«, tudi nenadoma »odletijo«.

Očitna so resna razhajanja o »profesionalnosti« učitelja. Za njo je šlo, ko smo pred četrt stoletja dosegli univerzitetno stopnjo in se veselili izpolnitve vizij velikih slovenskih pedagogov. Kaj bi oni danes pripomnili k doseženemu?

FRANCI PIVEC

šR
Šola za ravnatelje

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

XIV. strokovni posvet
Vodenje v vzgoji in izobraževanju

IZZIVI VODENJA ZA RAZNOLIKOST

29. do 31. marec 2010, Hoteli LifeClass, Hotel Slovenija, Portorož

Program posveta

Ponedeljek, 29. marec 2010

12.00–12.30
Pozdravni nagovor predsednika Republike Slovenije dr. Danila Türka

12.30–12.45 - Odmor

12.45–13.45
Od pravičnosti k inkluzivnosti
dr. Irena Lesar, Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani

13.45–15.00 - Odmor za kosilo

15.00–16.30
Vodenje raznolikosti: zagotavljanje inkluzije, enakosti in socialne pravičnosti
dr. John West-Burnham, St Mary's College, London

16.30–17.00 - Odmor

17.00–18.30
Predstavitve referatov 1

20.00 - Večerja z družabnim srečanjem

Torek, 30. marec 2010

9.00–10.30
Raznolikost kot priložnost za delo z otroki s posebnimi potrebami
Alenka Kovšca, državna sekretarka Ministrstva za šolstvo in šport

10.30–11.00 - Odmor

11.00–12.30
Predstavitve referatov 2

12.30–14.00 - Odmor za kosilo

14.00–15.30
Predstavitve referatov 3

15.30–16.00 - Odmor

16.00
Vsak človek je zase svet - okrogla miza o »Drugačnosti« v šolskih klopeh.
Seku M. Condé, novinar RTV Slovenija, in sogovornika Faila Pašić Bišić, dobrotnica leta, vodja akcije pomoči otrokom iz Gaze, nominiranka za Slovenko leta, in Marko Lukan, gluhi slikar, študent na likovni akademiji, avtor več odmevnih razstav

Sreda, 31. marec 2010

9.00–10.00
Uvodno predavanje
dr. Zdenka Čebašek-Travnik, varuhinja človekovih pravic

10.00–11.00
Dejavnik tveganja in posledica nasilja
Doroteja Lešnik Mugnaioni, Šola za ravnatelje

11.00–11.30 - Odmor

11.30–13.00
Predstavitve referatov 4

Kotizacija
Udeležba je brezplačna. Strokovni posvet je sofinanciran s strani Evropskega strukturnega sklada in Ministrstva za šolstvo in šport.

E-prijava na strokovni posvet
Obrazec za e-prijavo na strokovni posvet najdete na spletni strani Šole za ravnatelje, www.solazaravnatelje.si. Prijave so le elektronske. Rok prijave je 25. 3. 2010.

Rezervacija prenočišča
Prijavnico za rezervacijo prenočišč v Hotelih LifeClass najdete na spletni strani Šole za ravnatelje. Rok za rezervacijo je 25. 3.2010.

Vabljeni k udeležbi na XIV. strokovni posvet! Organizacijski odbor posveta

Šola za ravnatelje, Predoslje 39, 4000 Kranj, Slovenija,
T+386 4 595 12 60, F+386 4 595 12 61,
info@solazaravnatelje.si, www.solazaravnatelje.si

OB JUBILEJNI MINISTRSKI BOLONJSKI KONFERENCI

Komu so se prismodili bolonjski špageti

Iz Budimpešte na Dunaj po recept evropskega visokošolskega prostora

Vse bolj ugotavljam, da je v vsem družbenem dogajanju in tako tudi v visokem šolstvu zelo veliko (naključnih?) sovpadanj. Pred desetimi dnevi se je pri nas iztekel prijavni rok prijav za študijske programe v prihodnjem letu. To je že naša druga popolnoma bolonjska generacija, čeprav bo seveda minilo še nekaj let do odhoda zadnjega starega diplomanta. Nihče sicer še ni povedal, do kdaj bodo lahko še opravljali svoje študijske obveznosti – tako kot je bilo pred poldrugim desetletjem rečeno za nekdanje višješolske študente –, so pa mnogi že lani okusili prisilno premeščanje na bolonjske programe. A to je še najmanj, kar bremeni naše študente in njihove učitelje oziroma vse. Skupaj sedijo v bolonjskem vlaku, ki jih z velikim ropotom in precej manjšo zanesljivostjo vozi proti skupnemu evropskemu visokošolskemu prostoru.

Le dva dni po izteku prijav so se v dveh velikih evropskih mestih ministri in drugi predstavniki vlad in visokega šolstva 46 bolonjskih držav sestali na jubilejni ministrski bolonjski konferenci, da bi ugotovili, kaj jim je prineslo minulo desetletje bolonjske prenove. Budimpešta in Dunaj, dve bližnji evropski prestolnici, ki ju druži podobna zgodovina, arhitektura in reka Donava, sta bili očitno izbrani z namenom, da simbolizirata tesno povezanost evropskega visokošolskega prostora. Prvi gostitelj konference, madžarski minister István Hiller, je bil zelo pripraven za vlogo promotorja bolonjskega procesa. Navdušeno je razlagal, kaj je madžarsko visoko šolstvo pridobilo s podpisom bolonjske deklaracije v letu 1999, govoril je o dobri zaposljivosti diplomantov prve bolonjske stopnje ... Ob takšnih izjavah si se lahko samo vprašal, na katerem planetu se nahaja madžarsko visoko šolstvo.

Vendar v Avstriji in na Madžarskem ni bilo slišati le pohval, temveč tudi marsikatero kritiko, še zlasti na račun preskromne mobilnosti, nezadovoljivega nadzora kakovosti visokega šolstva in še vedno – vsaj s stališča študentov iz drugih delov sveta – premalo atraktivnega evropskega visokega šolstva. Poudarjali so potrebo, da v resnici nastane harmoničen evropski visokošolski prostor, v katerem ne bo več dvomov o visokošolski kakovosti in primerljivosti diplom v kateri od bolonjskih članic in tudi ne o kakovosti katere od akreditiranih visokošolskih institucij.

O tem, da danes ti dvomi še obstajajo, ni nobenega pomisleka. Za to so tehtni razlogi. V visokem šolstvu ni le skupna bolonjska pot, so tudi stranpoti. Poglejmo si samo naše razmere. Navedimo le najnovejši primer, da je korupcije osumljen naš minister, ki je bil prej dekan ene od fakultet in tudi kandidat za rektorja naše največje univerze. Res je, da ga je sum korupcije doletel zunaj akademske sfere. A če sum drži, se lahko vprašamo, če se je njegova koruptivnost začela šele v politiki. Ni še pozabljena korupcijska afera Indeks, ki je pred dobrim letom pretresla hrvaško visoko šolstvo, a so jo po prvih razkritjih na hitro pometli pod preprogo. Nič hudega pa se ni zgodilo niti tistim, ki jim je bila korupcija dokazana. Morda zato, ker se ve, da bi morali v tem primeru kaznovati še mnoge druge? Ali v slovenskem visokem šolstvu res ni takšnih pojavov?

Sicer pa ima koruptivnost veliko pojavnih oblik. V ta sklop lahko verjetno uvrstimo tudi letošnje lažno propagiranje nekaterih naših neuradno neobstoječih vpisnih študijskih možnosti, namreč na neakreditiranih programih in celo na neakreditiranih institucijah. Seveda so to zasebne visokošolske institucije počele z očitnim namenom, da si pridobijo študente, ki za študij, seveda, plačajo šolnino. Večina verjetno niti ne ve, da takšen vpis ne zagotavlja javno priznanih diplom, na kar jih je opozorilo naše resorno visokošolsko ministrstvo. Nič pa ni bilo napisano o kazni, ki je namenjena tistemu, ki tako grdo zavaja študente.

Bo akademska sfera res čisto zadnja, ki jo bo kdaj doletela kakšna sankcija? Kakšno sporočilo bodo diplomanti odnesli na prihodnja delovna mesta? Da so visokošolke laži in goljufije samo nepomembni grehi?

Evropskim študentom je že prekipelo in že lep čas protestirajo. A organizatorji bolonjske konference se niso pustili prav nič zmotiti. Navsezadnje so prizorišča konference zavarovali tako, kot bi šlo za kakšen Pentagon. A brez skrbi, »Bolonje« ni nihče hotel ukrasti, čeprav se menda zanjo vneto zanimajo po vsem svetu. Bodimo malce hudobni in špekulirajmo. Bi se zanjo tako vneto zanimali tudi, če bi z njo imeli naše izkušnje? Toda tudi naša bolonjska prenova ima dva obraza. Eden je tisti, ki ga bolonjskim članicam kaže naš vodilni bolonjski strokovnjak dr. Pavel Zgaga, ki si je tudi v gradivu budimpeštansko-dunajske konference prislužil ugledno mesto. Drugi pa je tisto, kar doživljajo naši bolonjski udeleženci. Zdi se, da sta to dva svetova. Pa dr. Pavlu Zgagi ne bi bilo treba daleč, da se sooči z obema. Kje bi, denimo, on zaposlil diplomante prve bolonjske stopnje pedagoških študijev na svoji, torej ljubljanski Pedagoški fakulteti? Bi jih morda poslal na Madžarsko?

JASNA KONTLER - SALAMON

Ženske, pozdravljene!

Pod okriljem Zavoda Novi Kombinat – Garažnega ženskega pevskega zbora Kombinat je 7. marca letos v Španskih borcih v Ljubljani potekalo omizje o pravicah žensk v zdajšnjem času, o ceni ženskega dela ter o vlogi pesmi v boju za pravice žensk. Omizja so se udeležile domače in tuje gostje. Dogodek, ki so ga poimenovali O bella ciao in ki je bil posvečen pesmi in uporu ter njuni združitvi, je povezovala mag. Maja Pan.

Voditeljica in njene gostje so razmišljale o vlogi pesmi in upora v zdajšnjem času. Zborovodkinja italijanskih pevk Giulia Conti je v uvodu spregovorila o poslanstvu in zgodovini njihovega pevskega zbora. Nato so se zvrstile kratke predstavitve drugih udeleženk. Tako je Nela Pamuković iz Zagreba predstavila feministično dejavnost svoje organizacije. Pri tem je izpostavila težave, s katerimi se spoprijemajo ženske na Hrvaškem. Dr. Marta Gregorčič je približala razmere, v katerih živijo ženske v Indiji in Boliviji, njihovo uporniško in socialno dejavnost, Aigul Hakimova pa je ob tem predstavila tegobe domačih delavcev in migrantskih ter prosilcev za azil. Poudarila je potrebo po povezovanju vseh teh vrelišč, ki imajo enak cilj in prav tako tudi enakega nasprotnika. Dr. Taja Kramberger je udeležence seznanila s tem, kako poteka njeno delo s študenti na področju kolektivnega spomina, ki se prenaša znotraj pesmi. Dr. Maca Jogan je opozorila na bogato dediščino uporniških pesmi tako iz NOB kot tudi iz ženskega gibanja. Lidija Radojević je vse skupaj povzela in zastavila vprašanje, kako to, da so vse pesmi upora, ki jih danes pojemo ali poznamo, iz zakladnice zgodovine in nimajo svojih podmladkov, ki bi opevali nas čas. Zdi se ji, da se je sama produkcija glasbe v zdajšnjem času tako zelo preoblikovala od tistega časa, ko so nastajale pesmi upora. Te, ki jih poznamo, jih je zdaj skoraj nemogoče na enak način ustvarjati. Sodobna kulturna industrija z različnimi mehanizmi – avtorske pravice, standardizirana proizvodnja, monopol nad javnostjo – onemogoča spontano nastajanje pesmi, ki bi bile zunaj njenega primeža. Prav tako je problem tudi sama kolektivnost. Pesmi, ki jih Il Coro delle Mondine di Novi pojejo, so nastajale spontano med ženskami, ki so delale na riževih poljih. Pripovedovale so namreč o njihovih mukah in volji do življenja. Zdajšnji delavski kolektivi pa množično ponikajo. To pa zato, ker se delovni proces atomizira in osredinja predvsem na posameznika. Ta velikokrat nemo opazuje. Zato ne preseneča, da se zmeraj več ljudi zbira v kolektive zunaj svojega delovnega procesa – tako kot Garažni ženski pevski zbor Kombinat, da lahko ustvarjajo, poiščejo oporo (in podporo) ter osmislijo tudi upor. *(st)*

Zgodba s širšo razsežnostjo

Na drugem srečanju šolskega ministra dr. Igorja Lukšiča s predstavniki staršev v svetu vzgojno-izobraževalnih zavodov 9. marca letos, ki je tokrat potekalo na Ministrstvu za šolstvo in šport, so ponovno razprli teme o zmanjšanju obremenitev za 20 odstotkov, prispevku staršev k večji kakovosti šole, avtonomiji šolskega polja, šolskem koledarju (zakaj je smiselno združiti počitnice) … Minister je predstavnike svetov staršev osnovnih šol pozval, naj podprejo prizadevanje ravnateljev za zmanjšanje obsega učnega gradiva in delovnih zvezkov, a tudi k temu, naj ravnatelji svetujejo učiteljem, da bodo še bolj skrbni pri izbiri učnega gradiva. Ob tem je poudaril, da s tem nikakor ne želi posegati v avtonomijo učiteljev. Šole je namreč treba očistiti balasta, ki se je nabral, zlasti v zadnjih sedmih letih. Starše je opozoril, da se družba mora odločiti, ali bo dopustila, da jo vodi profitna logika ali pa se bo odločila za kakovost življenja, ki bo temeljila na razumnih odločitvah. Naročene so tudi študije o predmetniku in ocenjevanju v osnovni šoli. Izpostavili so tudi raziskavo Pedagoškega inštituta v Ljubljani, ki jasno kaže, da se je v zadnjih desetih letih privlačnost učbenikov sicer zelo povečala, a sta zaradi tega zelo okrnjeni informativnost in sistematičnost. Na srečanju je minister napovedal, da bo treba podrobno preučiti dosežke nacionalnega preverjanja znanja (ugotoviti, zakaj nekatere šole pri zunanjem preverjanju znanja dosegajo očitne slabše dosežke) in spremembo šolskega koledarja. Komisija je namreč že pripravila predlog, kako poenotiti zimske počitnice za vso Slovenijo in nekatere druge manjše spremembe.

SLADKOGRENKA PRIMERJAVA

Med navdušenjem in zavistjo

(Nova) Britanska knjižnica in (Novi) NUK

Ko je leta 1982 valežanski princ položil temeljni kamen nove Britanske knjižnice, si večina navzočih ni mogla predstavljati, kaj vse je potrebno za gradnjo in opremo sodobne nacionalne in/ali univerzitetne knjižnice. Tovrstne ustanove neprimerljivega pomena namreč niso samo skladišča knjig. To niso le čakalnice za izposojo nujne študijske literature, temveč zakladnice nacionalne kulture in kot take inspiracija za vse rodove. Zadnja tri desetletja pa je sestavni del dobre knjižnice tudi predstavitvena dejavnost, konferenčna in poslovna. Da o družabni funkciji nacionalne ali univerzitetne knjižnice niti ne govorimo.

Paleta rdečih in zelenih odtenkov nove Britanske knjižnice, ki spominja na tradicionalno arhitekturo poznega 18. stoletja, se posrečeno zliva s prenovljeno postajo, ki je s prefinjenim dopolnjevanjem starega in novega prav tako v trenutku postala svojevrstna londonska in britanska atrakcija.

Tudi zato bi med povabljenci na odprtje te častitljive ustanove, ki si je do nedavnega delila prostore z Britanskim muzejem, našli koga, ki si je znal predstavljati, koliko dela je bilo vloženo v ustanovo, ki jo je dobro desetletje pozneje odprla Charlesova mati, kraljica Elizabeta II. Gotovo pa na nobeni od obeh svečanosti ne bi mogli najti človeka, ki bi dvomil v smiselnost takega projekta oz. bi se po ceremonialnem začetku gradnje bal za nadaljevanje in uspešen konec.

Svojevrstna atrakcija

Res je, da so nekateri arhitekti in umetnostni zgodovinarji že ob razgrnitvi načrta kritizirali posamezne rešitve in posamezne prvine načrta. Res je tudi, da je nekatere vznemirjala in razburjala (navidezna) nezdružljivost zunanje fasade knjižnice z več kot sto let staro arhitekturo sosednje železniške postaje sv. Pankraca ... Toda nihče od teh ni dvomil o tem, da bo knjižnica nekoč tudi zares stala. Prej nasprotno. Takoj, ko jo je kraljica Elizabeta II. še ne čisto končano leta 1997 svečano odprla, je precej kritikov svoje prvotno mnenje precej spremenilo. Fasada knjižnice se namreč več kot posrečeno dopolnjuje z barvo očiščenih zidakov znamenite železniške postaje, ki po dolgotrajni prenovi znova pridobiva nekdanji sijaj. Paleta rdečih in zelenih odtenkov nove Britanske knjižnice, ki spominja na tradicionalno arhitekturo poznega 18. stoletja, se namreč prav posrečeno zliva s prenovljeno postajo, ki je s prefinjenim dopolnjevanjem starega in novega prav tako v trenutku postala svojevrstna londonska in britanska atrakcija.

Upam si trditi, da so pred menoj že marsikatero obiskovalko in marsikaterega obiskovalca iz Slovenije izjemni pogoji za delo v Britanski knjižnici spomnili na vse prelomljene obljube v zvezi z novo nacionalno/univerzitetno knjižnico v Ljubljani.

Sicer pa sta si sosednji stavbi podobni tudi po tem, da ob hitrem in učinkovitem preto ku ljudi in znanja svoje obiskovalce tudi razvajata in navdihujeta. Človek se ne more znebiti občutka, da je železniška postaja načrtovalce nove britanske knjižnice navdihnila tudi s svojim dodatnim poslanstvom, in sicer da je

Nič hudega torej, če vam je pred potovanjem zmanjkalo časa za malico ali obisk knjigarne. Na postaji boste dobili vse, od bolj ali manj izbrane hrane do literature vseh vrst. Tudi zato potovanje, ki ga začnete s postaje svetega Pankraca, vedno zgleda kot nadvse prijetna dogodivščina.

Uporabniki se radi vračajo

Podobno je z Britansko knjižnico. Tudi ta si prizadeva svoje poslanstvo izpolnjevati tako, da se njeni uporabniki radi vračajo. V prvi vrsti zato, ker lahko v njej v miru delajo, mimogrede uredijo svojo pošto in se po potrebi tudi nahranijo. Predvsem pa v njej vedno znova najdejo potrditev, da je raziskovalno delo dobro in smiselno. Podobno kot druge izjemne knjižnice po svetu tudi ta pripomore k temu, da svoje delo opravimo hitreje in bolje. Poleg »običajnih« knjig, ki jih je ta hip približno 150 milijonov, najdemo v njej vrsto redkih dokumentov z vseh kontinentov. Zbirke virov ponujajo od različnih zakladov risb Leonarda da Vincija do rokopisnih skic poznejših hitov skupine Beatles. Poleg izjemne južnoameriške in ruske zbirke ter poleg digitalne zbirke vseh britanskih časopisov se knjižnica lahko pohvali tudi z zbirko enkratnih fotografij skupaj z arabskimi rokopisi, v katerih se prvič (v 10. stoletju) pojavi izraz camera obscura ...

Vse to si je mogoče ogledati na priložnostnih razstavah, ki skušajo bralcem in obiskovalcem podrobneje predstaviti posamezna obdobja, procese in fenomene.

Boleč spomin na neizpolnjene obljube

Na obiskovalce iz držav z manj razvito knjižničarsko tradicijo našteta ponudba Britanske knjižnice naredi precejšen vtis. Pa ne gre le za običajno navdušenje marginaliziranega provincialca na ponudbo v belem svetu. Nasprotno. Gre za premišljeno primerjavo, ki ob precejšnji zavisti sproža tudi precej boleč spomin na neprimerljive oz. na neurejene razmere v domačem okolju. Še več, upam si trditi, da so pred menoj že marsikatero obiskovalko in marsikaterega obiskovalca iz Slovenije izjemni pogoji za delo v Britanski knjižnici spomnili na vse prelomljene obljube v zvezi z novo nacionalno/univerzitetno knjižnico v Ljubljani. Med njimi so in bodo gotovo tudi taki, ki se še spomnijo odprtja spominske plošče, s katero se je dr. Rado Bohinc, drugi minister za znanost v samostojni Sloveniji in aktualni rektor Univerze na Primorskem, zavezal, da bomo nekaj podobnega, seveda v sorazmerju s številom pričakovanih uporabnikov, dobili tudi sredi Slovenije. Po vrsti mučnih škandalov, predvsem pa bolj ali manj uspešno prikritih, je štafetno palico v tej »zadevi« za njim prevzel predzadnji minister za kulturo, ki mu kljub predvolilnim obljubam ni uspelo izposlovati vladnega jamstva za najem potrebnih kreditov. Zadnji izgovor za odlog začetka gradnje ponuja kriza, v strokovni javnosti pa je mogoče zaslediti tudi resne pomisleke v zvezi z aktualnostjo zdaj že več kot 15 let starih načrtov. Kot zgodovinar se v to razpravo umetnostnih zgodovinarjev in arhitektov ne morem vključiti, kot kronični uporabnik dobre knjižnice pa želim še enkrat opozoriti na to, da sodobno nacionalno oz. osrednjo univerzitetno knjižnico zelo potrebujemo. Bolj kot prihodnji kulturni spomenik potrebujemo uporaben, večnamenski, miren, odprt, prijazen in udoben prostor hitrega dostopa do znanja, ki bi moral biti tudi zaželen družaben prostor vseh generacij uporabnikov strokovne literature in podobnega gradiva. In končno, sodobno nacionalno/univerzitetno knjižnico potrebujemo predvsem kot dolgo pričakovano uresničitev vsaj ene od premnogih prelomljenih obljub.

Razpeti med jezo in frustracijo

Ob že omenjeni nerodnosti s spominsko ploščo kolega dr. Rada Bohinca mislim tudi na miniaturno spominsko obeležje njegove šeste naslednice Mojce Kucler Dolinar, ki je pred dvema letoma na priložnostni tiskovni konferenci pred začetkom obnove s svojo navzočnostjo želela potrditi začetek obnove vile Rafut v predmestju Nove Gorice. Vile, ki bi se ob ustrezni prenovi lahko prav tako zapisala podobnemu poslanstvu in zadovoljila podobne potrebe ... Žal je tudi tedaj prišlo do nepričakovanih zapletov in zastoja, ki se je konec preteklega leta prevesil v zaustavitev celotnega projekta. Stavba, ki so jo januarja 2008 nekateri že doživljali kot akademsko ustanovo, stavba, ki predstavlja edini primerek neoislamske arhitekture v Sloveniji, tako še naprej vztrajno propada. Vsi tisti, ki smo tako ali drugače poznali načrte za njeno prenovo, pa smo še naprej razpeti med jezo zaradi nadaljnjega propadanja dela enkratne kulturne dediščine in frustracijo zaradi še ene zamujene priložnosti ...

OTO LUTHAR
Sekcija za interdisciplinarne raziskave ZRC SAZU
in Univerza v Novi Gorici

Kako naj otroci pomagajo staršem

Piše DARKO ŠTRAJN

V Veliki Britaniji so opravili razmeroma majhno, a zelo zgovorno raziskavo s 500 udeleženci, starši otrok do šestnajstega leta starosti. Starši so morali odgovoriti na deset vprašanj iz veljavnega kurikuluma v britanskih nižjih srednjih šolah (po naše bi rekli približno v višjih razredih devetletke) iz naravoslovja, matematike, zgodovine in zemljepisa. Vprašanja so bila enaka tistim, na katera odgovarjajo učenci v sklopu GCSE testa (General Certificate of Secondary Education – splošni certifikat srednje izobrazbe), ki ga okvirno lahko primerjamo z našim »ekstercem« na koncu osnovne šole. In kako so se starši izkazali? Še slabše kot bi nas najbrž večina uganjevala! V povprečju so pravilno odgovorili samo na dve vprašanji, torej so jo na testu odnesli s komaj dobrim cvekom ali po angleško z oceno »D«. Seveda se tako kot večinoma po svetu tudi v Združenem kraljestvu starši trudijo s pomočjo otrokom pri učenju. Po omenjenem testu sicer lahko skušamo domnevati, s čim vse pomagajo otrokom, gotovo pa je, da jim ne pomagajo kaj prida s svojim odličnim znanjem.

O omenjenem testu nemara lahko govorimo kot o ne prav zelo resni raziskavi, saj ne zadošča vsem metodološkim zahtevam glede ustreznosti vzorca respondentov, glede pojasnil o njihovi socialni, statusni in kulturni strukturi ipd. Toda zdi se zelo verjetno, da bi bolj podrobna in večja raziskava kvečjemu potrdila nezavidljive rezultate; še zlasti, če pomislimo na rezultate občasnih raziskav o funkcionalni pismenosti odraslih, ki so povsod po Evropi, kajpak z večno izjemo Skandinavije, pretežno pokazale precej razočarujočo podobo znanja državljanov sodobnih »družb znanja«. V Sloveniji – kolikor mi je znano – se še ni zgodilo, da bi vzorec populacije staršev podvrgli testu na podlagi »ekstercev« ali morda mednarodnih testov znanja (tistih iz nabora IEA ali PISA), na katerih nas naši otroci včasih tudi prijetno presenetijo. Verjetno ni razloga za upanje, da bi se slovenski starši odrezali kaj veliko bolje kot angleški. Četudi bi bili boljši, je še zmeraj veliko vprašanje, ali bi bili dovolj dobri, da bi s svojim znanjem dejansko otrokom lahko pomagali pri učenju. Vemo pa, da na splošno vendarle prevladuje prakticiranje takšne pomoči, ki jo večina staršev šteje za svojo starševsko dolžnost. Ker pa lahko domnevamo, da starši svojim nadobudnežem ne pomagajo s svojim znanjem, se zdi, da jim morda kaj pomagajo predvsem s tem, da s svojo prisotnostjo pri učenju otrokom olajšajo sedenje pri učenju. To je sicer nekaj, morda je tudi to pomembno, ampak impresivno zagotovo ni.

Seveda pa omenjeni mali angleški eksperiment odpira vrsto drugih širših vprašanj, ki lahko vsaj nekoliko dodatno osvetlijo problem starševskega neznanja. Najbrž na prvem mestu vsi pomislimo na velike spremembe kurikuluma od časov, ko so starši še gulili šolske klopi. Zato je primerljivost znanja, ki ga proizvajajo sedanji kurikulumi, v razliki s tistimi pred kakimi dvajsetimi leti, gotovo vidik, ki bi ob podrobnejši preučitvi nakazal razloge za starševsko ignoranco. Na drugi strani pa bi se lahko spraševali tudi o trdnosti in obsegu nekoč pridobljenega šolskega znanja staršev zgodnjih adolescentov. Če pomislimo, denimo, na obdobje v letih med 1980 in 1990, kako leto več ali manj, so bili takrat učenci že kar dodobra podvrženi »sodobnim metodam« učenja in potemtakem se lahko zdaj sprašujemo o dolgoročnejših učinkih takih metod. Kot vemo, govorimo o letih, ko je bilo kar veliko inovacij v izobraževanju, da niti ne govorimo o tem, da je takrat »učenec vse bolj postajal subjekt« učnega procesa in ideja o »otroku prijazni šoli« je že bila tema vsakdanjih pogovorov.

Če se ob tem ne spuščamo še v kako poglobljeno razmišljanje o pomenu pojma družbe znanja v odnosu s sistemi izobraževanja, se nam ob vseh pomislekih in premislekih lahko zazdi še najbolj utemeljeno vprašanje o tem, kako lahko otroci pomagajo staršem, namesto da še kar naprej verjamemo, da neuki starši lahko pomagajo otrokom pri učenju. Zdajšnji otroci se namreč kar precej verjetno naučijo tudi kaj več in bolje od svojih staršev, pri čemer pa za kdaj drugič puščamo odprt problem, kako je s splošno kulturo in z nekaterimi vidiki kakovosti znanja, na kar opozarjajo nekateri kritični teoretiki vzgoje in izobraževanja. Če bi torej obrnili optiko in otroke opozorili na to, da lahko pomagajo svojim staršem, ki njega dni sploh niso bili soočeni z nekaterim znanjem, ker to še ni obstajalo, bi nemara ubili dve muhi na en mah in bi opravili kar lep del izobraževanja odraslih brez tratenja dodatnega denarja. Seveda pa bi morali pri tem opredeliti načine preverjanja rezultatov!

ŠTUDIJ V TUJINI

Vsak dan nova dogodivščina

Po 23 urah vožnje z vlakom se je na Danskem zame začelo drugačno življenje …

Marca pred tremi leti smo imeli na naši šoli predavanje skupine Hakes. Šele nekako proti koncu so me pritegnile besede "nova spoznanstva, nove kulture, študij v angleščini, Bachelor of Architectural Technology and Construction Management". Po eni strani se mi je ideja zdela super, kot nekakšen test samega sebe, ali sem sposoben živeti sam, tako daleč, začeti vse na novo. Ker sem želel vedeti več, sem se odločil za osebni sestanek, na katerem bi se seznanil z vsemi pogoji, dolžnostmi in seveda "beneficijami". Čez nekaj mesecev je bila matura za mano in treba se je bilo odločiti, kam naprej na šolanje.

Kaj mi je pomagalo pri izboru? Vedel sem, da sem v Sloveniji še vedno lahko sprejet in da se lahko vrnem, četudi mi v tujini spodleti. Če nič drugega, si pridobim vsaj dobro življenjsko izkušnjo. Po naravi sem bolj pustolovski in rad izkušam nove stvari, zato so me besede "*study in English, Danish culture, international community* ..." še toliko bolj privlačile. Izbor je bil samoumeven: destinacija Danska. Zaradi svoje odločitve sem žrtvoval poletne počitnice in maturantski izlet. Namesto tega sem delal, tako da sem zaslužil za karto in prve tedne bivanja. Na tuje sem se namreč odpravil brez štipendije.

Zadnji nasmeh objokani mami

Ko je prišel dan odhoda, začuda nisem čutil nobene žalosti ali strahu. Še zadnji pozdrav na železniški postaji, zadnji nasmeh objokani materi in vlak je odpeljal. Pot je bila dolga, saj takrat še nisem bil vajen tako dolge poti. Po 23 urah je vlak prispel v Aarhus, Danska. Edino, kar mi je zdaj še ostalo, je listič papirja v mojem žepu, na katerem je bil napisan naslov stanovanja. Zakričim "Taxi!" in že se pripelje velik črn mercedes, iz njega pa izstopi visok in suh Somalijec. Hitro prime za prtljago, saj noče izgubiti stranke. Ko sedem v avto, mi reče "*Hvor skal du hen*?" Začudeno ga pogledam in vprašam, če zna angleško. "*Nej, jeg kan ikke, kun dansk*". Naenkrat se mi je zazdelo, da to ne bo tako preprosto, kot je zgledalo na *power pointu* v šoli. Zdelo se mi je, da bo najlaže, da mu pokažem naslov in se prepustim njegovi vožnji. Ko sem končno prispel v svoje novo stanovanje v študentskem naselju, mi je bilo nekako laže. Kmalu zatem pa sem ugotovil, da veliko študentov pride šele čez par tednov. To je pomenilo, da bom moral sam najti trgovine, urediti dovoljenje za bivanje in druge papirje. Vendar pa ni bilo vse tako težko. Skoraj vsi Danci znajo angleško, le nekoliko jih je sram spregovoriti v tujem jeziku. So tudi zelo prijazni in radi pomagajo tujcem. Tako sem kmalu korak za korakom začel spoznavati mesto, si ustvarjati nova poznanstva, začela se je šola.

Spodbujajo nas, da smo samostojni in izvirni

Tako so tekli meseci, letni časi, leta. V tem času sem veliko potoval po Evropi, saj sem vedno, ko je bila priložnost, poprijel za študentsko delo. Česar nisem zapravil za stanarino in hrano, sem prihranil za potovanja. Končal sem tudi visoko šolo in se prepisal na *bachelor programme*. Zdaj sem v šestem semestru od sedmih, v katerem opravljam prakso v pravem podjetju. Celotno izobraževanje poteka popolnoma drugače kot v Sloveniji. Delo poteka v skupinah, zaželeno je, da je vsak od štirih članov skupine iz druge države. Tako najlaže spoznaš drugo kulturo in vidiš, kako razmišljajo drugi, hkrati pa tudi piliš svoje komunikacijske sposobnosti. Projekt, ki ga dobimo, je iz vsakdanjega življenja in postavljen v realen čas, kolikor pač traja semester. Pisni izpiti ne obstajajo, kar pa ne pomeni, da lahko vse vzameš *"na easy"*. Med celotnim semestrom imaš prezentacije projekta v časovnih sklopih. Ko se konča prva faza, imaš ustno prezentacijo. Na koncu semestra se v bistvu vse ponovi, le da imaš še vprašanja od učiteljev. Oceno dobiš na podlagi dejavnosti v razredu in kakovosti

Po zaslugi študija v tujini sem postal popolnoma neodvisen in samostojen, zaupam vase, da lahko dosežem vse, kar si želim, če se le dovolj potrudim.

dela. Profesorji, ki jih kličeš kar po imenu, so mentorji, ki samo predstavijo, kaj želijo od tebe, pozneje pa imaš z njimi samo konzultacije. To pomeni, da imaš popolnoma prosto pot do ustvarjanja, profesor ni nezmotljiv in je celo vesel, če lahko najdeš kakšen drug način, ki te bo privedel do dobrega rezultata. Spodbujajo nas, da razmišljamo inovativno in da smo izvirni.

Študij v tujini mi je dal nova spoznanstva in mi odprl oči na več področjih. Ko enkrat vidiš, kako razmišljajo drugi in kako sprejemajo tebe kot tujca, lahko šele rečeš, da poznaš zgodbo z obeh strani. Spoznal sem ljudi z različnimi ozadji, od zelo znanih, premožnih pa tudi do tistih, ki so prišli sem na svojo pest. Zaveš se, da ima vsak svojo zgodbo in da se lahko veliko naučiš od njih, če si le pripravljen poslušati. Ker sem zelo komunikativen, sem pridobil veliko prijateljev, s katerimi skupaj potujemo. Čeprav so nekateri prišli samo na izmenjavo, smo še vedno v stikih, vabijo na obisk v Avstralijo, na Kitajsko, v Afriko ... Kadar sem imel priložnost, sem tudi sam povabil prijatelje na obisk v Slovenijo. Nekateri so nas zamenjali za Slovaško, drugi so mislili, da smo država tretjega sveta, si predstavljali, da Slovenija ničesar ne ponuja … Po obisku je bil prav vsak navdušen nad našo državico. Nekateri so se celo odločili, da jo obiščejo ponovno in to celo na lastno pest.

Sporazumevam se v desetih jezikih

Odkril sem tudi svoj nov "hobi". V srednji šoli sem se učil seveda angleško in francosko. Na žalost pa nikoli nisem uresničil želje, da bi se lahko učil rusko. Dokler nisem spoznal, da je tukaj veliko Latvijcev, Litvancev, Estoncev, ki govorijo rusko in seveda Rusov, sem si mislil, da to ne bo mogoče. Nemogoče pa je postalo mogoče, čez dva meseca sem že tekoče bral, pisal in govoril. To me je opogumilo, da se preskusim še v drugih jezikih in vesel sem, da mi je uspelo. S pomočjo prijateljev sem se naučil že deset jezikov. Seveda vseh ne govorim tekoče, saj nikoli nisem imel lekcij, vendar mi sporazumevanje ne dela težav. Po zaslugi študija v tujini sem postal popolnoma neodvisen in samostojen, zaupam vase, da lahko dosežem vse, kar si želim, če se le dovolj potrudim.

Nekakšnih planov za dolgoročno prihodnost nimam, saj sem spoznal, da se vedno odpre kakšna nova priložnost, ki me lahko odvede z začrtane poti. Februarja prihodnje leto bom končal šolo in imel diplomo. Nameravam opraviti še magisterij ob delu. Dobil sem namreč že pravo službo, in sicer kot dizajner velikih sejmov, hiš, blokov, mostov … Mogoče bom celo počakal kašno leto ali dve z nadaljnjim študijem in čas izrabil za potovanja. Evropo imam že skoraj prečrtano na zemljevidu, tako da se spogledujem z ostalimi kontinenti. Kot vidite, je veliko možnosti in vsaka po svoje je zelo mamljiva. Tako je, če si izbereš študij v tujini. Vsak dan je nova dogodivščina.

MARK TRUDEN

UTRINEK IZ SRBIJE

Učiteljica s petelini

Prvi šolski dan. Kar nekaj prvošolcev bo posedlo v šolske klopi, a s seboj niso prinesli šolskih torb. Namesto teh ima vsak svojo pleteno košaro in v njej prekrasnega petelina. Ti povsem mirno in dostojanstveno zrejo iz svojih košar. Kot bi pred tem pomembnim dnem hodili v uk leta in leta in kot bi s svojo držo hoteli še bolj poudariti svečanost dogodka. V uk so res hodili. K hiši so namreč prišli ob rojstvu vsakega otroka. Da bi ga ta na svoj prvi šolski dan podaril učiteljici …

Sliši se precej neverjetno, a v vojvodinski vasici Susek na Fruški v Srbiji to tradicijo še zmeraj ohranjajo. V srbskem učiteljskem časniku Prosvetni pregled smo tudi zasledili, da so na tamkajšnji Osnovni šoli Jovana Popovića prvošolci tudi v tem šolskem letu učiteljici v prvem razredu prinesli v dar vsak svojega petelina. Sicer nihče od domačinov nikdar ne vpraša, kakšna usoda pravzaprav čaka te izbrane in čudovite pernate primerke. Navsezadnje so jih domači imeli za hišne ljubljenčke, jih zelo negovali in pripravljali za svečanost ob prvem šolskem dnevu. In kaj skriva v sebi ta nenavadna tradicija? To naj bi namreč pomenilo, da bo tudi učenec (kot petelin) marljiv, da se bo zelo zgodaj zbujal, bo glasen, jasen, uren, živahen, prešeren in da bo nekega dne gospodar na svojem dvorišču. Vaščani v to sveto verujejo. Zato se ne pustijo prepričati, da je takšen običaj po mnenju mnogih celo anarhizem, za katerega v sodobni šoli ni prostora. Ko se jih vseeno dregne, zakaj se oklepajo te za marsikoga nerazumljive tradicije, radi povedo zgodbo, ki jo pripovedujejo ob vsakem začetku šolskega leta. Ta zgodba razkriva, kako je nekoč neka mama uslišala moledovanje učiteljice, naj ji njen sin na prvi šolski dan prinese raje gosaka namesto petelina. Pripovedujejo, da se ta mama ni nikdar dovolj pokesala, da je to ugodila učiteljici. Kajti njen sin ni nikdar v šoli prokikirikal, pred tablo je nerazumljivo odgovarjal in svoje stavke je komaj kdaj tudi dokončal. Nihče od domačinov pa ne ve povedati, koliko je pravzaprav stara ta tradicija. Ve se le, da so peteline nekoč učiteljem podarjali tudi starši, dedki, babice, prababice … (šr)

Proti bikoborbam

Kot vsako leto je tudi preteklo šolsko leto naša šola sodelovala v projektu Evropska vas. Učitelji smo torej vsako leto postavljeni še pred dodaten izziv – motivirati učence za spoznavanje nove evropske države, njene zgodovine, kulture in ljudi. Celoletno ukvarjanje z izbrano evropsko državo se navadno zaokroži s sklepno prireditvijo in z razstavo izdelkov. Nastajajo torej različni likovni in literarni izdelki, učenci pa so dejavni tudi drugače.

Za podrobnejše spoznavanje nam je bila tokrat dodeljena Španija. Pokrajina, zgodovina in kultura Španije je učence navdušila. Zelo so presenetili z zrelim in kritičnim razmišljanjem o španski tradiciji bikoborb.

Skupaj smo se odločili, da presežemo ustaljeni okvir dela, da torej poskusimo narediti nekaj več in drugače. Pri urah oddelčne skupnosti smo se pogovarjali o pomembnosti negovanja tradicije, obenem pa o nujnem spoštljivem odnosu do vsega živega. Učenci so se strinjali, da so bikoborbe v takšni obliki, kot se izvajajo, v današnjem času nesprejemljive. Odločili so se, da napišejo protestno pismo, ki bi kot kamenček v mozaiku človečnosti morda kdaj pripomogel k lepšemu ravnanju z živalmi.

Protestno pismo smo objavili po šolskem radiu in na spletni strani šole. Podpisovali so ga učenci, starši in tudi številni naključni mimoidoči na stojnici v mestu.

NADJA OCVIRK, profesorica razrednega pouka
Osnovna šola Frana Roša Celje

NAGOVOR K PODPISOVANJU

Španija! To je letošnja država naše in vaše Evropske vasi. Vem, da ste o njej že veliko slišali. Pripravljali ste projekte in plakate, izdelovali izdelke, risali in slikali.

Učenci 5.a razreda pa smo se dotaknili njihovih bikoborb. Spraševali smo se: **So bikoborbe njihova tradicija, ponos? Ali morda preživetost in sramota?**

Z bikoborbami v takšni obliki se ne strinjamo, zato smo sestavili protestno pismo za njihovo ukinitev.

VSEBINA PETICIJE

Recimo NE bikoborbam!

Učenci Osnovne šole Frana Roša iz Celja spoznavamo, da je Španija zanimiva evropska dežela. Ima prekrasno naravo, bogato zgodovino in pestro kulturno tradicijo.

Žalostni pa smo, da še vedno prirejate bikoborbe. Vemo, da je tudi to del vaše tradicije, vendar se danes kaj takega ne bi smelo več dogajati. Že pred borbo bika na različne načine mučijo, da bi ga s tem razjezili in pripravili na boj. V areni pa tekmovalec vanj zabada kopja in nože, dokler bik v hudih mukah ne pogine. Ob njegovem trpljenju gledalci uživajo in navdušeno ploskajo.

Učenci 5.a razreda smo prepričani, da nobena žival ne bi smela trpeti zaradi užitka in zabave ljudi. Zato prosimo, da storite vse, kar je v vaši moči, da preprečite ta kruta tekmovanja in začnete z novo, živalim prijazno tradicijo.

Z iskrenim spoštovanjem do Španije in Špancev

Nika Lilek, Minea Rupnik
in ostali učenci 5.a razreda z učiteljico

foto VAMBERGER

NAŠE UČENJE

Preobremenjeni s togim

Zavest učiteljev o povezanosti učenja, mišljenja in znanja je opazno visoka in kliče po natančnejši razdelavi kurikuluma tudi z vidika razvoja mišljenja

K pisanju tega prispevka me je spodbudila navedba v dnevnem časopisju, da je politični cilj ministra dr. Igorja Lukšiča 20-odstotno skrčenje obsega učnih načrtov v devetletki. Zato vam bom predstavil nekatere rezultate dozdajšnjih empiričnih raziskav o obremenjenosti učencev z učenjem. Napredek v učenju je mogoče pojasniti le z empiričnimi preskusi, ki morajo biti zamišljeni tako, da bodo reševali vprašanje sistematičnega vrednotenja veljavnosti mišljenja. Torej vrednotenja razvoja znanosti, modrosti, znanja in učenosti same. Gre za iskanje odgovora na vprašanje formalizacije in institucionalizacije učenja, mišljenja in znanja, za vprašanje o tem, kako nastajajo specializirane argumentacije in ustanove specializiranih argumentacij.

Piaget je razlikoval stopnje kognitivnega razvoja, ki jih ne označuje nova vsebina, ampak nova struktura zavesti. Poskušal je pojasniti, kako pride do prehodov v mišljenju tako, da je ločil med strukturno različnimi nivoji zmožnosti učenja. Govori o odsluženosti oz. nujni razveljavitvi starih struktur mišljenja in vzpostavitvi novih, pri čemer so zareze med mitskim, religiozno-metafizičnim in modernim načinom mišljenja vidne, če analiziramo spremembe v sistemih temeljnih pojmov pri posameznem načinu mišljenja. Z vsakim prehodom oz. korakom in spremembo se, tudi če opazujemo proces učenja vsebinsko, kategorialno razvrednotijo presežene stopnje interpretacije realnosti. Ne ta ne ona vrsta osnove, iz katere mislimo, ne proizvaja več novih vsebin in pomenov realnosti, ki jo mislimo. Takšno razvrednotenje pojasnjevalnih in upravičevalnih potencialov celotnega miselnega izročila nastaja v vseh prehodih od ene stopnje kognitivnega razvoja k drugi. Pogoji učenja oz. interna merila veljavnosti mišljenja se spreminjajo in postajajo dispozicije za nastanek objektiviranega mišljenja (predmetnega mišljenja), za razvoj moralno-praktičnih sposobnosti izražanja in za razvoj estetsko-praktičnih sposobnosti izražanja.

Kje so ustvarjalne prvine mišljenja

Merila veljavnosti mišljenja so najprej in najbolj izpostavljeni v kurikulumih osnovnih šol in srednjih. Na osnovi dozdaj opravljene analize trdimo, da v vzgojno-izobraževalnem procesu v slovenskih osnovnih šolah in srednjih **ne prevladujejo ustvarjalne prvine mišljenja**. Na splošni ravni, na ravni kurikularnega načrtovanja, se učitelji zavedajo pomena, ki ga ima razvito mišljenje na uspeh v šoli in na učinkovitost učenja ter pridobivanje znanja. Vendar v svoji poučevalni praksi tega še ne izvajajo dovolj. Temu ustrezno se potem ne krepijo in se ne razvijajo osebnostno pomembne funkcije učenja in celostne funkcije znanja. Domnevamo, da potem učni in poučevalni proces poteka v pretežno **brezosebnih medsebojnih stikih** in je **pridobljeno znanje učencev prete-žno razdrobljeno in parcialno**. V takšni učni/poučevalni situaciji šola še ne pripomore k celostnemu (intuitivno, empirično, racionalno) razvoju mišljenja, čeravno učenci pridobivajo nova spoznanja. Jih pa ne vključujejo dovolj v splošne obrazložitvene sheme oz. v svoj razlagalni sistem. Pri tem je okrnjen razvoj gibčnosti oziroma fleksibilnosti mišljenja, ki je podlaga vsakršne samostojnosti pri učenju, mišljenju in uporabi znanja in spoznanj. Šele takšna samostojnost (argumentacijska kompetenca) vodi k večji kakovosti vzgojnega in izobraževalnega dela v šoli.

Na ravni kurikularnega načrtovanja se učitelji zavedajo pomena, ki ga ima razvito mišljenje na uspeh v šoli in na učinkovitost učenja ter pridobivanje znanja. Vendar v svoji poučevalni praksi tega še ne izvajajo dovolj. Temu ustrezno se potem ne krepijo in se ne razvijajo osebnostno pomembne funkcije učenja in celostne funkcije znanja.

Razbremenjujoče je lahko poznavanje svojega učnega stila, zavedanje njegovih dobrih in slabih strani; tako je razbremenjujoč samorefleksiven odnos do lastnega učnega stila.

Na osnovi dozdaj opravljene analize lahko tudi trdimo, da v vzgojno-izobraževalnem procesu v šoli **ne prevladuje vrednotno-nevtralno mišljenje**, tudi ne vrednotno-pogojeno mišljenje, kolikor seveda sploh lahko obstaja vrednotno-nepogojeno oz. nevrednotno mišljenje. Ne vemo še, katere vrste in funkcije mišljenja v šoli prevladujejo, kateri učni ali spoznavani stil prevladuje, kako je mišljenje v šoli strukturirano oz. nestrukturirano in temu podobno. Vemo pa, da se v slovenskih šolah ne krepijo in ne razvijajo samo podatkovne in pozitivistične funkcije mišljenja. Zavest učiteljev o povezanosti učenja, mišljenja in znanja je opazno visoka in kliče po natančnejši razdelavi kurikuluma tudi z vidika razvoja mišljenja.

Za prožno, vprašujoče, raziskujoče

Pričakovati je, da se bo kurikulum v osnovnih in srednjih šolah čedalje bolj snoval tudi v okvirih pridobivanja čim višje argumentacijske kompetence in spodbujal pri učencih razvoj prožnega mišljenjskega stila, ki bo v enaki meri obsegal prvine intuitivnega, empiričnega in racionalnega mišljenja.

Preglednica 1. – Prisotnost učnih stilov v osemletni in devetletni osnovni šoli

Učni stili po Kolbu	Osemletne osnovne šole	Devetletne osnovne šole
Divergentni učni stil	4	6
Asimilativni učni stil	4	5
Konvergentni učni stil	8	1
Akomodativni učni stil	1	1
Uravnotežen učni stil	3	3
Skupaj	20	16

Z družbeno institucionalizacijo posredovanja specializiranega znanja in argumentacij je šele omogočeno racionalno delovanje v družbenem življenju. To pa zahteva razvijanje prožnega, vprašujočega, raziskujočega in ustvarjalnega mišljenja že v osnovni šoli. Empirične raziskave tega fenomena pa nam kažejo, da v osnovni šoli najbolj primanjkuje prav takšnega načina dela in mišljenja. Rezultat, ki nam ga daje primerjanje učnih stilov učencev v osemletni in devetletni osnovni šoli, je tak: ***(preglednica 1)***

- Učenci izbranih devetletk in osemletk so šele v fazi pridobivanja znanja in bi jim zaradi tega najbolj ustrezal uravnotežen učni stil, ki bi bil preplet vseh štirih učnih stilov po Kolbu. Ker pa se učenci šele razvijajo, je možno in nujno, da se bodo prevladujoči učni stili sčasoma spreminjali in zato ne moremo glede tega skleniti nič trajnega. Na osnovi ugotovljenih učnih stilov lahko zapišemo le, da razlika med devetletko in osemletko obstaja, in ta razlika je prav v dveh najbolj nasprotnih učnih stilih. Za devetletko velja prevladujoč divergentni učni stil, ki je preplet konkretnih izkušenj in razmišljujočega opazovanja. Ti učenci znajo zaradi tega na konkretne situacije gledati z različnih zornih kotov in številne odnose povezovati v smiselno celoto. Takšni učenci se dobro znajdejo v razmerah, v katerih gre za ustvarjanje novih raznolikih idej ter se šolskemu pouku prilagajajo z opazovanjem bolj kot pa z akcijo in delovanjem. V tem smislu so ti učenci manj obremenjeni z zunanjim okoljem, ker so po zaslugi svojega učnega stila dokaj samostojni pri učenju.
- Za osemletko pa je prevladujoč konvergentni učni stil, ki ga opredeljujeta sposobnost abstraktnega razmišljanja in aktivnega preskušanja. Če pravijo nekomu, ki ima divergentni učni stil, da je "sanjač", potem velja za konvergentnega, da je "preskuševalec", ki aplicira ideje v prakso, rešuje probleme z enim najboljšim odgovorom, želi gotovost, deduktivno razmišlja in podobno. Učenci s takšnim učnim stilom imajo rajši tehnične naloge kot pa take, pri katerih imajo opraviti z ljudmi ali medosebnimi odnosi in je težko najti en sam pravilen odgovor. Taki učenci tudi radi nadzorujejo svoja čustva, medtem ko se divergentni raje prepuščajo čustvom in fantaziji.

Razbremenjenost dosežemo z ustvarjalnim učenjem

Zapisali smo, da je šolski sistem edini sistem, ki sistematično razmejuje egocentrično in decentrirano mišljenje in delovanje, tako da razvija drugega in omejuje prvega. S tem omogoča napredek ciljno usmerjenega učenja, ki omogoča tudi osebno rast in dozorevanje brez pretirane psiho-fizične obremenjenosti otrok. Glede obremenjenosti učencev s šolskim delom nista ne konvergentni ne divergentni učni stil sama po sebi razbremenjujoča. Razbremenjujoče je lahko poznavanje svojega učnega stila, zavedanje njegovih dobrih in slabih strani; tako je razbremenjujoč samorefleksiven odnos do lastnega učnega stila. Zato priporočamo tako učencem ter tudi učiteljem, da spoznajo svoj učni stil, da bi potem na osnovi teh spoznanj laže medsebojno sodelovali. Tako pa bi se med šolskimi urami zmanjševala monotonost reproduktivnega in transmisijskega poučevanja, na drugi strani pa bi zaradi različnih učnih stilov zaživelo transformirajoče učenje in poučevanje. Razvijalo bi se decentrirano mišljenje, ki je stalno odprto za nova spoznanja ter za ustvarjalno uporabo različnih učnih stilov pri učenju.

Sposobnost argumentiranja znižuje čustveno in duševno obremenitev otrok in jih usposablja za nadaljnje uspešno učenje. Ker sta tako divergentni kot konvergentni učni stil zmožna zboljševati sposobnost argumentiranja, potem oba enakovredno pripomoreta k mentalni razbremenitvi učencev. Tu je nekoliko v prednosti divergenti učni stil, ki se lažje predaja tudi čustvom in fantaziji in se lahko sprošča sproti med učenjem. Hkrati to pomeni večjo zmožnost decentriranega razmišljanja, hitrejšega učenja in povečevanje sposobnosti argumentiranja, torej večjo argumentativno kompetenco.

Dr. JANEZ KOLENC
Pedagoški inštitut

OPRAVIČILO

Uredništvo časnika Šolski razgledi v zvezi s pismom bralca oziroma bralke, objavljenem v ŠR št. 20/2009, str. 5, z dne 18. 12. 2009, pod naslovom Vsak po svoje in odgovorom učiteljskega zbora Osnovne šole Lesično, objavljenem v ŠR št. 1/2010, str. 6, z dne 8. 1. 2010, bralce obvešča, da avtorjevih oziroma avtoričinih obtožb, ki se nanašajo na ravnateljico Ireno Krajnc v objavljenem članku, ni preverjalo. Uredništvo je šele po objavi pisma ugotovilo, da se je avtor oziroma avtorica pisma v dopisovanju z uredništvom predstavljal oziroma predstavljala z lažnim imenom in priimkom ter tako izigral oziroma izigrala zaupanje uredništva, da je prispevek objavilo, ne da bi bilo preverilo avtorjevo identiteto in verodostojnost njegovih navedb.

V zvezi s tem se uredništvo ravnateljici in kolektivu Osnovne šole Lesično ter bralcem iskreno opravičuje.

Opazujem razmišljam spoznavam

ŽIGA VAVPOTIČ

Medgeneracijsko povezovanje - rešitev!

Mladim, članom Zavoda Ypsilon, tokrat z vabilom nismo prizanesli, ko smo zanj uporabili Mladinin prispevek Najbolj neumna generacija avtorja Erika Valenčiča. Mark Bauerlein, profesor angleškega jezika na Emory University v zvezni državi Georgia in nekdanji vodja sektorja za raziskave ter analize pri inštitutu National Endowment for the Arts, kjer je vodil družbene raziskave, je avtor knjige Najbolj neumna generacija: Kako digitalna doba poneumlja mlade Američane in ogroža našo prihodnost.

Je generacija Y tista, ki bo rešila svet, ali gre za najneumnejšo generacijo? To je bil izziv tokratnega srečanja. **Mag. Vera Aljančič Falež**, *članica uprave* družbe Mercator za kadre, organizacijo, pravne in splošne zadeve, je v imenu gostitelja pozdravila udeležence. Predstavila je vlogo generacije Y med zaposlenimi in spregovorila o projektih, ki jih pri njih ponujajo mladim. Ko je govorila o pogledu svojih kolegov, je bila jasna: »Nekateri mladi predstavniki generacije Y v podjetju imajo potencial, da prevzamejo ključna delovna mesta, vendar še niso dovolj samostojni in pogosto dvomijo v svoje odločitve. Velikokrat potrebujejo povratne informacije in mentorja. Niso pripravljeni čakati na ugodnosti in koristi. Svoje cilje želijo uresničiti tukaj in zdaj. So kritični do podjetja in nadrejenih. Čeprav hitro zaznavajo probleme, predlagajo malo konkretnih rešitev. Opažamo, da pripisujejo velik pomen prostemu času. Imajo odprt odnos do sveta, drugih kultur in vsekakor imajo bolj pozitiven odnos (kot druge generacije) do sprememb, ki so stalnica. Preobčutljivost, manjša čustvena stabilnost in preosebno dojemanje kritike so tudi lastnosti, ki jih pri tej generaciji pogosto opažamo.«

»To je generacija, ki bo rešila svet. Ima močnega notranjega otroka,« je bila jasna in optimistična v uvodu omizja **Ksenija Špiler Božič**, svetovalka v podjetju BB svetovanje. »Vsaka generacija je posebna in vse generacije skupaj dodajamo svoj del k dobremu svetu. Kar cenim pri generaciji Y, je njena kritičnost, resničnost in odkritost,« je v uvodni misli sklenil **mag. Miha Derganc**, nekdanji direktor kadrovskega sektorja v podjetjih NLB, DZS in Si.mobil, zdaj samostojni svetovalec v družbi Develor. »Velik pomen ima medgeneracijsko sodelovanje. Je pa generacija Y posebna v tem, da potrebuje veliko pozornosti,« je iz svoje izkušnje povedala **mag. Marijana Jazbec**, izvršna direktorica za strateške kadre in korporacijsko kulturo v družbi Mercator.

Gostje so govorili o prednostih in slabostih generacije Y, o svojih izkušnjah iz mladosti in spremenjeni vlogi staršev. Opozorili so, da zna generacija Y treščiti v steno realnosti. Bili so enotni, da so mladi odraz družbe in pogosto ogledalo svojih staršev.

V izjemni debati je bila večkrat omenjena samostojnost. Mladi so vztrajali, da morajo biti za samostojnost primerne razmere. Občinstvo se je strinjalo, da postanejo mladi osebnostno hitro samostojni, a izziv predstavlja materialna samostojnost. Verjetno je to pogojeno tudi s kulturnim okoljem. Spregovorili smo o izkušnjah v tujini in se spraševali, kakšen življenjski slog si želimo.

Intenzivna medgeneracijska izmenjava v pozitivnem duhu je poudarila pogum starejših, da se učijo od mladih. Nismo se ognili študentskemu delu in skupaj smo razmišljali o strpnosti in razumevanju drug drugega. »Mladostna drznost in modrost starejših morata iti z roko ob roki,« je bila misel iz občinstva. Ko smo primerjali današnji čas z obdobjem pred dvajsetimi leti, smo opazili nekaj podobnosti, a tudi razlike so očitne. Zdaj je mladim odprt ves svet, je pa res, da so se v tem času oblikovale klike, ki varujejo svoja interesna območja. Velik del debate smo namenili vrednostnemu sistemu, predvsem skozi prizmo zaposlovanja. Generacije Y ne smemo vkalupljati in s tem dušiti. Ob tem smo se dotaknili tudi pomena prostovoljnega dela. Enotni smo si bili v mnenju, da medgeneracijski spori niso nič novega in da je konflikte treba reševati z dialogom. Večkrat je bila poudarjena moč sodelovanja, kar je gotovo izziv za sodobni svet, saj smo doslej mnogo bolj kot čustva razvijali in poudarjali predvsem pomen razuma. V debati se nismo ognili niti pomenu novodobnega vodenja. To mora postati drugačno, predvsem bolj medgeneracijsko prijazno.

Svet zavoda
OSNOVNE ŠOLE DOBOVA
Kapelska cesta 25, 8257 DOBOVA

razpisuje delovno mesto

RAVNATELJA/RAVNATELJICE (m/ž)

Kandidat ali kandidatka (v nadaljevanju kandidat) mora za imenovanje na funkcijo ravnatelja izpolnjevati pogoje v skladu z Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja – ZOFVI, (Ur. l. RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo in Ur. l. RS, št.36/08, 58/09, 64/09 in 65/09).
Kandidati morajo za imenovanje na funkcijo ravnatelja izpolnjevati: pedagoške, vodstvene, organizacijske in druge sposobnosti za uspešno vodenje zavoda.
Predvideni začetek dela je 1. 9. 2010.
Izbrani kandidat bo imenovan za pet (5) let.
Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev morajo vsebovati: potrdilo o izobrazbi, potrdilo o opravljenem strokovnem izpitu, potrdilo o pridobljenem nazivu, kratek življenjepis z opisom dosedanjih delovnih izkušenj, potrdilo sodišča, da ni v kazenskem postopku – s priloženo izjavo, da pri kateremkoli drugem sodišču – zunaj kraja prebivališča – zoper njega ni uveden kazenski postopek za kaznivo dejanje zoper spolno nedotakljivost.
Kandidati naj prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev, vključno z izpisom dejstev iz kazenske evidence, pošljejo v zaprti ovojnici na naslov Svet zavoda Osnovne šole Dobova, Kapelska cesta 25, 8257 Dobova, s pripisom ZA RAZPIS RAVNATELJA.
Rok za oddajo prijave je 15 dni od dneva objave tega razpisa. Vloga bo še pravočasna, če bo oddana na pošto na zadnji dan roka s priporočeno pošiljko. Kandidati bodo prejeli pisno obvestilo o izboru v zakonitem roku.

ŠOLA ZA JUTRI

Na napačnih temeljih

Imamo kopico mladih, nezadostno usposobljenih učiteljev, ki ne znajo pripraviti, izpeljati in evalvirati pouka tako, kot bi ga morali

Kako moderni in evropski so aktualni doneči pojmi, kot so družba znanja, učeča se družba, vseživljenjsko učenje, znanje za novo tisočletje in podobni. Za izziv takšne prihodnosti stara šola ni ustrezala več in smo jo začeli prenavljati. In to pretežno njeno izobraževalno plat, zanemarili pa smo vzgojno. Zaradi krize vrednot, krize družbe in praznega »zamerikaniziranega« stila življenja je zdaj vzgoja na splošno v krizi, z njo pa je v temi vsa naša prihodnost. Nekateri bi vso vzgojo najraje naprtili na pleča ustanov. Starši raje plačujejo inštrukcije, kakor da bi naučili otroka vztrajnosti, dela in reda, kritičnosti in marljivosti.

Že zdavnaj smo se poslovili od zdrave kmečke pameti naših očetov. Ti so po trenutnem vzgibu prisolili vzgojno klofuto v pravem času, ki je zalegla bolj kot nekajletno šolanje. Institucionalna vzgoja ne zmore več povsem ustreči poplavi razvajencev in vsem ambicioznim zahtevam staršev. Vzgoja pomeni oblikovati človekovo osebnost in je proces, je dolga, trnova in dosledna pot zgleda, pogovora, pomoči in razumevanja, strpnosti in oblikovanja vrednostnih usmeritev. Pri tem so starši in čas nenadomestljivi. Hitrejših metod in bližnjic ni. Tako vse kaže, da smo se šolske prenove lotili s premalo zdrave kmečke pameti.

Le zadušljiv, nestrokovni balast

V prenovi namreč učitelji niso bili soustvarjalci. Le izrabili so jih, da je postopek izgledal demokratičen. Šolstvo še vedno obvladuje argument politične moči in znanstvene teorije, ne pa moč strokovnega argumenta prakse. Meje ključnega in obrobnega so zabrisane. Pri predpisih in odredbah, odlokih, zakonih in drugem, za sodobno šolo in pedagoško delo nepomembnem balastu, smo tako ali tako bolj papeški od papeža. Učitelji postajajo administrativni delavci z zahtevami po podrobnem obvladovanju nestrokovnega balasta. Vloga ravnateljev se že dobro desetletje iz pedagoške spreminja v menedžersko, strokovnost pa preplavlja nekakšna »framasonska« lojalnost ali ustrezna politična pripadnost. Šole še zdaleč niso po meri otrok. Prenova je preveč zajetna in nepregledna ter dobiva neobvladljive razsežnosti. Tempo spreminjanja postaja vedno hitrejši. S tem so tudi vse inovacije in spremembe zmeraj bolj nedodelane in neutečene ter ostajajo same sebi namen. A četudi zaživijo v praksi, nikoli ne odpravijo togosti. Tako ohranjajo storilnost in izmerljivosti. V takem sistemu se nihče več ne spozna na nič oziroma se vsi spoznajo na vse. Študije o (pre)obremenjenosti otrok dokazujejo, da stanje pri nas ne odstopa od evropskega povprečja. Vendar so ogromne razlike v učinkovitosti, v dosežkih, v kakovosti znanja, v njegovi uporabnosti in v didaktičnih prijemih. Še vedno je preveč poudarjeno konvergentno (podobno, istosmerno) mišljenje, prilagojeno konvencionalnosti, premalo pa upoštevamo in spodbujamo divergentno mišljenje, torej izvirnost in ustvarjalnost. Dejstvo je tudi, da se ustvarjalnosti ne moremo učiti, pač pa lahko nanjo vplivamo predvsem z načinom dela, osebnim zgledom in ustvarjalnim ozračjem. Primanjkuje tudi učinkovitih programov družbenega in čustvenega izobraževanja, ki bi uspešno pripomogli reševati probleme mladih, predvsem tudi k temu, da bi zavračali mamila in alkohol, obvladovali stres, se samoobvladovali in odrekli nasilju. Učenje je na splošno preveč *papagajsko* in premalo izvirno. Ko slovenski otrok konča šolo, zna vse. In, žal, samo to! Zunanja diferenciacija je razdvojila učence, starše, učitelje in stroko. Spet smo bolj papeški od papeža in smo si za delovanje te rešitve izmislili tako drobnjakarski in zapleten sistem, da ga niti snovalci ne obvladajo, kaj šele, da bi se ga dalo smiselno umestiti v šolsko delo. V preglednih, učinkovitih in manj stresnih izobraževalnih sistemih pa zunanje diferenciacije tako ali tako ne poznajo. Ob vsem tem je najbolj nerazumljivo, da učitelji na eni strani in starši na drugi vse ponujeno brezpogojno sprejemajo.

Problematičen namesto problemski

Nekateri menijo, da bi kazalo prenovo šolstva začeti v obrnjeni smeri, torej od zgoraj navzdol. Tako bi drugače izobraženi in vzgojeni učitelji tudi drugače izobraževali in vzgajali. Šolanje pedagoških delavcev poteka premočrtno, sistemsko neprožno in predvsem neselektivno. Empiričnih analiz o učinkovitosti tovrstnega študija ni. Študij je dolgočasen in velikokrat neučinkovit, razbit na dele. Usposabljanje učiteljev temelji na ozkih strokovnih področjih, pri čemer je didaktično-metodično usposabljanje premalo poudarjeno. Neskladnost med strokovnim in profesionalnim (pedagoškim in metodično-didaktičnim) znanjem je prevelika. V izobraževanju pedagogov primanjkujeta meddisciplinarno znanje in sodelovanje, prav tako raznoliki prijemi, oblike in tehnike dela. Študenti so prepasivni. Veliko univerzitetnim profesorjem je didaktika španska vas ali pa jim primanjkuje navdušenja in žara. Programi so prenapolnjeni in tudi na fakulteti dajejo prednost količini pred kakovostjo. Na fakultetah po svetu so oblike skupinskega učenja standardne, pri nas pa ostajamo na ravni posnemovalnega in reproduktivnega učenja z odsotnostjo prakse. Namesto da bi bil študij problemski, je prej problematičen. In tega ne bo spremenil niti bolonjski študij, pa če bo še tako dobra kopija evropskega. Sodobno poklicno delo zahteva učenje v timu in izmenjavo izkušenj. In kaj povprečen slovenski diplomant pedagoške fakultete ve o metodiki dela z učenci s posebnimi potrebami? Koliko pozna ustvarjalne oblike dela? Koliko pozna uspešne prijeme učinkovitega preprečevanja nasilja? Koliko je usposobljen za oblikovanje trdne samopodobe mladih? Koliko obvlada spretnost učinkovite komunikacije in retoriko? Tuje so jim celo etične razsežnosti izobraževanja! Zanemarjeno je oblikovanje širine in odprtosti prihodnjih pedagogov. Zanemarjeno je poznejše delo z diplomanti. Večina jih je tako prepuščena redkim odličnim mentorjem praktikom ali le svojemu občutku za pedagoški poklic. Imamo torej kopico mladih, nezadostno usposobljenih (usposobljenih, ne izobraženih!) učiteljev, ki ne znajo pripraviti, izpeljati in evalvirati pouka tako, da bo tveganje za učno (tj. izobraževalno in vzgojno) neuspešnost čim manjše. Zraven imamo še kopico pregorelih učiteljev veteranov, ki so spoštovani ali pa nezadovoljni ob utrujajoči neučinkovitosti sistema. Poleg začetnega izobraževanja učiteljev je namreč zelo pomembno kakovostno in uporabno izpopolnjevanje in doizobraževanje. Nenadomestljive so neposredne povezave med teoretičnim in praktičnim delom, prav tako vpeljevanje novih načinov izobraževanja in privzgajanje potreb za sprejemanje novosti. Nepogrešljiva je sposobnost, da sledimo informacijski družbi v znanju in tehnikah dela.

Prijazna šola – škodljiva fraza

Pomemben korak ter pogoj za resnično zboljšanje uspešnosti in kakovosti našega vzgojno-izobraževalnega sistema vidim v enakopravnejšem položaju vzgoje v izobraževalnih procesih in poudarjanju življenjskih spretnosti v učnih načrtih; v smotrnem zmanjšanju obsega učne snovi; v posodabljanju metod in tehnik dela, da bi bile uspešnejše in funkcionalnejše. Prav tako bi morali zagotavljati varno okolje v šoli; postavljati pregledne in ustrezne zahteve do bolj ali manj razvajenih otrok (opustiti bi morali frazo prijazna šola), odkrito podpirati izvirnost in ustvarjalnost učiteljevega dela; vzpostaviti solidno ocenjevanje ter nagrajevanje delovne učinkovitosti, kakovosti in uspešnosti dela učiteljev; si neprestano prizadevati za kakovostno sodelovanje zaposlenih ter sodelovanje s starši, brez katerih je tovrstna pot obsojena na propad.

Nenadomestljivo vlogo pri zboljšanju kakovosti izobraževalnega sistema pa ima družbeno ozračje v celoti. In daleč je še družba, v kateri je znanje ključno za gospodarski in socialni razvoj države, tudi za osebnostno rast, dostojno zaposlitev in življenjski slog.

MOJMIR MOSBRUKER
Celje

Svet zavoda
ŠOLSKEGA CENTRA KRŠKO – SEVNICA
Cesta krških žrtev 131, 8270 KRŠKO

razpisuje prosto delovno mesto

RAVNATELJA/RAVNATELJICE OE GIMNAZIJE KRŠKO
z možnostjo imenovanja na mesto direktorja/direktorice zavoda Šolski center Krško – Sevnica

Kandidat/-ka mora za imenovanje na funkcijo ravnatelja/ravnateljice izpolnjevati splošne zakonske pogoje in posebne pogoje, skladno z Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja ZOFVI (Ur. l. RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09 in 65/09-popr.). Pri tem je pogoj, da ni bil/-a pravnomočno obsojen/-a zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, na nepogojno kazen zapora v trajanju več kot šests mesecev in pogoj, da ni bil/-a pravnomočno obsojen/-a zaradi kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost.
Kandidati/-ke morajo imeti pedagoške, vodstvene, organizacijske in druge sposobnosti za uspešno vodenje šole kot organizacijske enote in centra.
Predvideni začetek dela je 1. 9. 2010.
Izbrani/-a kandidat/-ka bo imenovan/-a za 5 let.
Kandidati/-ke morajo k vlogi priložiti program vodenja in vizijo šole kot organizacijske enote.
Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev (potrdila o izobrazbi, izpis dejstev iz kazenske evidence) in opis dozdajšnjih delovnih izkušenj s kratim življenjepisom pošljite v 14 dneh po objavi razpisa na naslov Svet zavoda Šolski center Krško – Sevnica, Cesta krških žrtev 131, 8270 KRŠKO, s pripisom ZA RAZPIS RAVNATELJA/RAVNATELJICE.
Vloga bo še pravočasna, če bo oddana na pošto zadnji dan roka s priporočeno pošiljko.
O izboru bodo kandidati/-ke obveščeni/-e v roku 4 mesecev od dneva objave razpisa.

O UČITELJEVIH KOMPETENCAH

Na rob nadaljevanki

Kakšen (naj) bo razplet zgodbe

Ob spremljanju mojstrsko, prav dramatično napisane »nadaljevanke« dr. Slavka Cvetka o amputaciji učiteljevih kompetenc na straneh štirih številk Šolskih razgledov (št. 15/2009, 19/2009, 1/2010 in 4/2010) sta me vznemirili zlasti vprašanji, na kateri še zdaj ne vem odgovora. Prvo: kako to, da na te zapise, na problem, ki ga odpirajo, ni bilo nobenega pravega odmeva? Z vprašanjem toplih malic je očitno mogoče pri nas bistveno bolj razburkati pedagoško javnost kot pa z vprašanjem, kako opredeljujemo značilnosti »dobrega učitelja«. In drugo: kakšen je bil motiv Komisije za izobraževanje učiteljev in pedagoške vede pri Svetu RS za visoko šolstvo, da je tako zelo osiromašila seznam učiteljevih kompetenc, priporočen od MŠŠ, kot del obveznih Meril za ocenjevanje študijskih programov za izobraževanje učiteljev?

Seveda ne morem ostati neprizadeta – niti kot članica strokovne komisije, ki je predlagala prvi seznam, niti zato ne, ker mi predstavlja kakovostno izobraževanje in poklicni razvoj učiteljev že več desetletij osrednji strokovni interes. Menim, da je dobro zasnovan in širše dogovorjen opis učiteljevih kompetenc (raje imam sicer izraz »zmožnosti«) nujno izhodišče za zboljšanje sistema izobraževanja, torej neke vrste »ubesedena vizija«, kakšen naj bo učitelj, da bo kos vse zahtevnejšim nalogam.

Enkraten preplet

Ne gre le za ozke spretnosti, kot očitajo nekateri; gre za enkraten preplet znanja, spretnosti in vrednostne usmerjenosti, gre za *»razliko med imeti znanje in biti zmožen uporabiti ga v različnih okoliščinah, od katerih so mnoge nejasne, nepredvidljive in tudi stresne« (Bandura)*. Vzemimo le en primer z amputiranega seznama: »… učitelj uporablja učinkovite načine za spodbujanje motivacije in razvijanje strategij samostojnega učenja pri učencih (učenje učenja)« in razmislimo, kako kompleksna zmožnost je to – in ali jo je dosedanjemu študiju pri študentih uspelo dovolj razviti.

Seznam kompetenc naj bi predstavljal »skupni referenčni okvir in skupni jezik komunikacije vseh, ki se jih to tiče: vladnih organov, vodstev šol, izobraževalcev učiteljev, samih učiteljev in končno staršev in učencev«. To je poudarjeno v strateškem dokumentu ATEE – evropskega združenja za izobraževanje učiteljev iz leta 2006. Zadevo je dobro vzeti resno. Tako so na Nizozemskem na projektu oblikovanja seznama učiteljevih kompetenc delali polnih 12 let in pri tem sprožili najširšo javno razpravo. Končni seznam, ki ga spremlja obsežna publikacija s podrobnimi razlagami, opisi ter filmsko ponazoritvijo, je sprejel celo parlament.

Pri nas marsikateri ukrep v šolstvu sprejemamo »na pamet«, ne da bi zadevo temeljito preučili. Očitno pa se dogaja tudi obratno, in sicer da ob snovanju pomembnih ukrepov in zakonsko obvezujočih aktov povsem ignoriramo že opravljene raziskave in njihove izsledke.

Usklajevati interese

Na področju učiteljevih kompetenc naj omenim le raziskavi v sklopu projektov TUNING (Razdevšek Pučko, Rugelj in drugi) in Partnerstvo fakultet in šol (Peklaj, Puklek Levpušček, Marentič Požarnik in drugi). Praktično pri vseh kompetencah, razen pri znanju strok, ki jih učitelji poučujejo, so bile ugotovljene velike razlike med zaželenimi in pridobljenimi kompetencami ter tudi resni primanjkljaji, na katere bi se moral študij bolj osrediniti.

Evropska priporočila opozarjajo, da imajo različni akterji v tem procesu različne interese, ki jih je treba usklajevati. Pri nas že dolgo pogrešamo usklajevalno strokovno telo na področju izobraževanja učiteljev, ob tem, ko bojda to področje ureja kar 280 različnih predpisov. Že ob pripravi Meril je bilo predlagano, da se ustanovi posvetovalno strokovno telo na medresorski ravni, ki bi ga, denimo, sestavljali predstavniki resorskih ministrstev, visokošolskih zavodov, učiteljskih in ravnateljskih društev, sindikata. Predlog ni prodrl, Komisija pri Svetu RS za visoko šolstvo je zavrnila tudi predlog, da bi se razširila še s kakšnim strokovnjakom za področje pedagoškega izobraževanja. Želela je torej delovati samostojno, rezultat pa je že omenjena amputacija. Zanimivo je, da se niti prejšnji šolski minister niti zdajšnji nista na to odzvala. Ali to kaže na preveliko spoštovanje t. i. avtonomije visokega šolstva – ali pa je marsikomu kar prav, da merila, na osnovi katerih se že presoja ustreznost novih študijskih programov in se bo pozneje evalvirala njihova uspešnost, niso posebno obvezujoča?

Več denarja, več muzike

Pri tem ne gre pozabiti, da je po novih merilih profesionalnim oziroma pedagoškim sestavinam v programih izobraževanja učiteljev dodeljen skoraj dvakrat večji obseg kot prej – 60 kreditnih točk, kar je enako enemu letu izobraževanja. Od tega naj bi bila vsaj četrtina (7 do 8 tednov) namenjena praksi na šolah. Glede na to bi po logiki *»več denarja – več muzike«* upravičeno pričakovali, da bodo s fakultet prihajali s potrebnimi zmožnostmi bolje opremljeni učitelji. Toda tega ni moč doseči le z množičnimi predavanji in seminarji, temveč z izobraževanjem, v katerem se teoretični študij stalno tesno prepleta z dobro vodeno prakso, ob angažiranju šol kot celote in ob sodelovanju primerno usposobljenih in zavzetih mentorjev. Uresničitev tega terja kar nekaj strokovne energije, sredstev, sprememb v ustaljenem načinu dela in tudi podporo obeh ministrstev …

Baje nastaja nov zakon o učiteljih, ki bo vseboval tudi opredelitev kompetenc. Vsaj v tej fazi bi moralo priti do širše razprave in usklajevanja, da se ognemo še drugi nevarnosti – pretogemu seznamu kot sredstvu birokratskega nadzora. Razpravi naj bi se – poleg ustrezne skupine strokovnjakov, ki snujejo Belo knjigo – pridružili širše tudi učitelji sami, da bi opredelitev njihovih kompetenc na nacionalni ravni res služila osnovnemu namenu – »spodbujanju poklicnega razvoja učiteljev, ob upoštevanju njihove avtonomije, odgovornosti, ustvarjalnosti in zmožnosti refleksije« (ATEE).

BARICA MARENTIČ POŽARNIK

list iz dnevnika

MATEJ SELAN, prof., učitelj baleta na Konservatoriju za glasbo in balet Ljubljana

Po zajtrku s sinom in ko na hitro preletim časopisne novice, se malo pred deveto odpravim v Cankarjev dom na pogovore o aprilski predstavi baletnega oddelka Konservatorija za glasbo in balet Ljubljana (KGBL). Na sestanku se hitro dogovorimo o vseh podrobnostih, saj je naše gostovanje na odru Cankarjevega doma že ustaljena večletna praksa. Sicer bomo, kot skoraj vsako leto doslej, tudi letos imeli premalo vaj na odru, drugače pa smo s ponudbo Cankarjevega doma zelo zadovoljni. Zgrozim se le ob misli, koliko dela nas še čaka do predstave, ki bo čez dva meseca.

Do naslednje obveznosti, sestanka kolegija, imam še tri ure časa, zato se sprehodim po mestu, kjer po dolgem času srečam nekdanjega sodelavca. Po prijetnem klepetu se odpravim proti šoli. Včeraj smo končali in posneli novo koreografijo za predstavo, danes moram vse prenesti na DVD in pripraviti glasbene posnetke za vaje. To delo naj ne bi vzelo veliko časa, a kaj ko sredi dela zopet »zmrzne« računalnik. Na pomoč pokličem šolskega vzdrževalca, a mi ne more pomagati – računalnik pač ni dovolj zmogljiv (poceni roba)! Edino, kar mi ostane, je, da delo odnesem domov in ga doma tudi končam.

Hitro skočim k sosedom na kosilo. O, kako prav pride sosedstvo s Srednjo živilsko šolo … Nato pa na kolegij. Največ časa namenimo obravnavi vlog dijakov in njihovih mentorjev za udeležbo na tekmovanjih in nastopih. Sam sicer nisem zagovornik tekmovanj v umetnosti, a kakovost šole radi ocenjujejo prav po uspešnosti dijakov na teh tekmovanjih. Naši dijaki, glasbeniki in plesalci, so na tekmovanjih in nastopih zelo uspešni, pravzaprav izjemno. A glej ga zlomka, udeležbo na tekmovanjih si morajo dijaki plačati sami, saj šola nima denarja niti za plačilo mesečnih računov za plin in elektriko. Če ne bi ob gradnji šole tako varčevali pri kakovosti vgrajenih materialov in naprav, bi lahko vsak mesec kar nekaj evrov vložili v dijake. Tako pa se sprašujem, ali ne prihaja čas, ko na tekmovanja ne bodo hodili več naši najperspektivnejši mladi umetniki, temveč tisti, katerim to omogoča gmotni položaj staršev?

Po sestanku grem v zbornico baleta, kjer s sodelavkami in sodelavcem malo poklepetamo. Ob treh grem s pianistko končno v razred, kjer opravljam delo, zaradi katerega sem se odločil za učiteljski poklic. To je delo, pri katerem uživam od prvega dne. V razredu človek pozabi na vse tegobe in težave ter se vsak dan sproti zave, kakšno zlata vredno mladino imamo. Vesel in ponosen sem, da sem njihov učitelj. Po dveh urah pouka imam 15-minutni odmor, ravno dovolj, da preletim elektronsko pošto. Prišla je dolgo pričakovana vesela novica – dijakinja 2. letnika je sprejeta v skupino Danse Europe, francosko baletno skupino za mlade plesalce. V dveh letih je to že druga dijakinja KGBL, ki je sprejeta v to skupino. Še več, mogoče se bo skupini jeseni pridružila še dijakinja 4. letnika. Pa naj še kdo dvomi v naše dijake! Z veselo novico se vrnem v razred in delam z dijaki do pol devetih, ko sklenem delovni dan – no, ne še čisto, saj ne smem pozabiti še na DVD in glasbo …

vprašali smo ZA VAS

Naša bralka že drugič zaporedoma nadomešča delavko med porodniškim dopustom, vsakič na drugi šoli. Tako kot prvič je začela z delom sredi šolskega leta. Pomembna razlika med prvo in drugo šolo je v tem, da je na prvi dobila pogodbo, po kateri je bila zaposlena do konca porodniškega dopusta, torej tudi med počitnicami. Na novem delovnem mestu pa so jo zaposlili le do 30. 6., čeprav jo bodo potrebovali še vsaj pet mesecev po začetku novega šolskega leta. Zanima jo, kdo ima od tega korist in zakaj država podpira takšne delovne pogodbe? Prav tako jo zanima, ali se to pogosto dogaja ali gre le za posamezne primere?

Odgovarja Slavica Čebular Musar, vodja Pravne službe, Ministrstvo za šolstvo in šport

Ker je vprašanje zelo splošno in brez vseh potrebnih podatkov za konkreten odgovor, je lahko tudi odgovor zgolj splošen.

Temeljni zakon, ki ureja delovna razmerja, je Zakon o delovnih razmerjih (ZDR), v vzgoji in izobraževanju pa je treba v določenem obsegu upoštevati tudi določbe Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI). Primeri, v katerih je dopustno skleniti pogodbo o zaposlitvi za določen čas, so našteti v 52. členu ZDR. Med naštetimi je tudi nadomeščanje začasno odsotnega delavca. V tem primeru se pogodba o zaposlitvi sklene za čas nadomeščanja odsotnega delavca in preneha s potekom časa, za katerega je bila sklenjena (75. člen ZDR), torej z vrnitvijo odsotnega delavca na delo. S strokovnimi delavci v vzgoji in izobraževanju se – ob izpolnjevanju z zakonom določenih pogojev – pogodba o zaposlitvi za določen čas praviloma sklepa za šolsko leto, to je od 1. 9. do 31. 8. naslednjega koledarskega leta (če je to mogoče časovno uskladiti z začasno odsotnostjo, ki je razlog za sklenitev pogodbe o zaposlitvi za določen čas).

minianketaminianketamini

Pred štirimi leti so se slovenske osnovne šole lahko prijavile na razpis šolskega ministrstva za poskusno vpeljevanje fleksibilnega predmetnika v razrede zadnjega triletja devetletke. Omenjeni predmetnik je Zavod RS za šolstvo pripravil na podlagi mednarodne primerjalne študije, ki je zajela tudi ureditev v skandinavskih državah. Tako so izbrali le desetino prijavljenih šol, ki so začele program uresničevati v šolskem letu 2006/07. Omenjeni predmetnik naj bi med drugim zmanjšal število predmetov, ki so na urniku posamezni dan, razbremenil naj bi učitelje in predvsem učence … A nekateri šolniki mu očitajo, da spodbuja kampanjsko učenje, krepi možnosti za zaposlovanje za določen čas …

Tokrat nas je zanimalo, kaj o fleksibilnem predmetniku (prednostih in slabostih) menijo ravnateljici in učitelj z osnovnih šol, v katerih ga že leta prakticirajo.

Pepca Kupčič, *ravnateljica*
Osnovna šola Sveti Tomaž

Na naši šoli izpeljujemo fleksibilni predmetnik že peto leto. V tem času smo spreminjali le število dni v posameznem urniku in več časa namenili urniku C, da smo nadomestili primanjkljaje ur. Pouk poteka tako po urniku A in B (menjaje na 42 dni), na koncu pa še po urniku C. Skozi vse šolsko leto smo enakomerno izpeljevali slovenščino, matematiko, tuji jezik in športno vzgojo. Druge predmete smo porazdelili med šolskim letom po posameznih obdobjih istega razreda glede na predpisan obvezni predmetnik. Letno število ur vsakega predmeta v razredu je ostalo nespremenjeno. Učitelji so se odločali za blok ali strnjene oblike po svoji presoji. Fleksibilni predmetnik zahteva tudi prožnega učitelja. Prednosti so delno sproščen predmetnik, dnevno zmanjšanje števila predmetov v konferenčnem obdobju, zmanjšanje dnevne teže šolske torbe, manj ocenjevanja na dan, višja kakovost pouka ... Pomanjkljivosti pa so težava z odpadanjem ur, če je odsoten učenec ali učitelj, veliko učne snovi v kratkem času, daljše prekinitve predmetov, izdelava urnikov …

Irena Kogovšek, *ravnateljica*
Osnovna šola Brinje Grosuplje

Ko smo anketirali učence (sodelovali so tudi starši) in učitelje, smo ugotovili, da je večina s tako obliko dela zadovoljna. Izpostavili so nekaj prednosti, med katerimi so dejavnejše metode in oblike pouka, sprotno učenje, manj predmetov v posameznem ocenjevalnem obdobju, kar je doprineslo tudi k lažjim šolskim torbam, učenci se tudi bolj posvečajo nekaterim predmetom, več praktičnega dela, učenci si zaradi strnjene obravnave snov bolj zapomnijo … Slabosti se opazijo, denimo, ko učenec med šolskim letom zamenja šolo ali je zaradi bolezni odsoten dlje časa, prav tako ko je zaradi bolezni odsoten učitelj, prožen predmetnik zahteva tudi več načrtovanja in usklajevanja pri pripravi urnika, od učiteljev zahteva obsežnejše in drugačne priprave, več medsebojnega sodelovanja, več skrbi je, ali se pouk odvija po načrtih … A kljub temu večina učencev in učiteljev zaznava pozitivne učinke.

Sandi Šarman, *profesor geografije*
Osnovna šola Hudinja Celje

Sprva smo takšno obliko dela izpeljevali pri pouku glasbene, likovne in tehnične vzgoje ter pri biologiji in geografiji. Prvo leto smo imeli težave pri ocenjevanju znanja in predlagali zmanjšanje števila ocen, kar smo tudi uresničili. Ta predmetnik je zelo uporaben pri likovni in tehnični vzgoji, pri glasbeni pa smo ga opustili, ker se ni izkazal za učinkovitega. V to obliko dela smo vpeli tudi nekatere izbirne predmete. Med prednostmi bi posebej izpostavil pogostejši in intenzivnejši stik med učitelji in učenci, zelo je priročen, ko izpeljujemo dejavne oblike dela – pri geografiji je, denimo, to terenski pouk. So tudi slabosti in pasti. Učenci pogosto opozorijo na veliko količino obravnavane snovi na teden pri enem predmetu, seveda pri tem pozabijo, da v tem obdobju nimajo obveznosti pri drugem predmetu. Nekaj težav se lahko pojavi tudi NPZ. Denimo, da se preverja znanje iz predmeta, ki je na urniku v drugem ocenjevalnem obdobju devetega razreda, količina usvojene snovi pa ni tolikšna, kot bi bila pri klasičnem predmetniku. Vsekakor prinaša več prednosti kot slabosti.

KLIC PO SPREMEMBI

Razpoznati, spremljati, rešiti

Zagotoviti samostojnost ravnateljev, a hkrati vgraditi varovalke, da ne bi prihajalo do prekoračitve pooblastil

V dosedanjem spremljanju odzivov staršev, učiteljev in stroke na javno tribuno Kakšno šolo hočemo je bilo podanih veliko zanimivih predlogov. Kar nekaj je bilo takšnih, s katerimi bi bilo smiselno obogatiti šolsko delo. Mag. Iztok Malačič podaja nekaj predlogov, s katerimi bi bilo mogoče zboljšati zdajšnje stanje v šolstvu – objavljamo jih za vas (več o njegovih predlogih in o drugih pa na www.cdk.si/kaksno_solo_hocemo/).

Nadgradnja šolskega ustroja

Za (ponovno) spreminjanje šolskega ustroja ni nobene potrebe. Moramo pa zagotoviti, da bo prožen do te mere, da lahko vanj umestimo najboljše zglede dobre prakse in ga tako nadgrajujemo. Težko bo priti do skupne podobe, kakšno šolo hočemo, saj ima vsak svoje izkušnje, svoj pogled in s tem svoje predstave. Učitelje obremenjujejo popolnoma druge stvari kot, denimo, starše ali otroke. Posebna strokovna skupina pod vodstvom šolskega ministrstva (predstavniki omenjenega ministrstva, ravnatelji, učitelji in starši) bi morala oceniti organizacijske, denarne in vsebinske probleme, ki so jih izpostavili učitelji. Pri tem bi morali ugotoviti, ali so ti problemi posledica družbenih sprememb in jih najdemo tudi drugje v gospodarstvu in javnem sektorju (torej zunanji dejavnik) ali pa so posledica dejavnikov znotraj šolskega ustroja.

Šole brez neprimernih učiteljev

Podrobneje je treba opredeliti vlogo ravnatelja v osnovni šoli. Ta ne bi smel biti le prvi med enakimi, učitelj, ki zagovarja lažno solidarnost med dobrimi in slabimi šolniki in ki za vse hudo krivi šolsko ministrstvo, češ, da je s svojo slabo organizacijo povzročilo večino težav. Pri tem tudi ne bi smel kriviti staršev, češ, da ne sodelujejo pri reševanju težav. Ravnatelj mora namreč prevzeti odgovornost vodje, zagotoviti, da na šoli ne bo neprimernih učiteljev, sposoben mora biti tudi pripraviti akcijski načrt za odpravljanje težav. Ministrstvo bi moralo ravnateljem vse to omogočiti, jim ponuditi strokovno pomoč in nasvete ter jih pri tem delu spremljati (kar ne pomeni nujno nadzirati, a za vsakega ravnatelja bi morali vedeti, kaj počne, s kakšnimi problemi se srečuje ter ali jih uspešno rešuje).

Samostojnost ravnateljev

Zagotoviti bi bilo treba samostojnost ravnateljev in vodstev šol, obenem pa vgraditi varovalke, da ne bi prihajalo do prekoračitve pooblastil. Vodstva šol bi morala starše, učence, lokalno skupnost, po potrebi tudi strokovne službe in nevladne organizacije (denimo ob nasilju, socialnih zagatah …) bolj vpeti v svoje delo. S sodelovanjem različnih strok (pedagogi, andragogi, organizatorji, psihologi …) bi se izkristalizirali možni ukrepi za najpomembnejše in najpogostejše težave. Dobro bi bilo, če bi šolsko ministrstvo zagotovilo, da bi vodstvo šole lahko samostojno razpolagalo z delom denarnih sredstev, a po pridobljenem poprejšnjem soglasju (sveta šole, ministrstva, lokalne skupnosti …). Ta denar šole ne bi smele nameniti za plače, lahko pa bi ga namenile, denimo, za nagrade, s katerimi bi motivirali učitelje. Ravnatelji tako ne bodo več mogli prenašati odgovornosti (za nereševanje težav) na druge (predvsem na ministrstvo), s tem bi tudi lahko verodostojnejše ocenjevali ravnateljevo delo. Zdajšnja ocena ravnateljevega dela je namreč zelo subjektivna in pogosto nestvarna.

Diferenciacija tudi za učitelje

Za učence smo vpeljali diferenciacijo, kaj pa za učitelje? Tudi s slednjimi je treba *delati* ves čas, jih dodatno usposabljati. Vsekakor le tečaj ali dva med šolskimi počitnicami večinoma ne učinkuje. Starši in vodstva šol bi morali imeti možnost, da *slabim* učiteljem najprej zagotovimo možnost, da se ustrezno strokovno izpopolnijo. Če tudi po tem ne bi zadovoljivo opravljali svojega dela, bi ravnatelj moral imeti pravico in dolžnost, da takšne učitelje nadomesti z drugimi, ki si želijo delati, a te možnosti nimajo. *Neprimerni* učitelji lahko namreč povzročijo marsikateremu učencu nepopravljivo škodo.

REPUBLIKA SLOVENIJA | MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Univerza v Mariboru Filozofska fakulteta | Univerza v Ljubljani FILOZOFSKA FAKULTETA | ŠR Šola za ravnatelje | Mednarodna fakulteta za družbene in poslovne študije International School for Social and Business Studies

Razpis za udeležbo v usposabljanju za učenje učenja

V okviru Evropskega socialnega sklada in s sofinanciranjem Ministrstva za šolstvo in šport bomo v obdobju od februarja 2010 do julija 2014 izvedli usposabljanje strokovnih delavcev v projektu Izvajanje kompetenčnega pristopa k poučevanju s spodbujanjem pridobivanja ključne kompetence učenje učenja na vseh nivojih vzgoje in izobraževanja.

Namen projekta je profesionalno usposabljanje strokovnih delavcev za kompetenco učenje učenja.

Udeležence bomo s sodobnimi metodami usposabljali za spodbujanje aktivnega samostojnega učenja učencev. V okviru projekta bomo svetovali pri pripravi samoevalvacijskega poročila s področja učenja.

Usposabljanje bodo izvajali strokovnjaki konzorcijskih partnerjev v projektu **Filozofskih fakultet Univerz v Mariboru** in **Ljubljani** ter **Šole za ravnatelje**.

Usposabljanje bomo izvajali za učiteljske in vzgojiteljske zbore na prijavljenih vzgojno-izobraževalnih zavodih.

Usposabljanje za prvo skupino udeležencev bo v 7 delavnicah v letih 2010, 2011 in 2012.

Predvidene vsebine in časovno obdobje izvedbe delavnic (na vzgojno-izobraževalnih zavodih si boste datume izbrali v okviru predvidenega roka):

Temeljne vsebine	Časovno obdobje
1. delavnica	
- Sodobne metode spodbujanja aktivnega učenja	10. 4. 2010–31. 8. 2010
2. delavnica	
- Spodbujanje motivacije za učenje s poudarkom na notranji motivaciji - Izhodišča za samoevalvacijsko poročilo	1. 10. 2010–31. 12. 2010
3. delavnica	
- Svetovanje, mentorstvo in tutorstvo učencem, dijakom, študentom in odraslim v procesu samostojnega učenja, tudi po alternativnih poteh - Pregled zasnove samoevalvacijskih poročil	10. 1. 2011–31. 3. 2011
4. delavnica	
- Timski pouk in sodelovalno učenje	1. 4. 2011–30. 6. 2011
5. delavnica	
- Uvajanje didaktičnih pristopov, ki zagotavljajo razvijanje raznih vrst mišljenja in učenja z globljim razumevanjem	1. 7. 2011–30. 9. 2011
6. delavnica	
- Raziskovanje lastne pedagoške prakse	1. 10. 2011–31. 12. 2011
7. delavnica	
- Nase usmerjen profesionalni razvoj - Sodelovanje z okoljem	8. 1. 2012–28. 2. 2012
Rok za e-prijavo na razpis je 31. marec 2010.	

Udeleženci bodo v skladu s Pravilnikom o nadaljnjem izobraževanju in usposabljanju strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju (Ur. l. RS, št. 64/04, 83/05 in 27/07) po končanem 7-dnevnem usposabljanju prejeli potrdila s skupno 3,5 točkami.

Vsa usposabljanja so **brezplačna** in namenjena strokovnim delavcem vrtcev, osnovnih, glasbenih, srednjih in višjih strokovnih šol, domov za učence, dijaških domov, zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter organizacij za izobraževanje odraslih.

Vzgojno-izobraževalne zavode navedenih ravni vabimo k prijavi preko spletne strani **www.solazaravnatelje.si**.

dr. Andrej Koren
Koordinator projekta

dr. Ana Vovk Korže
Vodja projekta

V ARMENIJO

Pomladno odkrivanje

Pred dnevi me je razveselil lirični potopis Potovanje v Tumanjan, nova knjiga založbe Tuma. Listam, prebiram, »pridružim« se druščini, ki se iz armenske prestolnice Erevan poda proti nekdanjemu Dsehu, rojstnemu kraju velikega armenskega pesnika, pisatelja in dramatika Ovanesa Tumanjana. Dseh so po pesniku preimenovali v Tumanjan. Sama ne vem, kdaj me knjiga tako zelo prevzame, da se zares povsem potopim v divji Kavkaz, v cvetočo dolino Lori …

Cvetko Zagorski mojstrsko preplete rajanje vaških deklet in to poveže s Tumanjanovo najlepšo pesnitvijo Anuš, ob sinji prostranosti Sevanskega jezera se spomni pesnikovega epa Ahtamar … Ustavim se ob pravljici Nepremagljivi petelin. Pripoveduje o preprostem, pogumnem kikirikaču in lakomnem cesarju. Tako je, kakor da bi jo slišala včeraj, četudi so minila od takrat že več kot štiri desetletja. Je prva v knjigi ***Armenske pravljice*** *(Mladinska knjiga, 1966) – te so me čakale pod smrečico na prehodu v novo leto 1968 …*

Vse to se dogaja prav zdaj, ko v Cankarjevem domu že od srede februarja poteka festival kulture in umetnosti ***Armenija od blizu****. S številnimi dogodki nam skuša približati deželo, ki je prva na svetu uradno sprejela krščansko vero, doživela tragični genocid (posledično eksodus) na začetku prve svetovne vojne in po tem usodnem zgodovinskem dogodku postala ena sovjetskih kavkaških republik, ki je svojo neodvisnost doživela – podobno kot mi – leta 1991. Armenska cerkev vse do zdaj pomeni najmočnejše vezivo za ohranjanje armenske identitete skozi burno in tragično zgodovino armenskega naroda. Festival je vpeljala odlična kulturnozgodovinska razstava Armenska tradicija med svetom in svetim s kar 62 izjemnimi eksponati armenske cerkvene umetnosti iz obdobja med 12. in 19. stoletjem – z obrednim posodjem, zavesami, pregrinjali, liturgičnimi oblačili, predvsem pa tudi z enkratnimi kamnitimi križi ali iz kamna izklesanimi pomniki, ki jih imenujejo hačkarji (so iz 12. in 13. stoletja). Na ogled so tudi ženska nacionalna oblačila in razkošen nakit. Mnogi razstavljeni predmeti so še zlasti dragoceni zaradi datumov, vpisanih v armenski pisavi.*

Razstavo je pospremilo predavanje ***Podobje armenske krščanske umetnosti*** *Zemfire Tarajan. Ob poslušanju se je kmalu razjasnilo, zakaj je Armenija zmeraj ljubosumno varovala izročilo in obrede prvih kristjanov in se je tako umetnost utemeljila na določenem nasprotovanju bizantinskemu slogu. Bila je namreč ena prvih dedinj krščanstva in je vse napade na svoje dogme doživljala kot grožnjo ne le verski samostojnosti, temveč tudi politični. Strokovnjakinja je spregovorila še o hačkarjih in na videz primitivnih reliefih na teh značilnih armenskih spomenikih.*

Preplavljajo me veličastni občutki, ko se zavem minljivosti in povezanosti obenem … Vse to ob resnobni in otožni glasbi, medtem ko postopam med vitrinami, panoji, razstavljenimi primerki … Podobe oživljajo, prebujajo se spomini na nepozabna doživetja izpred več kot desetletja, ko smo z radovedno druščino pluli proti Akdamarju, otočku, prepolnem živahnih galebov, sredi veličastnega jezera Van v Vzhodni Turčiji. Spomnim se potikanja po nekdanji armenski prestolnici Ani, med rjavordečimi ruševinami, pomniki preteklosti, po razbeljenem pesku in ožgani travi sredi pripekajočega poletnega dne … Svoj višek je mesto doseglo v 11. stoletju, nato so jo uničili Mongoli in številni potresi. Danes leži na turškem ozemlju, tik ob zastraženi meji z Armenijo.

Poslušam armensko glasbo, zlasti zanje značilni duduk (staro glasbilo, nekakšna piščal), in ***Potovanje v Tumanjan*** *postaja še bolj doživeto. Potopljena v mistično deželo sem očarana, kako Cvetko Zagorski mojstrsko prepleta literarni potep z doživljanjem Tumanjanovega ustvarjanja in ga spretno vzporeja s slovenskimi literarnimi junaki in pisci: Oračevo pesem in Cankarjevega Hlapca Jerneja, Davida Sasunskega in Levstikovega Martina Krpana, zasledimo Mateja Bora, Cirila Kosmača … Za konec še vzporednica s Prešernom: Tumanjanovo umiranje je bilo človeško mučno, Prešernovo mučeniško – ne le osebno, tudi narodnostno in obče človeško. Prav tako je Prešernov Krst slovensko tragičen. Cveto Zagorski se upravičeno sprašuje, ali je morda tudi zato naš kulturni praznik dan Prešernove smrti, medtem ko Armenci praznujejo dan Tumanjanovega rojstva …*

Armenija me je, zdaj vem, nagovorila že s pravljicami, ko sem komaj prepoznavala črke in začela brati … Zdaj so Armenske pravljice spet prav na vrhu moje knjižne police, in sicer ob ***Potovanju v Armenijo*** *Osipa Mandelštama (Cankarjeva založba, 2008) in novi Tumini knjigi … Prihaja torej armenska pomlad …*

LUČKA LEŠNIK

PRILOŽNOST ZA RAZGLEDOVCE tokrat 3 x 3

Delček Armenije tudi za vas

Naša dežela je po zaslugi Cankarjevega doma to pomlad precej prepredena z Armenijo. Pripravili so namreč že osmi festival oddaljene kulture, tokrat namenjen prav Armeniji, razmeroma majhni republiki (29.800 km²), tisočletja staremu celinskemu »otoku«, obkroženem z mogočnimi državami Gruzijo, Azerbajdžanom, azerbajdžansko enklavo Nahičevan, Iranom in Turčijo. Festival kulture in umetnosti so v Cankarjevem domu poimenovali Armenija od blizu, obsega pa razstave, vrhunske glasbene in druge umetniške dogodke, pogovore, predavanja …
Zakaj ne bi vsaj delček Armenije doživeli tudi mi?

Sedmi čut

Prvim trem, ki se boste odzvali na naše povabilo (pišite nam na e-naslov solski.razgl@siol.net), skupaj s Cankarjevim domom podarjamo 3 vstopnice za ogled predstave Plesnega gledališča!

Sedmi čut, petek, 26. marca, ob 20. uri, Linhartova dvorana Malo gledališče, Erevan,Versiliadanza, Italija
Zasnova, režija in glasba: Vagan Badaljan; koreografija: Angela Torriani Evangelisti, soustvarjalca: Leonardo Diana, Arsen Hačaturjan
Razmišljanje o telesu, čutna meditacija. Sedem slik se navdihuje pri Knjigi lamentacij G. Narekacija, slavnega armenskega pesnika, glasbenika in filozofa iz 10. stoletja.
Delo je poskus, kako razrešiti uganko človeškega občutka krivde.

Potovanje v Armenijo

Namenjamo vam tri knjige Osipa Mandelštana Potovanje v Armenijo, ki nam jih je za vas podarila Cankarjeva založba!

Osip Mendelštam (1891–1938) je bil ruski pesnik judovskega rodu, predstavnik t. i. akmeistične šole. Preganjan je bil zaradi svoje šestnajstvrstičnice, uperjene proti Stalinu. Njegovo življenje se je izteklo v delovnem taborišču blizu Vladivostoka.
Prozna pesnitev Potovanje v Armenijo je nekakšno »ljubezensko pismo armenski deželi.«

Tri omenjene knjige boste prejeli prvi trije naročniki Šolskih razgledov, ki se nam boste zanje javili po e-pošti.

Potovanje v Tumanjan

In, seveda, skupaj z založbo Tuma vam namenjamo tudi tri knjige Potovanje v Tumanjan Cvetka Zagorskega, ki smo ji namenili nekoliko več pozornosti v zgornjem članku …

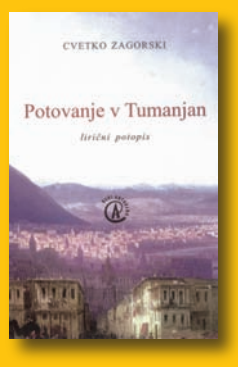

Bralec potuje s potopiscem Cvetkom Zagorskim (1916–2006) po Armeniji, od Erevana do nekdanjega Dseha, sedanjega Tumanjana, kakor se imenuje po velikem armenskem pesniku Ovanesu Tumanjanu. Tu se udeleži velikega slavja in odkritja spomenika ob stoletnici pesnikovega rojstva. Potem se pot zaobrne in se onstran Malega Kavkaza sklene v gruzinskem Tbilisiju ob pesnikovem grobu … Bralcu se odstira pogled v globino Armenije, v njeno burno preteklost in obetavno sedanjost in v njen narod ...

Tri omenjene knjige boste prejeli prvi trije naročniki Šolskih razgledov, ki se nam boste zanje javili po e-pošti.

NAŠ E-NASLOV **solski.razgl@siol.net**

Slovenščina je zame velik izziv

Britta Bilač,
vrhunska atletinja in nekdanja evropska prvakinja

Od nekdaj jo je mikalo, da bi veliko potovala in videla tudi druge dežele, ne le svoje rojstne, nekdaj imenovane NDR (pogovorno znane kot Vzhodna Nemčija). Tako je v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja prišla v Ljubljano, po poroki (1992) z znanim slovenskim atletom Borutom Bilačem pa je v skoku v višino že branila slovenske barve. Slovenščina ji je bila (in ji je še vedno) velik izziv. Tako izvrstno jo govori, da sploh ni zaznati, da ne bi bila njen materni jezik. Sicer pa je ob prihodu v Ljubljano obiskovala enoletni tečaj slovenskega jezika na Filozofski fakulteti, na kateri je nato tudi študirala prevajanje in tolmačenja angleškega, nemškega in slovenskega jezika. Slovenščine se je naučila v bore pol leta, najtežje pa ji je bilo usvojiti stavčno zgradbo, ki je v primerjavi z nemščino precej drugačna. Spominja se, da so ji znanci ob njenem prihodu v Slovenijo hoteli pomagati in so ji razlagali, kaj pomenijo nekateri posebni izrazi. A ker so mnogi od teh (sploh na Postojnskem, kjer živi z družino) vzeti iz nemškega jezika, jih je večinoma razumela. Prepričana je, da je osem let učenja ruščine prav gotovo pripomoglo k temu, da se je z lahkoto naučila slovenščine, seveda tudi brezhibne izgovorjave. Doma se s svojima otrokoma – s hčerko in sinom – pogovarja strogo v nemškem jeziku. Opaža, da jim preklapljanje iz nemščine v slovenščino sploh ne povzroča nikakršnih težav. Celo prepričana je, da četudi bi jim primaknila še kakšen tuji jezik, bi se prav tako znašla …

Ljubezen me je premaknila …

Erica Johnson Debeljak,
pisateljica, prevajalka in publicistka

Natanko pred sedemnajstimi leti ji je New York, kamor se je leta 1980 preselila s starši iz rojstnega San Francisca, začel presedati. Naveličana je bila tudi svoje službe. Bila je v precepu, kaj storiti … A prav v tistem času je srečala slovenskega pesnika, esejista, prevajalca, urednika, kritika in sociologa kulture dr. Aleša Debeljaka, ki se je mudil v New Yorku. Med njima je vzvalovila ljubezen, tako močna, da jo je miselno in čustveno odpeljala iz Amerike. V daljni novi svet, s povsem drugačno kulturo, med različne ljudi, katerih jezika sploh ni poznala. V Ljubljano. Preden sta se poročila, si je močno želela, da bi se znebila svojega priimka. To pa zato, ker je namreč priimek Johnson tako pogost v Ameriki, kot je pri nas Novak. Tako si je želela nadeti le možev priimek Debeljak, tudi zato, ker se ji je zdel zelo eksotičen. A mož je temu nasprotoval. Menil je namreč, da bi Erica Debeljak zvenelo povsem slovensko. Tako je obdržala tudi svoj priimek. A na svoj materni jezik ostaja zelo navezana. Tako zelo, da si je sprva želela, da bi se tudi doma z njunimi tremi otroki pogovarjali le angleško. Vendar ni vztrajala pri tem. Zdaj se pogovarjajo, kakor nanese. Zaveda pa se, da bi njuni otroci v Ameriki imeli neprimerljivo manj stika s slovenščino (verjetno bolj le z očetom) kot pa ga imajo z angleščino v Sloveniji, saj jo tu obvlada mnogo ljudi.

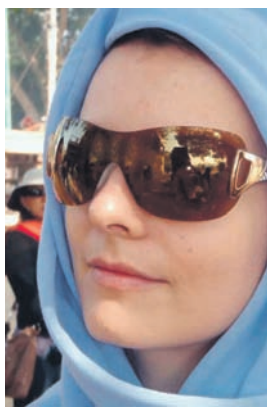

Ples je del mene

Vesna Selan,
diplomirana pravnica, turistična vodička, inštruktorica angleščine in plesalka

»Ples doživljam kot umetnost, preko giba in izraznosti prenašam svoje misli in čustva, sporočila radosti in ljubezni. Globlje razumevanje orientalske kulture, ki se nam je odstrlo na nedavnem študijskem potovanju v Kairo, daje plesu globlji podton in spoštovanje. Misli se torej zrcalijo tudi v gibih. Misli se prepletajo prav z vsemi plastmi življenja.
V svojem plesu prepletam identiteto levanta, orienta. Z delom sebe pripadam namreč tudi temu delu sveta. Mnoga potovanja v dežele, kjer se pleše orientalski ples, so me očarala in mi naklonila bližnji vpogled v njihov drugačni način življenja in vrednot.
Z obrazno mimiko, gibi bokov, prsnega koša in rok lahko usmerjam svoje misli in pozornost. Barviti kostumi, vonj po kardamonu in jabolčnem tobaku, okus po karkade čaju in sveže zapečenem falaflu, mango sok, vrvež bazarja … Misli na vse to me prestavijo spet nazaj v tisti prostor in tisti čas. Ženstveni ples, mnogokrat narobe razumljen in plehko interpretiran, ples z večplastno vsebino, ki harmonizira notranje doživljanje plesalk in gledalk. Vibracija kompleksnih ritmov pošlje vse odvečne misli proč in ustvari prostor za izražanje prvobitnosti. Včasih pomiri, drugič zbudi. Žarči toplino, prebuja veselje do življenja in zrcali plesalkine misli. Je izpolnjujoča izkušnja izražanja dostojanstvenosti.
Obenem razmišljam tudi o načinu, kako poteka moje plesno usposabljanje in izpopolnjevanje. Nesporno gre za izkušenjsko učenje, gre za preplet vsega, kar sem, torej za povezavo med mislimi, čustvi in telesom. Prav zato me ples tako prevzame, ker ponuja celostno izkušnjo, simbolno povezuje glavo in srce.«

MARIA MONTESSORI

Njena pot

Prepričana je bila, da je napak siliti otroke k učenju

Maria Montessori se je rodila 31. avgusta 1870 v Chiaravalleju pri Anconi v vzhodni Italiji. Že kot deklica je imela močan značaj, izrazit občutek za dolžnost in gospodovalno naravo. Že zgodaj se je odločila, da ne želi postati učiteljica, ko odraste. Stremela je po tem, da bi postala inženirka. Začela jo je zanimati matematika in to zanimanje je ohranila do konca svojega življenja. A ta izbira je bila takrat za dekle zelo nenavadna in morala je obiskovati srednjo šolo za dečke. Ni se spodobilo, da bi se dekleta in dečki družili med odmori, zato so Mario in njene redke sošolke med odmori zapirali v sobo, da so jih obvarovali pred dečki …

Bila je privlačno dekle in njeni starši so lahko upravičeno pričakovali, da se bo dobro poročila. A Maria se je odločila postati zdravnica. To je bilo v Italiji nekaj novega, saj se še nobena ženska pred njo ni odločila za ta poklic. To je med njo in njenim očetom povzročilo hud razkol. Odnos sošolcev in profesorjev do nje ji je zagrenil marsikateri trenutek. A požrla je svojo jezo. Opraviti je morala tudi z velikim strahom, ko je povsem sama, in to celo ponoči, preučevala in secirala človeška trupla. Vodstvu medicinske fakultete se namreč ni zdelo primerno, da bi ji dovolili ta del študija opravljati skupaj z moškimi kolegi. Zato so ji ponudili, da to delo opravlja sama zvečer, ko vsi drugi že odidejo domov. Po šestih napornih letih je uspešno diplomirala.

Veliko pozornosti je namenjala duševnim bolnikom in duševno prizadetim otrokom. Leta 1899 je postala ravnateljica šole za duševno prizadete otroke v Rimu. Po rojstvu sina se je ponovno vpisala na fakulteto, to pot kot študentka metod poučevanja, higiene in psihologije. Kot bi se ves čas vztrajno približevala prav tistemu, za kar je odločno zatrjevala, da je ne zanima – poučevanju.

Mnogi, ki so jo poznali, so jo zelo spoštovali, ljubili in doživljali so jo kot izjemno osebnost. Ob njeni prisotnosti je iz sobe izginilo vse drugo. Bila je zelo materinska in mila. Imela je tudi prekrasne temne oči. O, tudi nečimrna je znala biti, a to je ljudi celo zabavalo. Tudi zaradi tega so jo imeli radi.

Med svojim študijem je postajala vse bolj prepričana, da bi bilo učne metode, ki jih je uporabljala pri delu z duševno zaostalimi, mogoče prirediti tudi za zdrave otroke. Sposobnost otrok za učenje je povezala z njihovim telesnim zdravjem in prehrano. Prepričana je bila, da je napak otroke siliti k učenju. Trdila je, da se otroci želijo učiti, če jim ponudimo primerne pripomočke in izkušnje. Čutni pripomočki (otroci so z njimi pridobivali raznolike izkušnje z vsemi čutili – dotikom, vidom, sluhom in vohom), ki jih je razvila, in okolje, ki ga je ustvarila, so otrokom omogočali, da so postali neodvisni in razmišljujoči že v rosnih letih. Maria je bila vse bolj zaželena kot predavateljica, od nje pa so pričakovali tudi pomoč pri ustanavljanju novih t. i. hiš otrok. A ona je že predavala na rimski univerzi in na dekliškem kolidžu, opravljala je zasebno zdravniško prakso ... Kako naj bi našla čas za vse? Odločila se je tvegati. Pogumno je opustila vse to delo in osredotočila vse moči na svojo metodo ...

Rojstvo pedagogike montessori

»To so bili objokani, prestrašeni otroci, tako plahi, da jih ni bilo mogoče pripraviti do besed. Njihovi obrazi so bili brezizrazni, oči pa tako osuple, kakor bi ne bili še nikdar v življenju ničesar videli. Resnično so bili revni, zapuščeni otroci, ki so zrasli v temnih, podirajočih se, siromašnih stanovanjih, brez česar koli, kar bi jim vzbujalo duha, ne da bi kdo skrbel zanje ...«. Tako je zapisala italijanska zdravnica Maria Montessori v svoji knjigi Skrivnosti otroštva. A tistega dne – šestega januarja 1907 – je bilo v San Lorencu v Italiji vse drugače. Dogajalo se nekaj novega, pričajo zapisi o njenem življenju in delu. Lastniki stanovanj so se odločili, da bodo mlade pobaline zbrali v neki sobi in nekomu plačali, da bo pazil nanje, dokler bodo njihovi starši v službi. Da ne bi toliko razgrajali in uničevali. To bi jih namreč stalo manj kakor nenehno obnavljanje in beljenje stopnišč. Otroci, oblečeni v modre halje, so tistega dne prestrašeno in vprašujoče čakali v otroški hiši, kaj se bo zgodilo. Pričakala jih je Maria Montessori in hči upravnika enega od stanovanjskih blokov. S tistim dnem je v izobraževanje nedvomno vnesla nekaj povsem novega. Tudi ime *Casa dei Bambini* – hiša otrok je izbrala zelo skrbno ...

Maria Montessori je zelo rada pripovedovala zgodbo o deklici, ki je prvič obiskala njeno šolo. Ta je namreč prvega dečka, ki ga je srečala, naravnost vprašala: »Ali je res, da v tej šoli lahko delate, kar vam je všeč?«

»Tega ne vem,« je bil odgovor po krajšem premisleku, »vem pa, da nam je všeč tisto, kar delamo!«

Svoje delo je opravljala z velikim veseljem in navdušenjem vse do konca svojega življenja, šestega maja 1952.

SANJA TOŠEV

Maria Montessori se je rodila 31. avgusta 1870 v Chiaravalleju pri Anconi v vzhodni Italiji

pravkarizšlopravkarizšlopravkarizšlopravkarizšlo

Adam, Frane, Peter Seklača. Dileme medijskega pluralizma : vrednote, ideologije in profesionalnost v slovenskem politično-informativnem tisku. – Ljubljana : IRSA – Inštitut za razvojne in strateške analize, 2009.

Allan, Tony. Zora civilizacije : prazgodovina – 900 pr. n. št. – Ljubljana : Mladinska knjiga, 2009 (Ilustrirana svetovna zgodovina).

Anko, Boštjan, Nevenka Bogataj, Matjaž Mastnak. Berilo o trajnosti. – Ljubljana : Andragoški center Slovenije, 2009.

Apollonius Rhodius. Argonavti Apollonija Rodoškega. – Vrhnika : Galerija 2, 2008. – Prevod epa, opombe k prevodu, geografske karte, risbe in slike (3 knj.).

Bahor, Stanislav. Skriti knjižni zakladi : pisna dediščina samostanskih in cerkvenih knjižnic v Sloveniji. – Ljubljana : Narodna in univerzitetna knjižnica : Tuma, 2009.

Bauer, Joachim. Princip človeškosti : zakaj smo po naravi nagnjeni k sodelovanju. – Ljubljana : Študentska založba, 2008 (Claritas).

Beck, Ulrich. Lastni Bog : o zmožnosti religij za mir in njihovem potencialu za nasilje. – Ljubljana : Študentska založba, 2009 (Claritas).

Blatnik, Aleš. Digitalna filmska revolucija : kako je internet za vselej spremenil filmsko produkcijo in distribucijo. – Ljubljana : UMco : Slovenska kinoteka, 2009 (Modra Premiera) (Kinotečni zvezki).

Bovcon, Narvika. Umetnost v svetu pametnih strojev : novomedijska umetnost Sreča Dragana, Jaka Železnikarja in Marka Peljhana. – Ljubljana : Raziskovalni inštitut Akademije za likovno umetnost in oblikovanje, 2009 (Acta).

Brague, Rémi. Božji zakon : filozofija zgodovine neke zaveze. – Ljubljana : Študentska založba, 2009 (Claritas).

Brecht, Bertolt. Zgodba gospoda Keunerja ; Me-ti. Knjiga obratov. Poskusi o Brechtu / **Walter Benjamin.** – Ljubljana : Studia humanitatis, 2009 (Studia humanitatis).

Brierley, David L. To read the unwriten : the poetics of contamplative methodology in the Waldorf School. – Ljubljana : Parsival, 2009.

Cascioli, Luigi. Pravljica o Kristusu : knjiga, ki je obtožnica in neizpodbiten dokaz Jezusovega neobstoja. – Mengeš : Ciceron, 2009.

ČAS je za Brechta! / Berger … et al. – Ljubljana : Studia humanitatis, 2009 (Studia humanitatis). – Razširjeni prispevki s kolokvija »Teorija potujitvenega učinka« (Anton Podbevšek teater, 20. junij 2008).

ČUDEN prečudež : folklorne in druge pripovedi iz Kamnika in okolice / zbr. Breda Podbrežnik Vukmir, Irena Kotnik. – Celje : Celjska Mohorjeva družba : Društvo Mohorjeva družba, 2009 (Glasovi).

DA sije sonce : didaktične igre za razvoj otrokovih kompetenc na področju preprečevanja zasvojenosti / avt. Marijana Kašnik Janet … et al. – Ljubljana : Zavod RS za šolstvo, 2009.

DANES za jutri : razmišljanja o vzgoji in izobraževanju za trajnostni razvoj / ur. Suzana Sedmak. – Koper : Fakulteta za management, 2009 (Znanstvene monografije Fakultete za management Koper).

Denac, Olga. Teoretična izhodišča načrtovanja glasbene vzgoje v vrtcu. – Ljubljana : Debora, 2010.

Egan, Kerian. Zgodovina pedagoške zmote : naša progresivistična dediščina od Herberta Spencerja do Johna Deweya in Jeana Pigeta. – Ljubljana : Krtina, 2009 (Krt).

Erjavec, Aleš. Estetika in politika modernizma. – Ljubljana : Študentska založba, 2009 (Koda).

Foucault, Michel. Rojstvo klinike. – Ljubljana : Študentska založba, 2009 (Koda).

Frankfurt, Harry G. Razlogi ljubezni. – Ljubljana : Krtina, 2009 (Krt).

Goleman, Daniel. Socialna inteligenca : nova veda o odnosih med ljudmi. – Ljubljana : Mladinska knjiga, 2010 (Ogledalo).

Gostečnik, Christian. Me imata kaj rada. – Ljubljana : Brat Frančišek : Frančiškanski družinski inštitut, 2009 (Krik po odnosu).

IZZIVI in smernice kakovostnega sodelovanja med šolo in starši / Jana Kalin … et al.- Ljubljana : Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009 (Razprave FF).

Juhant, Janez. Etika I : na poti k vzajemni človeškosti. – Ljubljana : Študentska založba, 2009 (Claritas).

Juul, Jesper, Helle Jensen. Od poslušnosti do odgovornosti : za novo kulturo vzgajanja. – Radovljica : Didakta, 2009.

KALEJDOSKOP športa : uvod v športne študije / ur. Mitja Velikonja, Peter Stanković, Gregor Starc. – Maribor : Aristej, 2009 (Dialogi).

Kermauner, Aksinija. Na drugi strani vek : (opis prvoosebne fenomenološke raziskave – kako je biti slep). – Ljubljana : Študentska založba, 2009.

KONTEKSTI odločanja / ur. Andrej Ule, Olga Markič, Urban Kordeš. – Maribor : Aristej, 2009 (Dialogi).

Kovač, Miha. Od katedrale do palačinke : tisk, branje in znanje v digitalni družbi. – Ljubljana : Študentska založba, 2009.

Krugman, Paul R. Vrnitev ekonomike depresije in kriza iz leta 2008. – Ljubljana ; Ekonomska fakulteta, 2009.

MEDNARODNA raziskava poučevanja in učenja TALIS : nacionalno poročilo / avt. Mitja Sardoč … et al. – Ljubljana : Pedagoški inštitut, 2009.

Mitchell, W. J. Thomas. Slikovna teorija : eseji o verbalni in vizualni reprezentaciji. – Ljubljana : Študentska založba, 2009 (Koda).

MOBILNI telefon in transformacija vsakdana / ur. Tanja Oblak Črnič, Breda Luthar. – Ljubljana : Fakulteta za družbene vede, 2009 (Družboslovna informatika / Informacijska družba).

NACIONALNO preverjanje znanja učencev v Evropi : namen, organiziranje in uporaba rezultatov. – Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport, 2010.

OTROK z Downovim sindromom v redni osnovni šoli / ur. Cora Halder. – Ljubljana : Zveza sožitje – zveza društev za pomoč osebam z motnjami v duševnem razvoju, 2008.

Pavletič, Andrej. Vzgoja duha : vzgojno-teoretske razsežnosti religijskih konceptov duha : (fenomenološki pristop k novodobnim religijam). – Nova Gorica : Educa, Melior, 2008.

Peček, Mojca, Irena Lesar. Moč vzgoje : sodobna vprašanja teorije vzgoje. – Ljubljana : Tehniška založba Slovenije, 2009.

Pečnik, Erika. Spletna aplikacija za spremljanje delovanja Mreže SSU : navodila za uporabo aplikacije za spremljanje delovanja središč za samostojno učenje. – Ljubljana : Andragoški center Slovenije, 2009.

Pfaller, Robert. Umazano sveto in čisti um. – Ljubljana : Društvo za teoretsko psihoanalizo, 2009 (Analecta).

PODOBE obmejnosti / zbr., ur. Mateja Sedmak. – Koper : Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Založba Annales : Zgodovinsko društvo za južno Primorsko, 2009 (Annales Majora).

POSVET Raznolikost pristopov k celostnemu učenju in poučevanju (2009 ; Ljubljana). Raznolikost pristopov k celostnemu učenju in poučevanju : zbornik povzetkov / ur. Amalija Žakelj, Marjeta Borstner. – Ljubljana : Zavod RS za šolstvo, 2009.

ROD Lepe Vide : antologija sodobne poezije Slovencev v Italiji / izbr., ur., spr. b. David Bandelj. – Ljubljana : Študentska založba : Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, 2009.

Strahovnik, Vojko. Moralne sodbe, intuicija in moralna načela. – Velenje : IPAK, Inštitut za simbolno analizo in razvoj informacijskih tehnologij, 2009.

Strasser, Todd. Val. – Ljubljana : Modrijan, 2009. – Literarni prikaz eksperimenta o totalitarnem obnašanju, ki naj bi ga pri pouku zgodovine leta 1967 na srednji šoli v Cubberly High v kalifornijskem mestu Palo Alto izvedel učitelj zgodovine Ron Jones.

Thomas, Lorraine. Kako biti super mami : 10 spretnosti, ki jih potrebuje vsak starš. – Ljubljana : Tehniška založba Slovenije, 2009.

Ulčnik, Natalija. Začetki prekmurskega časopisja : besedje Agustičevega časopisa Prijatel. – V Mariboru : Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, Filozofska fakulteta, 2009 (Zora).

Zajc, Neža. Žitje protopopa Avvakuma : ruska tradicija na preizkušnji. – Ljubljana : Založba ZRC, ZRC SAZU, 2009 (Življenja in dela) (Kulturnozgodovinske študije).

Zobec, Peter. Od daleč in blizu : pogovori z Mirjano. – Ljubljana : Študentska založba, 2009. – Pogovori Petra Zobca z Mirjano Borčič, filmsko pedagoginjo.

Zubrzycka, Elżbieta. Premislim in naredim. – Ljubljana : Koleda, 2009 (Pomagamo vzgajati). – O medosebnem komuniciranju za otroke.

Zubrzycka, Elżbieta. Zakaj bi se jezili? – Ljubljana : Koleda, 2009 (Pomagamo vzgajati). – O jezi za otroke.

Žnidarič, Marjan. Na krilih junaštva in tovarištva : pregled zgodovine XIV. Divizije. – Ljubljana : Društvo piscev zgodovine NOB Slovenije, 2009.

Žvanut, Maja. Plemiške zgodbe : kranjsko plemstvo v šestnajstem in sedemnajstem stoletju. – Ljubljana : Viharnik, 2009 (Slovenska kulturna dediščina).

Pripravlja MATJAŽ HOČEVAR

Ljubezen

V mislih imamo ljubezen med žensko in moškim. Ta ljubezen torej je ali je ni? Te ljubezni ni! Edino kar je, so naše predstave o ljubezni, te pa se oblikujejo pod vplivom kulture, so torej kulturološki konstrukti.

Tako je prepričan **dr. Zoran Milivojević**, priznan strokovnjak, psihoterapevt in avtor poljudnih učbenikov in uspešnic (Emocije, Formule ljubavi, Igre koje igraju narkomani, Mala knjiga za velike roditelje) – njegova knjiga **Formule ljubezni** je nedavno izšla tudi v slovenščini pri *Mladinski knjigi*. Ugotavlja, da največ ljubezenskih težav in največ ljubezenskega trpljenja izvira prav iz tega, ker posameznik ne loči ljubezni, h kateri teži, od svoje predstave o ljubezni. Prav tako ne razume, kako njegova predstava o ljubezni vpliva na njegovo razmišljanje o ljubezni in na njegova ljubezenska občutenja.

Ljubezen je torej zelo subjektivno stanje. Zato je veliko primernejše, če pojmujemo ljubezen kot vse tisto, kar ljudje verjamemo, da ljubezen je. Sicer pa gre pri ljubezni vedno za dvoje: za vedenje in počutje osebe, ki ljubi, ter vedenje in počutje osebe, ki je ljubljena.

Priljubljeni strokovnjak že vrsto let vodi programe izobraževanja v transakcijski analizi na področju psihoterapije in svetovanja za psihologe, zdravnike in pripadnike drugih humanističnih poklicev zlasti v Srbiji in v Sloveniji. S svojim delovanjem in pisanjem želi pomagati, da ne bi po nepotrebnem trpeli zaradi popačenih predstav o ljubezni.

MIMOGREDE

■ *Daniel Goleman* v svoji novi uspešnici **Socialna inteligenca – Nova veda o odnosih med ljudmi** strokovno razčlenjuje obnašanje ljudi v sodobnem svetu, na temelju nastajajoče vede družboslovne nevroznanosti opredeljuje tisto, čemur reče *socialna inteligenca*. V razburljivem in zabavnem romanu avtorja Da Vincijeve šifre *Dana Browna* **Izgubljeni simbol** se v napetih dvanajstih urah odvija smrtonosna dirka skozi resnični labirint šifer … *Bill Bryson* v svoji uspešnici **Čisto kratka zgodovina skoraj vsega** (posebna izdaja za mlade bralce) kratkočasno in duhovito pripoveduje zgodbe o našem planetu, čudaških znanstvenikih, nenavadnih teorijah, velikih znanstvenih odkritij … Razkošen in strasten roman **Pod marmornim nebom** *Johna Shorsa* odkriva kipeča nasprotja stare Indije in pripoveduje ljubezensko zgodbo o nastanku Tadž Mahala. Založba Mladinska knjiga je izdala tudi **Uganke 100 + 1** *Andreja Rozmana Roze* in priročnika **Zdravimo se z naravo** (Wolfgang Mőhring) ter **Zdrav post** (Margot Hellmiß in Falk Scheithauer).

■ Kaj ima boginja skupnega s ponarejenimi novci? Kdo so bile čuvajke intimnih intimnosti? V neobičajnem vodniku **Ljubljana z nostalgijo** *Darinke Kladnik* boste spoznali drugačno Ljubljano, polno skrivnosti, ki vam jo bodo razkrile tudi številne fotografije Davida Kladnika in Joca (Jožefa) Žnidaršiča. **Brvi čez morje** prinaša trinajst dramskih besedil *Andreja Rozmana Roze,* ki jih je napisal v zadnjih petnajstih letih. **Prleški mozaiki** *Marjana Ribiča* nazorno pokažejo posledice komunistične revolucije, ki je s svojim uničujočim repom neprizanesljivo opletala po tudi po miroljubni in gostoljubni Prlekiji. Pri Celjski Mohorjevi družbi je izšel tudi ponatis romana *Mimi Malenšek* **Črtomir in Bogomila**.

■ Pri Znanstveni založbi Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani so izšle knjige **Glasbeni stavek: Oblikoslovje** *Larise Vrhunc* (Oddelek za muzikologijo), **Države v razvoju – med okoljevarstvom in razvojnimi težnjami** *Katje Vintar Mally* (Oddelek za geografijo) in **Kulturna dediščina in identiteta** (uredil Božidar Jezernik, Oddelek za etnologijo in kulturno angropologijo).

■ Roman *Filipe Melo* **To je moje telo** je močna, intimna, na hipe osupljiva proza, ki je dobesedno avtopsija nekega zločina, a hkrati tudi refleksija o krhkosti teles in breznih smrti. Knjiga **Srceder** *Borisa Viana* je literarizirana freudovska razlaga vsakdanjega življenja neke vasi, z vsemi potrebnimi otroškimi odvodi in podaljški. V **Ladji duhov** pisatelj *Dietlof Reiche* mladim bralcem pričara napeto zgodbo o nenavadnem pojavu dvesto let stare jadrnice na obrežju obmorskega mesteca. Pri Založbi Goga so izšle tudi tri zgoščenke, in sicer **Jazzinty 2009, Zazzon VII** (Robert Jukič »Jazzon« Quintet), **Essaouira Project, Baha** in **Soddiha, Noht lunine resnice**.

■ V knjižici **Tekaški trener** (priložen je tudi DVD) avtor *Urban Praprotnik* in soavtorji Nada Rotovnik Kozjek, Ksenija Šimnovec in Sergej Petrović kot zelo izkušeni strokovnjaki ponujajo vse najpomembnejše informacije in povsem konkretna navodila za tekaško vadbo, nasvete, kako se ustrezno prehranjevati, kako ravnati ob različnih težavah z bolečinami in ob poškodbah. Izšlo pri Palestra Ljubljana.

■ Dediščina ni le to, kar podedujemo v oporokah … Dediščina sta tudi misel in prepričanje, ki so nam ga v otroštvu polagali v srce starši in dedki. Prav o tem govori najnovejša knjiga pisateljice *Ivanke Mestnik*, učiteljice slovenskega jezika v pokoju, **Tam gori za našo vasjo**. O iskanju vsakršne dediščine … Knjiga, ki je izšla v samozaložbi, je namenjena predvsem drugemu in tretjemu triletju devetletke, zlasti je dobrodošel pripomoček za pouk domovinske vzgoje in etike, radi pa jo bodo brali tudi starejši …

■ Pri založbi In lingua (v sodelovanju z založbo Sanje) je izšel prevod avtobiografije *Alme M. Karlin* **Sama**. V izjemni knjigi je avtorica duhovito, celo sarkastično na svoj račun, iskrivo in neverjetno modernih misli popisala prvih trideset let svojega življenja, od rojstva do odhoda na slovito potovanje. To jo je namreč dokončno tudi utrdilo v osebnem prepričanju, da ni ženska, temveč bitje *ženskega spola* …

■ Pri založbi Morfem so izšle prikupne knjige za otroke *Helene Kraljič* **O deklici in izgubljenem zakladu** (na drugi strani knjige je sestra dvojčica te zgodbe, in sicer **O steklenici in izgubljenem zakladu**), **Zobek Mlečko pri zobozdravniku**, **Osel gre samo enkrat na led**. Pri isti založbi sta izšli januarska in februarska izvoda revije **Eko velikan**, namenjeni otrokom od pet do enajst let.

Svet zavoda
OSNOVNE ŠOLE ADAMA BOHORIČA BRESTANICA
Šolska cesta 29, 8280 BRESTANICA

razpisuje prosto delovno mesto

RAVNATELJA/RAVNATELJICE

Kandidat/-ka mora za imenovanje na funkcijo ravnatelja/ravnateljice izpolnjevati splošne zakonske pogoje in posebne pogoje, skladno z Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja – ZOFVI (Ur. l. RS, št. 16/07 – UPB5, 36/08, 58/09 (64/09 popr., 65/09 popr.).
Kandidati/-ke morajo imeti pedagoške, vodstvene, organizacijske in druge sposobnosti za uspešno vodenje zavoda. Izbrani/-a kandidat/-ka bo imenovan/-a za 5 let. Predvideni začetek dela je 1. 7. 2010.
Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev morajo vsebovati: dokazilo o izobrazbi, dokazilo o opravljenem strokovnem izpitu, dokazilo o pridobljenem nazivu, dokazilo o opravljenem ravnateljskem izpitu (neobvezno), kratek življenjepis z opisom dosedanjih delovnih izkušenj v vzgoji in izobraževanju, program vodenja zavoda, potrdilo o nekaznovanosti zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti na nepogojno kazen zapora v trajanju več kot šest mesecev in potrdilo o nekaznovanosti zaradi kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost.
Kandidati/-ke naj prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov Svet zavoda Osnovne šole Adama Bohoriča Brestanica, Šolska cesta 29, 8280 Brestanica, s pripisom ZA RAZPIS RAVNATELJA/RAVNATELJICE.
Kandidati/-ke bodo prejeli/-e pisno obvestilo o izboru v zakonitem roku.

SPODBUJANJE UČNIH ZMOGLJIVOSTI

Ozaveščeno postavljanje temeljev

Zaradi svoje nevrofiziološke osnove program dobro dopolnjuje razvojnopsihološka izhodišča Kurikuluma za vrtce in osnovno šolo

Ob hitrem razvoju in množici novega znanja se vzgojiteljice in učiteljice ob svojem delu sprašujejo tudi, kako lahko še zboljšajo pedagoško delo, da bi otroci razvijali kompetence, učinkoviteje pomnili vsebine ter čim bolj dosegali t. i. raven funkcionalnega (uporabnega) znanja, predvsem pa bili motivirani za učenje v šoli in zunaj nje.

Eden izmed dostopnih programov za spodbujanje učenja, ki sledi tem ciljem, je NTC-program učenja (NTC = *Network – Teaching – Children*). Njegov avtor je Ranko Rajović, zdravnik iz Novega Sada, sicer zelo dejaven član srbske ter mednarodne Mense ter direktor Centra Nikole Tesla v Novem Sadu (Mensin oddelek za nadarjene otroke).

Program NTC-učenja je v bistvu pedagoški prijem, ki temelji na spoznanjih o razvoju in delovanju možganov: vzgojitelje in učitelje sistematično usmerja k tistim igralnim dejavnostim z otroki, ki še posebno dobro vplivajo na nastajanje in utrjevanje možganskih povezav (t. i. sinaps med nevroni) v obdobju njihovega najintenzivnejšega razvoja od rojstva do približno desetega leta starosti.

Smiselno povezati izkušnje

Zaradi svoje nevrofiziološke osnove program dobro dopolnjuje razvojnopsihološka izhodišča Kurikuluma za vrtce in osnovno šolo ter ga hkrati bogati s predlogi konkretnih ciljno usmerjenih gibalnih in miselnih iger. Te so izbrane tako, da čim bolj smiselno povezujejo različne otrokove izkušnje iz njegovega vsakdana ter so uporabne na različnih področjih vrtčevskih in šolskih dejavnosti (športnem, jezikovnem, umetnostnem, matematičnem, družboslovnem in naravoslovnem). Program namreč vsebuje premišljeno sestavljen nabor dejavnosti ter predvideva stopnjevanje njihove zahtevnosti na osnovi starosti in znanja otrok. S tem pri otrocih ohranja ter še spodbuja razvoj učne motivacije. Poleg tega igralne dejavnosti vsebujejo veliko ponavljanja, s katerim se utrjujejo nastale možganske povezave. Zato program tudi vzgojitelje in učitelje nenehno spodbuja k ustvarjalnemu delu oz. k oblikovanju novih igralno-učnih situacij in dejavnosti, ki so čim bolj povezane z značilnostmi učnega okolja, v katerem se izvajajo.

NTC-program učenja zdaj poteka v različnih evropskih državah. Pri nas preskušamo program v sklopu Centra za raziskovanje in spodbujanje nadarjenosti na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani. Pred dobrimi šestimi meseci smo se najprej povezali z dvema vrtcema (Vrtec Vrhovci Ljubljana, Vrtec Morje Lucija) ter v sodelovanju z Rankom Rajovićem začeli izobraževati pet vzgojiteljic, ki so nato program začele izvajati v svojih skupinah. Jeseni sta se nam pridružila še Vrtec Nova Gorica in Vrtec Brolo iz italijanske Gorice, še malce pozneje tudi Osnovna šola Antona Ukmarja iz Kopra. V tem času smo organizirali različna strokovna srečanja, na katerih smo nadaljevali z izobraževanjem po programu, sproti razčlenjevali pedagoške izkušnje ter izmenjevali zglede dobre prakse. Konec januarja smo sklenili z zadnjim izobraževalnim ciklom, zdaj pa bomo še evalvirali celoten potek uvajanja. Načrtujemo, da bi na podlagi ugotovitev jeseni začeli širiti program še v druge zainteresirane vrtce in osnovne šole.

Zadovoljni otroci, navdušeni starši

Čeprav analiza poskusnega vpeljevanja NTC-programa še poteka, prvi odzivi kažejo, da je zelo dobro sprejet. Otroci imajo predlagane igralne dejavnosti izjemno radi, saj se ob njih zabavajo, družijo, igraje učijo ter tako napredujejo, hkrati pa celo spodbujajo odrasle, naj dejavnostim programa namenijo več časa, bodisi za ponavljanje ali nove igre. Omembe vredna je tudi ugotovitev, da otroci z učenjem po programu navdušujejo svoje starše, ki se tako vključujejo v naravni krogotok otrokovega učenja ter sodelovanja z vrtcem in s šolo. Nenazadnje so z izvajanjem programa zadovoljne tudi vzgojiteljice ter učiteljice, ki opažajo pozitivne odzive pri otrocih (npr. otroke igralne dejavnosti zanimajo, izražajo željo po učenju, intenzivno komunicirajo in sodelujejo med seboj, veliko si zapomnijo in to znanje takoj uporabljajo, utrjujejo ter dopolnjujejo, v vrtcu oz. šoli in doma …). Vzgojiteljice poročajo, da na osnovi programa natančneje razumejo cilje posameznih dejavnosti (ustvarjanje in/ali utrjevanje možganskih povezav) oz. smiselnost in pomembnost izvajanih igralnih dejavnosti za celostni razvoj otrok. Zato jih same rade izvajajo ter se v njih tudi ustvarjalno izražajo.

Pomembno je poudariti, da temeljni cilj programa ni zgodnje učenje, temveč ozaveščeno postavljanje dobrih temeljev za poznejše uspešno učenje. V ospredju dejavnosti, ki potekajo v sklopu programa, je celostni razvoj otrok ter spodbujanje njihovih bioloških potencialov ne glede na intelektualne sposobnosti. To pomeni, da program ni namenjen le nadarjenim otrokom, temveč celotni populaciji. Zato ni nevarnosti elitizma, kot se to dogaja v nekaterih posebnih programih za nadarjene. Res pa je, da s programom največ pridobijo prav nadarjeni, ki imajo v sklopu ponujenih dejavnosti dovolj manevrskega prostora za realizacijo svojih potencialov.

Dr. MOJCA JURIŠEVIČ, docentka za pedagoško psihologijo na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani

Vrtec Vrhovci Ljubljana, enota Rožnik foto BARBARA JUDEŽ

Vrtenje je ena izmed pomembnih dejavnosti, ki spodbuja nastajanje novih možganskih povezav.

Asociativno učenje kot oblika razvijanja in ohranjanja možganskih povezav. Otroci so pri igri Olimpiada izdelali zastavice ter jih povezovali z značilnostmi posameznih držav.

Zelo motivirani

LEONORA DRGAN, vodja programa
Vrtec Morje Lucija

Po uvodnem teoretičnem delu predavanja smo staršem predstavili konkretne igre iz NTC-programa. Tako so starši spoznali, da je treba sodelovati ter pomagati otroku, da kar najbolje razvije svoje potenciale. Ker so bile to igre, ki jih je večina staršev poznala že iz svojega otroštva, so jih takoj začeli tudi uporabljati in se jih igrati.

Po nekaj mesecih so starši nad projektom navdušeni. Pripravljeni so sodelovati, se dogovarjati z nami in otrokom. Več komunicirajo z vzgojiteljicama in s svojim otrokom, saj jih zanima vse o igrah, ki se jih igramo.

Spodbujajo nas in nam pomagajo pri našem delu tako, da z otrokom doma iščejo različne asociacije (sličice, fotografije, razne predmete) za določeno državo. V vrtec prinašajo DVD-je, zemljevide, knjige, leksikone, igre, ki jih skupaj z otroki poiščejo doma, v knjižnici, pri prijateljih …

Otroci so zelo motivirani, saj si skupaj z vzgojiteljicama izmišljajo igre ali pa obstoječe nenehno nadgrajujejo. Znanje, pridobljeno v vrtčevski skupini, dopolnjujejo z znanjem od doma ter tako v vrtcu vsak dan povedo kaj novega.

Otroci in starši nam zaupajo, so sproščeni, zmeraj pripravljeni aktivno sodelovati. Vsi se učimo ob zanimivih igrah v naravi, igralnici, ob zemljevidih, globusih, različnih simbolih, ugankah, brez prisile in tako, da si otroci vedno znova zaželijo iger in učenja.

Ne nadstandard, pač pa redna oblika

KSENIJA DUJEC, ravnateljica
Vrtec Nova Gorica

V tem šolskem letu so štiri vzgojiteljice našega vrtca pristopile k izobraževanju iz NTC-sistema učenja. Zglede vaj, ki spodbujajo razvoj asociativnega mišljenja, so začele postopno vpeljevati v svoje vsakodnevno pedagoško delo v oddelku. Poudariti moram, da je izvajanje vaj vpeto v vsa področja dejavnosti, ki jih v vrtcu izvajamo: gibanje, jezik, umetnost, narava, družba in matematika. Starše o svojem delu in odzivnosti otrok vzgojiteljice sprotno obveščajo. Zdaj, ko so vse tri faze izobraževanja končale, načrtujemo v aprilu predavanje za starše s predstavitvijo postopkov dela.

Predvsem se mi zdi ključno dejstvo, da lahko prvine programa integriramo v področja dejavnosti in tako strokovne delavke zasledujejo dva ali več zadanih ciljev na različnih področjih ter da posameznih vaj ne izvajajo kot samostojne, temveč da jih izvajajo kot podpodročja v posamezni dejavnosti.

V Vrtcu Nova Gorica ne razmišljamo o tem, da bi ta sistem učenja ponudili kot nadstandard, temveč nasprotno. Ker se nam kažejo dobri rezultati dela v oddelkih, ga bodo strokovne delavke izvajale v sklopu redne kurikularne dejavnosti. Z uporabo programa NTC-sistem učenja namreč spodbujamo razvoj otrokovih potencialov in postavljamo osnove za uspešnejše učenje.

PREDŠOLSKA BRALNA ZNAČKA

Bralni Ostržek

Pomembno sodelovanje z ljutomersko knjižnico

Tako sem se spraševala pred več kot desetletjem, ko sem nekje prebrala, da v enem izmed slovenskih vrtcev izvajajo to dejavnost. Zamisel sem prenesla sodelavkam in jo utemeljila z določenimi cilji. Sprejele so jo, prav tako tudi starši. Sprva je le nekaj staršev prijavilo otroke, a vendar jih je bilo iz leta v leto več. Letos jih je 99. K razvoju predšolske bralne značke je pomembno vplivala tudi naša Matična knjižnica, posebno še knjižničarka Branka Jasna Staman. Najprej so bili naši zaključki predšolske bralne značke, danes BRALNEGA OSTRŽKA, v igralnici vrtca, nato v dvorani Glasbene šole, letos je bila svečanost v Domu kulture v Ljutomeru. Vedno je bilo zelo slovesno, tudi letos. Gostili smo mlade kulturne ustvarjalce in tiste, ki so predani širjenju pisane besede ali jo celo ustvarjajo. Vesela sem tega. Strokovna javnost vedno bolj poudarja pomen govorno-jezikovnih dejavnosti v predšolskem obdobju. Kdo lahko oblikuje otroku odnos do pisane in govorjene besede? Odrasli: starši, pedagoški delavci, dedki, babice … Zato je pomembno branje otroku v družini, v vrtcu, pomemben je knjižni nahrbtnik, knjižni kotički, poslušanje pesmic, ugank, izštevank, jezikovne igre, izmišljarije, dramatizacije, ustvarjanje knjig, obiskovanje knjižnice, gledališča … Knjiga je in ostaja človekova najboljša prijateljica. Prijateljstvo je potrebno negovati, tudi prijateljstvo s knjigo. A to prijateljstvo ogroža razvoj sodobnih medijev. Vendar ti ne morejo nadomestiti odnosa, ki ga vzpostavljamo s knjigo. Po knjižnih junakih sproščamo svoje napetosti, se veselimo, sočustvujemo … Zato postaja aktualna tudi biblioterapija, torej zdravljenja s pomočjo knjige. Gre torej za pomembno poslanstvo knjige. Vesela sem, da starši in pedagoške delavke čutijo pomen in vrednost branja odraslega otroku. Ne gre le za pomembne trenutke sedanjosti, ampak je branje tudi bogata naložba za prihodnost. Zato izražam zahvalo staršem, pedagoškim delavkam in drugim, ki pomagajo oblikovati pozitiven odnos do knjige. S tem pomagajo otroku in tistim, ki ustvarjajo pisano besedo. Oboji opravljajo neprecenljivo poslanstvo. Naj tako tudi ostane.

MARIJA PUŠENJAK, ravnateljica

Odprta učilnica v naravi

V našem vrtcu sodelujemo v projektu Kras v očeh otrok in mladostnikov. Ko smo v Postojni obiskali vivarij, nas je že na vhodu pričakalo zanimivo okostje jamskega medveda. Za začetek smo si ogledali kratek film o krasu, nastanku Postojnske jame in o življenju v njej. Vodič nas je nato opremil z baterijskimi svetilkami in nas odpeljal v jamo podpisov. Ogledali smo si steno, v kateri so našli okostje jamskega medveda, videli smo človeško ribico in se o tem pogovorili. Spoznali smo, kako slabo vpliva onesnaževanje in neustrezno odlaganje odpadkov na življenje v jami.

Nadaljevali smo z obiskom Postojnske jame, v katero nas je popeljal vlakec. Ker smo bili najmlajša skupina obiskovalcev, smo se dogovorili za poseben ogled. Vlakec nas je tako peljal res počasi in smo si lahko spotoma ogledali veliko znamenitosti. Izstopili smo pri koncertni dvorani, si tam ogledali dinozavrovo okostje, nato pa nas je vodič popeljal v poseben del jame, ki turistom običajno ni na voljo.

Tu smo zvedeli vse o podzemnem svetu, o kapnikih, kako nastanejo, rastejo, si ogledali vse oblike kapnikov, tudi jamske zavese, jamske barve, našli »jamske bisere« in spoznali, kako temno je v jami brez luči. Obisk je bil enkratno in zanimivo doživetje. V sklopu naših skupin zbiramo vtise z našega izleta in nadaljujemo z raziskovanjem kraških pojavov v tesni povezavi z vsebinami ohranjanja okolja in zgodnjim naravoslovjem.

PETRA KOČAR, koordinatorica projekta
Vrtec Jelka Ljubljana

Zavod Republike Slovenije za šolstvo

NAPOVEDUJEMO

Strokovni posvet – Udejanjanje vzgojnih načrtov v osnovni šoli

19. marec 2010 v Postojni
Hotel Jamski grad – za šole v OE KP, OE NG, OE KR in del OE LJ;
23. marec 2010 v Radencih
Hotel Radin – za šole v OE MS, OE MB in OE SG;
25. marec 2010 v Rogaški Slatini
GH – za šole v OE NM, OE CE in drugi del OE LJ
Posvet bo od 9.30 do 17. ure, vabljeni so ravnatelji in člani timov za vzgojni načrt, predstavniki MŠŠ in predstavniki Inšpektorata RS za šolstvo.
Na posvetih bomo izmenjali izkušnje po nekaj mesecih uveljavitve zapisanih vzgojnih načrtov; iskali rešitve za vprašanja in dileme, ki se vam ob tem porajajo, ter sporočili javnosti in pristojnim ustanovam vaša mnenja in predloge v zvezi z dokumenti, ki se navezujejo na vzgojno delovanje šole.
***Dodatne informacije**: Nevenka Štraser, vodja projekta – predstojnica OE ZRSŠ Slovenj Gradec, Zavod RS za šolstvo, e-naslov: nevenka.straser@zrss.si; telefon 02 883 92 70; GSM 041 281 651.*

III. Mednarodni kongres dijaških domov Slovenije z naslovom »Modeli vzgoje v globalni družbi«

Ljubljana, Dijaški dom Tabor, 25. in 26. marec 2010
Kongres pripravlja Društvo vzgojiteljev dijaških domov Slovenije, v sodelovanju z Zavodom Republike Slovenije za šolstvo in s Skupnostjo dijaških domov. Mednarodni kongres postaja tradicionalno strokovno srečanje, namenjeno strokovnim delavcem dijaških domov in ostali strokovni javnosti, ki deluje na področju vzgoje in izobraževanja.
Cilji kongresa so usmerjeni k strokovnemu izpopolnjevanju, izmenjavi mnenj, spoznanj v stroki in zunaj nje ter utrjevanju strokovne identitete vzgojiteljev dijaških domov.
S svojimi prispevki bodo sodelovali profesorji z različnih fakultet, vzgojitelji, ravnatelji, svetovalni delavci in strokovni delavci iz dijaških domov ter drugih vzgojno-izobraževalnih zavodov iz Slovenije, Nemčije, Hrvaške in Srbije.
Več na www.dvdds.si .

12. Frankofonski dan / RENCONTRES FRANCOPHONES

Celje, **26. marec 2010**, Slovensko ljudsko gledališče, od 10.30 do 13. ure.
Prireditev pripravljamo v sodelovanju z Ministrstvom za šolstvo in šport, s Francoskim inštitutom, z Občino Celje ter s sodelovanjem SLG Celje.
To je tradicionalna kulturna prireditev, ki daje francoščini privlačno in razgibano podobo ter širi jezikovno in kulturno raznolikost v slovenskem prostoru. Učenci OŠ, dijaki gimnazij in študenti se bodo predstavili z odlomki iz gledaliških predstav, s skeči, z recitali poezije in z glasbenimi točkami, ki so jih v francoskem jeziku pripravili s svojimi mentorji. Za vse nastopajoče bodo Francoski inštitut, Televizijska hiša TV 5 in Revoz, d. d, prispevali nagrade.
***Dodatne informacije:** Simona Cajhen, višja svetovalka za francoščino, Zavod RS za šolstvo, OE Celje, Cankarjeva 1, telefon 03 326 06 43; e-naslov simona.cajhen@zrss.si .*

21. strokovno srečanje vodilnih in vodstvenih delavcev na področju vzgoje, izobraževanja in usposabljanja otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami

Terme Zreče, od 14. do 16. aprila 2010
V sklopu nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju smo pripravili 21. strokovno srečanje za vodilne in vodstvene delavce (direktorje, ravnatelje, vodje enot in oddelkov, pedagoške vodje) v zavodih za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.
Srečanje bo vodil **dr. Franci M. Kolenec** s sodelavci področne skupine Zavoda Republike Slovenije za šolstvo.
***Dodatne informacije**: vsak ponedeljek, med 8.00 in 9.00 uro po telefonu 01 241 19 64, 01 236 31 16 ali 241 19 50; faksu 01 241 19 68; e-naslov franci.kolenec@zrss.si .*

Pomladni dan v Evropi 2010

Od 22. marca do 30. junija 2010
V Sloveniji poteka projekt pod okriljem Ministrstva za šolstvo in šport, Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, Informacijske pisarne Evropskega parlamenta v Sloveniji in Predstavništva Evropske komisije v Sloveniji.
Namen dogodka »Pomladni dan« je Evropo približati njenim mladim državljanom.
Glavna tema letošnjega dogodka je **"državljanstvo in temeljne pravice"** v luči evropske kulturne in družbene identitete. Pomladni dan 2010 je namenjen tudi **spodbujanju solidarnosti in socialne kohezije**, saj ob enem podpiramo tudi cilje Evropskega leta **boja proti revščini in socialni izključenosti**.
Koordinatorki dogodka »Pomladnega dne v Evropi 2010« sta:
- nacionalna koordinatorka: mag. Mojca Orel (Gimnazija Moste): mojca.orel@guest.arnes.si
- pedagoška koordinatorka v sklopu Evropskega šolskega omrežja: Ksenija Dujec, spec. (Vrtec Nova Gorica): ksenija.dujec@guest.arnes.si .

***Prijavnica in ostale informacije**: http://www.springday2010.net .*

TEKMOVANJA

Hitro in zanesljivo računanje – Tekmuj sam s seboj, s časom in s sošolci

Črnomelj, 27. marec 2010
Finalisti državnega tekmovanja se bodo zbrali ob 10.45 na OŠ Mirana Jarca v Črnomlju. Učenci osnovnih in dijaki srednjih šol ter skupina odraslih, ki so jim računske spretnosti izziv, so se pred tem že pomerili v treh tekmovalnih krogih interaktivno prek spleta http://sl.lefo.net .
V finalnem tekmovanju v živo se bo v petih tekmovalnih kategorijah pomerilo 73 tekmovalcev z vseh koncev Slovenije.
Namen tekmovanja je spodbujati računsko in digitalno pismenost ter motivirati za matematiko tiste, ki jih zanimajo strategije računanja.
***Dodatne informacije:** mag. Sonja Rajh, Zavod RS za šolstvo, OE Murska Sobota, Slomškova ulica 33, telefon 02 539 11 72, e-naslov sonja.rajh@zrss.si .*

NOVOSTI IZ ZALOŽBE

Ogledate si jih lahko na spletni strani na naslovu http://www.zrss.si/default_zalozba.asp
Naročila: Zavod RS za šolstvo, Poljanska 28, 1000 Ljubljana
01 3005 199
zalozba@zrss.si
http://www.zrss.si

Ureja NADJA MALOVRH

PRED SVETOVNIM DNEM VODE

Prepovedati plastenke ali ne

O ozaveščanju o uporabi vodnih virov s pomočjo debate

Mnogo stvari, ki nam prinašajo udobje, jemljemo samoumevno, ne da bi se spraševali o njihovi smiselnosti ali jih celo zavrnili iz okoljskih razlogov. To drži za vodo in druge pijače v plastenkah. V Sloveniji se je njihova uporaba v zadnjem desetletju skokovito povečala. Vodo iz plastenk pijemo ljudje srednjih let, ki v svoji mladosti nismo poznali plastenk in smo vodo točili kar v kozarce in steklenice, ter mladostniki, ki si sveta brez plastenk, avtomatov in bencinskih črpalk, kjer jih spotoma kupiš, sploh ne predstavljajo. Z našo debato smo želeli predstaviti več vidikov pitja vode iz plastenk. Pridružila sta se ji tudi gosta dr. Mihael Jožef Toman, redni profesor na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, ter mag. Nina Štros, predstavnica okoljske organizacije Umanotere, in nam podala nekaj svežih pogledov na varstvo voda ter nas spodbudila k nadaljnjemu raziskovanju.

V začetku debate smo se vprašali o smiselnosti pitja vode iz plastenk ter o tem, zakaj je plastenka vode postala nepogrešljiva šele v zadnjih letih. Na trditev *Prepovejmo prodajo vode v plastenkah* je zagovorniška stran opozorila na to, da izdelava in transport plastenk pomenita več toplogrednih plinov in ogromno plastičnih odpadkov, ki med drugim onesnažujejo tudi vodne vire. Stanje je z ekološkega vidika zares kritično in zato je potreben najučinkovitejši ukrep za zmanjšanje uporabe plastenk, torej prepoved. Ljudje pa imamo zaradi hitrega tempa življenja vse manj časa razmišljati o nakupnih odločitvah, zato nas je oglaševanje blagovnih znamk embalirane vode prepričalo, da je pitje vode iz plastenk zdravo. Ob poslušanju dobro pripravljenih argumentov, ki so bili podprti tudi z zgledi držav in mest z uspešno prepovedjo plastenk, se nam je poslušalcem porodila misel: »Saj res, na dlani je, da je prepoved plastenk nujna, argumentov proti pa dejansko ni.«

S spremembami v sebi proti brezvestnemu kapitalizmu

A debaterji so se potrudili in pripravili tudi argumente proti prepovedi. Na negacijski strani so se strinjali s tem, da je prodaja plastenk posledica »kapitalističnega načina« in prinaša dobiček. A poudarili so tudi, da je uporaba plastenk pogosto izraz dejanskih potreb. Distribucija embalirane vode tja, kjer pitne vode ni mogoče zagotoviti drugače, je nujna. Prepoved prodaje plastenk pa so zavrnili z utemeljitvijo, da to ni zadosten ukrep, saj nima celovitega vpliva na vedenje ljudi. Denimo s prepovedjo plastenk ne moremo vplivati na to, kaj ljudje počnejo z drugimi odpadki, ki niso prepovedani. Plastenk bi bilo na odlagališčih mogoče res manj, a problema odpadkov ne bi odpravili. Ponudili so alternative: podražiti plastenke, poskrbeti za alternativno embalažo za večkratno uporabo ter ozaveščati ljudi. Trdili so, da bi bilo treba narediti več za to, da bi bili ljudje bolj ozaveščeni o tem, da živijo v sistemu brezvestnega kapitalizma in morajo začeti s spremembami pri sebi ter tako prisiliti kapitalistični sistem v odgovornejšo družbeno ravnanje.

Debaterji, ki so zagovarjali prepoved, so našli priložnost za argument, ki pravi, da je prepoved prodaje plastenk potrebna prav zaradi slabe ozaveščenosti ljudi, saj sicer ni pričakovati, da bomo v kratkem radikalno spremenili svoje navade. V debati je bilo govora še o pravici do izbire, značilni za demokratične družbe, ter o delovnih mestih v proizvodnji plastenk.

Voda pomeni življenje

Vsak poslušalec si je sam ustvaril mnenje o tem, katera stran ga je bolj prepričala. Gosta sta vse komentirala, potem pa smo namenili pozornost varovanju vodnih virov v Sloveniji. Nekaj povzetkov iz razprave, ki so najbolj ostali v spominu:

Pravico do izbire imajo vsi organizmi, ne samo ljudje.• Prava pot je skrb za to, da so vodni viri neoporečni, pomembno pa je vprašanje, zakaj tisto, kar priteče iz pipe, ni dobro. • V družbi je dovolj znanja, da rešimo vse okoljske probleme. • Cene plastenk ne zajemajo dejanskih stroškov. • Voda pomeni življenje, ljudje pa kljub temu delujemo po načelu: voda vse odnese; vlijmo, stresimo v vodo, pa bo šlo na »sosedovo dvorišče«.• Rešitev vodnih ekosistemov je v tem, da zapremo poti odpadnih voda in omogočimo vodi samočiščenje. Star pregovor pravi: voda se očisti, ko preteče čez sedem kamnov (sodobni problem je v tem, da vode tečejo po betonskih kanalih). • Narobe je, če mislimo, da mi ne moremo nič storiti za izboljšanje okoljevarstvenih razmer. • Šola lahko da celostno znanje.

V utrinkih so dijaki zapisali, da so zadovoljni s poučnostjo debate. Cenijo trud debaterjev ter so navdušeni, da sta sodelovala gosta, ki sta jim odprla nove poglede na aktualen problem varovanja voda. Mnogo dijakov je izrazilo stališče, da so take debate potrebne, saj je ozaveščenost dijakov premajhna.

Naj sklenem z Nietzschejevo mislijo: »Posledice naših dejanj nas držijo za ušesa in jim je presneto malo mar, če smo se medtem že poboljšali.« Debate o varovanju naravnih virov bomo še prirejali, da se »bomo poboljšali prej, preden bodo posledice naših dejanj za nas prehude«.

ROMANA ČEMAŽAR
ESIC Kranj, Gimnazija

ZGLED DOBRE PRAKSE

Več od ugodja

Skozi gibanje so učenke lažje izrazile, česar včasih z besedami ne znamo ali ne zmoremo

V lanskem tednu vseživljenjskega učenja (od 16. do 20. novembra) je bila tema JEZIK – sporazumevanje. Na naši šoli so se odvijale različne delavnice, pripravili smo zanimiva srečanja z gosti in učenje je potekalo malo drugače tudi pri športni vzgoji.

V šestih razredih sem dekleta pritegnila in navdušila za gibalno-plesno ustvarjanje.

Z gibanjem se zavemo svojega obstoja, svojega življenja. Naše telo je inštrument, na njem (v njem) se zrcali naš odnos do sebe in sveta. Smo neločljivi del narave, njenih oblik in gibanja, zvokov in barv, njene igre vetra in oblakov. Pa če tudi kdaj pozabimo na to, naše bivanje, naša tenkočutnost, izražanje in ustvarjanje izvirajo iz našega stika z naravo ter iskanja bistva skrivnosti življenja.

Naš temeljni namen ni bil izvajati lepih in stiliziranih gibov, ki bi želi občudovanje; prav tako ne razvijati kakšne športne ali plesne zvrsti, pač pa da učenke v svojem gibanju začutijo ugodje, veselje in vzpostavljajo medsebojno sporazumevanje.

Učenke so z uporabo le gibalnega jezika izrazile svoje ime, svoj karakter in značaj. V krogu se je vsaka učenka predstavila in ostale smo ponovile gibanje za njo. V drugem delu smo prebrale pesem Toneta Pavčka Drobtinice in po njej so dekleta samostojno ustvarjale svojo pripoved. Ob predstavitvi gibalno-plesnega ustvarjanja sem bila pozitivno presenečena nad bogato sporočilnostjo učenk, privlačnimi in iskrenimi izpovedmi.

Ura je popeljala učenke v razmišljanje o sebi, svojem značaju, vrednotah, poslanstvu, odgovornosti do izbire. Odprla je poti gibalnemu izražanju in učenke so izrazile, kar včasih z besedami ne znamo ali ne zmoremo.

Med uro je pri učenkah naraščalo samozaupanje, zaupanje v njihove sposobnosti in pomen njihovega prispevka v medsebojnih odnosih ter pozitivnem ozračju v skupini.

Cilj ure je bil dosežen, učenke so se učile opazovati, prisluhnile so gibalni govorici telesa in tudi same z uporabo le-te izražale in ustvarjale ter ob tem občutile veselje in ugodje. Učenke so se zavedle širine telesnega-gibalnega jezika, raslo je medsebojno spodbujanje k razvoju pozitivnih osebnostnih lastnosti.

Širjenje znanja o gibalnem izražanju je pomembno, saj pušča veliko vizualno sled. Vsi puščamo te sledi, zavestno ali nezavestno komuniciramo prek svojega telesa, čeprav so eni prodornejši, bolj spretni in jasni kot drugi.

Tako športna vzgoja ne ponuja učencu le kopice informacij, temveč posameznika izziva k dejanju, gibanju, akciji in ga spodbuja k iskanju svojih potencialov.

ALENKA VUGA SELJAK,
profesorica športne vzgoje
Osnovna šola Šmartno pod Šmartno goro

Svet zavoda
GLASBENE ŠOLE NAZARJE
Zadrečka cesta 37, 3331 NAZARJE

razpisuje delovno mesto

RAVNATELJA/RAVNATELJICE

Kandidat/-ka mora za imenovanje na funkcijo ravnatelja/-ice izpolnjevati splošne zakonske pogoje in posebne pogoje, skladno z Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja – ZOFVI (Ur. l. RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 – popr. in 65/09 –popr.).
Kandidati/-ke morajo imeti pedagoške, vodstvene, organizacijske in druge sposobnosti za uspešno vodenje zavoda.
Izbrani/-a kandidat/-ka bo imenovan/-a za 5 let.
Predvideni začetek dela je 1. 9. 2010.
Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev (potrdila o izobrazbi, potrdilo o nekaznovanosti zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, na nepogojno kazen zapora v trajanju več kot šest mesecev in potrdilo o nekaznovanosti zaradi kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost, program vodenja zavoda, dosedanje delovne izkušnje in kratek življenjepis) pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na naslov Svet zavoda Glasbene šole Nazarje, Zadrečka cesta 37, 3331 Nazarje, s pripisom ZA RAZPIS RAVNATELJA.
Kandidati/-ke bodo prejeli/-e pisno obvestilo o imenovanju v zakonitem roku.

NADARJENI OB ROBU

Sedež dolgočasja namesto hiše učenosti

Preprosto ne vidijo, kako zelo zanemarjamo nadarjene mlade, ki so v šolo prišli po znanje

Recimo, da si starši deklice želijo, da bi se njihova hči naučila smučati, čeprav nima za to ne daru in ne fizičnih zmožnosti. Smučarski klub jo uvrsti v skupino smučarjev njene starosti, a ker je vedno zadnja, potrebuje več vaditeljeve pozornosti in s svojim napredovanjem ustavlja druge otroke v skupini. Trener sprejme to z razumevanjem in ker ima le omejeno ur vadbe z vsako skupino, skupina deklice pač napreduje počasneje. A to je šele začetek. Da se deklica, slaba kot je v smučanju, v skupini ne bi počutila zapostavljeno, dobi od trenerja obilo spodbude, medtem ko se za dobre smučarje razume skoraj samo po sebi, da so dobri. Nihče jih pretirano ne hvali, da ne bi prizadeli čustev deklice. Na tekmovanjih za deklico spet posebej poskrbijo. Drugi mladi smučarji tekmujejo ob enakih pogojih, ona pa se lahko spusti po hribu navzdol z nekajminutno prednostjo, da je na koncu njen čas vsaj približno tak kot čas drugih. Tako kljub prednosti nikakor ne zmaga, toda tega se ne opazi, ker resničnih zmagovalcev tako ali tako nihče posebno ne hvali. Po končanem tekmovanju si trener verjetno oddahne, prepričan, da je najmanj nadarjeno učenko smučanja vendarle naučil stati na smučeh in morda celo nekako pripeljati ali prikotaliti se po hribu navzdol, medtem ko drugi člani skupine brez težav vozijo slalom. A deklica v prihodnje vsaj ne bo predstavljala posebne nevarnosti za druge smučarje, ki bodo drveli mimo nje.

Toda ko trener zbere skupino za nadaljevalni tečaj smučanja, je tu spet ta deklica. Njeno smučanje sicer ne ustreza pogojem zahtevnosti skupine, a starši so zanjo prinesli pogodbo, tej pa ni mogoče ugovarjati. Tako tudi nadaljevalna skupina dela počasneje, vaje so prilagojene deklici in dobri smučarji ne dobijo ustreznega treninga. Skupina kot celota spet dosega slabše rezultate, dobri smučarji izgubijo veselje do smučanja, ker se nimajo možnost razvijati, trener pa je vedno bolj izčrpan zaradi ponavljajočega se dela z deklico in slabih dosežkov, ki jih kaže vsa skupina. A vse te težave se dogajajo zunaj dometa oči in ušes deklice in njenih staršev, kajti o tem, da ni primerna za svojo skupino, se ne sme govoriti.

V svetu športa bi bila takšna zgodba povsem neverjetna, a je redni del sodobnega osnovnošolskega in tudi srednješolskega življenja v Sloveniji. Medtem ko bi zdajšnji in nekdanji slabi učenci in njihovi starši iz nogometnih klubov ali smučarskih reprezentanc zelo verjetno takoj nagnali športnike, kakršna je ta deklica, se slovensko redno šolsko izobraževanje vedno bolj goreče davi z njimi. Ob tem se malokdo vpraša, kaj se zaradi pretiranega razumevanja, ki ga okolje kaže do nenadarjenih, dogaja z drugo skrajnostjo vsake skupine – z zelo dobrimi učenci. Zakaj nikogar ne zanima, kako je bistremu otroku, ki se zaradi počasnosti sošolca dan za dnem v šoli dolgočasi? Nadarjeni učenci v osnovni šoli velikokrat z lahkoto in brez dodatnega učenja doma dosegajo najvišje ocene, zato pridejo v gimnazijo s slabimi učnimi navadami ali brez njih. Takrat jih okolje hitro označi za lene in zanje ne kaže posebnega razumevanja. Koliko dragocenih ur nadarjenega mladega človeka zapravi osnovna šola, ko se ukvarja z njihovimi bistveno manj uspešnimi sošolci? Ne samo, da bi bistrim v tem času lahko mlade glave napolnili z neverjetno količino znanja, lahko bi jih predvsem naučili, kako to znanje uporabiti. Namesto da bi šolo, ki je za nadarjene edina pot do njihovim zmožnosti ustrezne izobrazbe, predstavili kot hišo učenosti, jo prav tem učencem kažejo kot sedež dolgočasja.

Učenci, ki imajo že v osnovni šoli posebne potrebe (s tem mislim na otroke z nizkim inteligenčnim količnikom), verjetno pozneje ne bodo postali kirurgi, piloti, filozofi in podobno, a to še ne pomeni, da slovenska družba teh kadrov v prihodnosti ne bo potrebovala. Kako je mogoče, da se je glasni del učiteljske srenje tako zelo nekritično zagrel za integracijo »posebnih« otrok v običajne šole? Kako je mogoče, da v vsem tem *blablaju* o enakih možnostih, o tem, da ima vsak za nekaj dar in podobnih neumnostih ne vidijo, kako zelo zanemarjajo sposobne in nadarjene mlade, ki so prišli v šolo po znanje? Le kdo bo ščitil njih?

MOJCA BELAK

TEREZA ŽERDIN odgovarja

Na našem spletnem forumu je beseda o opravičilih. Učiteljica ima vprašanje v zvezi z verodostojnostjo opravičil. Zanima jo, ali lahko zavrne opravičilo staršev, če je zanj prepričana, da je lažnivo (starši napišejo, da je bil otrok bolan, vendar to ni res). S podpisi staršev ali klubskih trenerjev pa preverja tudi izostanke učencev, ki izostanek opravičijo s klubskim tekmovanjem.

Ko sem na učiteljišču nekoč špricala pouk in se potem pri razredniku (lažnivo) opravičila za izostanek, mi je dejal: »Tebi bi opravičil tudi, če bi povedala, da si špricala.« Torej je vedel. A vedel je tudi, da sem bila v stiski. Zelo me je bilo sram in ta sram je bil v prihodnosti hujši od strahu pred nezadostno oceno.

Do izostajanja (iz šole, službe, raznih obveznosti, tudi s prijetnejših dogajanj) imamo ljudje zelo različen odnos. Svoj odnos starši prenašamo na otroke, učitelji na učence, delodajalci na delavce … Lahko smo strogi do sebe in drugih, lahko opravičujoči. Včasih pa prevlada osebnostna lastnost človeka v tem smislu, da je do drugih dosti bolj razumevajoč kot do samega sebe in svojih bližnjih ali pa nasprotno, bolj zahteven, bolj kritičen.

Moje osebno stališče izhaja iz tega, da šolo, službo, dogovor … jemljem kot obveznost. Učitelj naj staršem jasno pove, da je obiskovanje pouka obvezno, odgovornost za ravnanje pa prepusti njim. Za nekatere bo to dovolj, da bodo ravnali odgovorno. Otroka bodo redno pošiljali k pouku, občasno preverjali rednost, napisali opravičilo le za nujne izostanke. Starši, ki niso tako tankovestni, morajo prevzeti svoj del odgovornosti, ko bo otrok prej ali slej začel ohlapnost pravil izrabljati. Na udobje se hitro navadimo. In na sugestibilnega otroka hitro lahko vpliva druščina, ki ni vselej dobronamerna.

Prav je, da učitelj prepušča odgovornost staršem in učencem, prav pa je tudi, da z enim očesom vendarle spremlja in preverja učenčevo izostajanje iz šole. Mislim, da bi morali biti starši učitelju, ki mu ni vseeno, kje je učenec in kaj počne, hvaležni, ko jih opozori na izostajanje. A žal se bo kdaj zgodilo tudi to, da bo učitelj namesto zahvale, prejel grožnjo.

Kako naj učitelj ravna v primeru, ko opravičilu ne verjame? Mislim, da mora o tem presoditi za vsak primer posebej. Morda bo kdaj lahko ravnal tako kot moj razrednik pri mojem opravičilu, drugič bo dovolj, da poudari njihovo odgovornost, kdaj pa kdaj pa mora tudi jasno povedati, da opravičilu ne verjame (če ima za dvom dovolj argumentov), hkrati z razlago, kaj ga pri tem skrbi. Če bodo starši v njegovem ravnanju zaznali skrb za njihovega otroka in ne napad na njih, bodo o svojem vedenju morda premislili in ga tudi spremenili.

Sicer pa lahko potegnemo tudi vzporednico z domačimi nalogami. Če (in ko) jih učitelj preneha pregledovati, jih učenci tudi nehajo pisati.

Naš Gregi, oprostite, Gregor

Oči so postale poševni črtici, usta so se potegnila do ušes, roki s stisnjenimi pestmi sta se dvignili čez glavo in zaslišati je bilo srečen vrisk: »Jes, to!« Naravoslovje je pisal petko in sreča je bila neizmerna. Njegove sreče in odziva smo se nalezli vsi, njegovi sošolci in jaz. Tokratne naloge so bile res preproste, predvsem na ravni poznavanja podatkov in priklica znanja, a za vse učence enake.

Gregor je otrok z Downovim sindromom. Ima vse značilnosti tega sindroma, od zunanjega videza do posebnosti v zdravstvenem, čustvenem in osebnostnem razvoju.

Že ob všolanju je kazal sposobnosti za učljivost na posameznih področjih učenja. Opredeljen je kot otrok z zmerno motnjo v duševnem razvoju, ki pa je »poskusno«, tudi ob ponavljanjih, skozi program osnovne šole s prilagojenim programom in nižjim izobrazbenim standardom prispel v 9. razred.

V nižjih razredih se je počasi, a vztrajno opismenil, pogumno se je spoprijemal s številkami in osnovnimi računskimi operacijami. Matematiko ima nadvse rad. Uživa ob reševanju nalog v delovnih zvezkih in piha skozi zobe, ko premetava prste in drdra poštevanko. Uspeva mu reševati preproste besedilne naloge.

Ko je usvojil branje, je svet pravljic in mnogih zgodb zapolnil ves njegov prosti čas. V višjih razredih že posega po poučni literaturi. Privlačijo ga besedila in slike o naravi, živalih, rastlinah in ljudeh sveta. Informacije in podatke išče po enciklopedijah in računalniku.

Ima izrazit posluh za jezik. Kadar sošolci berejo, takoj zazna napake. Ure slovenščine so še posebno pestre, kadar v dramatizacijah nastopa Gregor. Veste, tudi angleščino ima petico. Njegov angleški besednjak je precej širok.

Kljub upočasnjenemu grobo- in finomotoričnemu tempu je pri šolskih zaposlitvah in v skrbi zase povsem samostojen. Pravočasno zmore napisati in prepisati vse, svoje zapise pravilno bere. V samostojnih pisnih izdelkih pa naslovu pogosto uide. Domišljija deluje in ga zavede v svet lastnih razmišljanj.

V katero koli skupino se zelo hitro vpne. Vedno, res vedno je dobre volje, nasmejan, odkritosrčen. Je vodljiv, a tudi sugestibilen. Naučil se je biti tudi nagajiv, nadležen in takrat s figo v žepu maham pred njim s pedagoškim prstom.

Njegove intelektualne sposobnosti pa so resnici na ljubo v splošnem tako nizke, da mu onemogočajo razvoj za poznejše samostojno življenje. Ne zmore višjih miselnih procesov, kot so ugotavljanje vzročno-posledičnih odnosov, interpretiranje in dokazovanje, smiselno presojanje, analize in sinteze, vrednotenje ... Predvsem pa je njegovo znanje bolj ali manj nefunkcionalno – znanja ne zmore uporabiti samostojno. Vsakdanje spretnosti je pridobil z »drilom«. Zaradi slabega mišičnega tonusa rok in prstov ter slabše fizične kondicije zmore le najpreprostejše delovne zaposlitve.

Naslednje šolsko leto bo vpisan v posebni program. Zagotovo bomo v individualiziranem načrtu predvideli oblike prehajanja v šolski program, v katerem bo lahko še nadgrajeval ali ohranjal že pridobljeno znanje in spretnosti. Doseženo znanje mu bo omogočalo kakovostnejše preživljati prosti čas in življenje nasploh.

V dečka smo v vseh letih vložili ogromno truda, in sicer njegova mati ter vsi učitelji naše šole. Ob podpori ravnateljice, ki zelo pozdravlja vsako strokovno odločitev v prid otroka, ob utemeljitvah strokovne skupine in razrednikov smo ga pripeljali skozi šolski program. Sledili smo njegovemu razvoju in posebnostim, začutili njegove izobraževalne sposobnosti in jih razvili, kolikor je bilo le mogoče.

Gregor ima srečo, da ima starše, ki stvarno gledajo na njegove učne zmogljivosti. Želeli so, da se razvija področja, ki jih lahko, hkrati pa so razumeli, da ima njegov razvoj meje, zaradi katerih bo vse življenje potreboval varstvo in oskrbo.

DRAGICA LANGERHOLC
Osnovna šola Roje Domžale

Svet zavoda
OSNOVNE ŠOLE BIZELJSKO
Bizeljska cesta 78, 8259 BIZELJSKO

razpisuje delovno mesto

RAVNATELJA/RAVNATELJICE (m/ž)

Kandidat ali kandidatka mora za imenovanje na funkcijo ravnatelja/ravnateljice izpolnjevati splošne zakonske pogoje in posebne pogoje, skladno z določili Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja – ZOFVI (Ur. l. RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo in Ur. l. RS, št. 36/08, 58/09, 64/09 in 65/09).
Kandidat/kandidatka mora za imenovanje na funkcijo ravnatelja/ravnateljice izpolnjevati: pedagoške, vodstvene, organizacijske in druge sposobnosti za uspešno vodenje zavoda.
Izbrani/-a kandidat/-ka bo imenovan/-a za pet (5) let.
Predvideni začetek dela je 1. 9. 2010.
Pisne prijave o izpolnjevanju zahtevanih pogojev morajo vsebovati (dokazila o izobrazbi, o opravljenem strokovnem izpitu, o pridobljenem nazivu, o opravljenem ravnateljskem izpitu, kratek življenjepis z opisom dosedanjih delovnih izkušenj v vzgoji in izobraževanju, program vodenja zavoda, potrdilo o nekaznovanosti zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, na nepogojno kazen zapora v trajanju več kot šest mesecev, potrdilo o nekaznovanosti zaradi kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost.
Potrdilo o nekaznovanosti pridobijo kandidati/kandidatke na Ministrstvu za pravosodje.
Kandidati/kandidatke ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev, vključno z izpisom dejstev iz kazenske evidence, pošljejo v zaprti ovojnici na Svet zavoda Osnovne šole Bizeljsko, Bizeljska cesta 78, 8259 Bizeljsko, s pripisom ZA RAZPIS RAVNATELJA.
Rok za oddajo prijave na razpis je 15 dni po objavi razpisa.
Vloga bo še pravočasna, če bo oddana na pošto zadnji dan roka s priporočeno pošiljko.
Kandidati/kandidatke bodo prejeli/-e pisno obvestilo o izboru v zakonitem roku.

Svet zavoda
ŠOLSKEGA CENTRA RUDOLFA MAISTRA KAMNIK
Novi trg 41 a, 1241 KAMNIK

razpisuje delovno mesto

RAVNATELJA/RAVNATELJICE GIMNAZIJE
z možnostjo opravljanja funkcije direktorja/direktorice zavoda

Kandidat/-ka mora za imenovanje na funkcijo ravnatelja/-ice izpolnjevati pogoje v skladu z Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja – ZOFVI (Ur. l. RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 in 65/09).
Kandidati morajo imeti pedagoške, vodstvene, organizacijske in druge sposobnosti za uspešno vodenje zavoda.
Predvideni začetek dela je 1. 9. 2010.
Izbrani/-a kandidat/-ka bo imenovan/-a za 5 let.
Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev (dokazila o izobrazbi, nazivu, opravljenem strokovnem izpitu, opravljenem ravnateljskem izpitu, delovnih izkušnjah v vzgoji in izobraževanju, program vodenja Gimnazije/zavoda, potrdilo iz kazenske evidence, potrdilo sodišča, kjer ima kandidat prebivališče, da ni v kazenskem postopku – s priloženo izjavo, da pri katerem koli drugem sodišču, torej zunaj kraja prebivališča, zoper njega ni uveden kazenski postopek za kaznivo dejanje zoper spolno nedotakljivost) ter CV Europass pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov Svet zavoda Šolskega centra Rudolfa Maistra Kamnik, Novi trg 41 a, 1241 Kamnik, s pripisom ZA RAZPIS RAVNATELJA.
Kandidati/-ke bodo prejeli/-e pisno obvestilo o imenovanju v zakonitem roku.

Svet zavoda
OSNOVNE ŠOLE MAKSA DURJAVE MARIBOR
Ruška cesta 15, MARIBOR

razpisuje delovno mesto

RAVNATELJA/RAVNATELJICE

Kandidat/-ka mora za imenovanje na funkcijo ravnatelja/-ice izpolnjevati pogoje v skladu z Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja – ZOFVI (Ur. l. RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 in 65/09).
Izbrani/-a kandidat/-ka bo imenovan/-a za 5 let.
Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev, s kratkim življenjepisom in programom vodenja zavoda pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na naslov Svet zavoda Osnovne šole Maksa Durjave Maribor, Ruška cesta 15, 2109 Maribor, s pripisom NE ODPIRAJ – PRIJAVA ZA RAZPIS RAVNATELJA.
Kandidati bodo prejeli pisno obvestilo o imenovanju v zakonitem roku.

Svet
OSNOVNE ŠOLE KARLA DESTOVNIKA-KAJUHA
Jakčeva ulica 42, 1000 LJUBLJANA

razpisuje delovno mesto

RAVNATELJA/RAVNATELJICE

Kandidati/-ke morajo za imenovanje na funkcijo ravnatelja/-ice izpolnjevati splošne pogoje in posebne pogoje, skladno z Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja – ZOFVI (Ur. l. RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo in 36/08). Imeti morajo:
- visokošolsko izobrazbo za učitelje ali svetovalne delavce na šoli,
- pedagoško-andragoško izobrazbo,
- opravljen strokovni izpit,
- najmanj 5 let delovnih izkušenj pri vzgoji in izobraževanju,
- naziv svetnik ali svetovalec oziroma najmanj pet let naziv mentor.

Poleg naštetih pogojev morajo kandidati/-ke imeti še:
- pedagoške, vodstvene, organizacijske izkušnje in sposobnosti za uspešno vodenje šole,
- opravljen ravnateljski izpit.

Izbrani/-a kandidat/-ka bo imenovan/-a za 5 let. Začetek dela je 20. 9. 2010.
Kandidati/-ke, ki bodo izpolnjevali razpisne pogoje, bodo povabljeni, da predstavijo program dela pedagoškim delavcem in svetu šole.
Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev (potrdila o izobrazbi, potrdilo o nekaznovanosti zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, na nepogojno kazen zapora v trajanju več kot šest mesecev, in potrdilo o nekaznovanosti zaradi kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost), program vodenja zavoda, opis dosedanjih delovnih izkušenj, kratek življenjepis pošljite najpozneje v 15 dneh po objavi razpisa na naslov šole s pripisom ZA RAZPIS RAVNATELJA.
Kandidati/-ke bodo prejeli/-e pisno obvestilo o imenovanju v zakonitem roku.

Svet zavoda
OTROŠKEGA VRTCA METLIKA
Župančičeva cesta 1, 8330 METLIKA

razpisuje delovno mesto

RAVNATELJA

Kandidat mora za imenovanje na funkcijo ravnatelja izpolnjevati splošne zakonske in posebne pogoje, skladno z Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja – ZOFVI (Ur. l. RS, št. 16/07 – UPB5, 36/08, 58/09, 64/09 in 65/09).
Kandidati morajo imeti vodstvene, organizacijske, pedagoške in druge sposobnosti za uspešno vodenje vrtca.
Izbrani kandidat bo imenovan za 5 let.
Predvideni začetek dela je 1. 9. 2010.
Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev (potrdilo o izobrazbi, potrdilo o doseženem nazivu, potrdilo o nekaznovanosti zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, na nepogojno kazen zapora v trajanju več kot 6 mesecev in potrdilo o nekaznovanosti zaradi kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost, program vodenja zavoda, dosedanje delovne izkušnje in kratek življenjepis) pošljite do vključno 2. 4. 2010 v zaprti kuverti na naslov Svet zavoda Otroškega vrtca Metlika, Župančičeva cesta 1, 8330 Metlika s pripisom ZA RAZPIS RAVNATELJA.
Kandidati bodo prejeli pisno obvestilo o imenovanju v zakonitem roku.

Svet zavoda
GLASBENE ŠOLE IDRIJA
Prelovčeva 9, 5280 IDRIJA

razpisuje delovno mesto

RAVNATELJA/RAVNATELJICE

Kandidat/-ka mora za imenovanje na funkcijo ravnatelja/-ice izpolnjevati splošne zakonske pogoje in posebne pogoje v skladu z Zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja – ZOFVI (Ur. l. RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 36/08, 58/09, 64/09 in 65/09).
Kandidat/-ka mora imeti pedagoške, vodstvene, organizacijske in druge sposobnosti za uspešno vodenje zavoda.
Izbrani/-a kandidat/-ka bo imenovan/-a za 5 let.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev morajo vsebovati:
- potrdila o izobrazbi, nazivu, opravljenem ravnateljskem izpitu,
- potrdilo o nekaznovanosti zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, na nepogojno kazen zapora v trajanju več kot šest mesecev,
- potrdilo o nekaznovanosti zaradi kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost,
- program vodenja zavoda,
- opis dozdajšnjih delovnih izkušenj s kratkim življenjepisom.

Pisne prijave pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na naslov Svet zavoda Glasbene šole Idrija, Prelovčeva 9, 5280 Idrija, s pripisom ZA RAZPIS RAVNATELJA.
Kandidati/-ke bodo prejeli/-e pisno obvestilo o imenovanju v zakonitem roku.

ZAKAJ IN KAKO

Postati učitelj(ica) kemije

Ob zanimivem pouku se razvija veselje do predmeta

V sklopu prireditve Teden odprtih vrat Fakultete za naravoslovje in matematiko (FNM) Univerze v Mariboru je v torek, 26. 1. 2010, potekal poseben učiteljski dan. Ciljno skupino so predstavljali dijaki četrtega letnika splošnega programa Gimnazija in strokovnih programov s poklicno maturo. Po uvodnem nagovoru z naslovom Postati učitelj v osnovni in srednji šoli, ki ga je opravila Kornelia Žarić, asistentka za kemijsko izobraževanje, so sledile programske predstavitve na posameznih oddelkih, in sicer: Pričakujemo te na biologiji, Spoznaj udarno moč fizike, Tehnika je zabavna, Računamo nate-računalništvo in Računamo nate-matematika ter Zakaj in kako postati učitelj(ica) kemije. Prav o tej zadnji predstavitvi pa podrobneje tudi za vas.

Pri oblikovanju odgovora na naslovno vprašanje je treba izpostaviti še pet iztočnih vprašanj: (1) Kaj je kemija? (2) Kakšna je kemija? (3) Zakaj bom postal(a) učitelj(ica) kemije? (4) Kako se bom usposobil(a) za poučevanje kemije? (5) Kako si bom formalno pridobil(a) licenco učitelja(ice) kemije?

Odgovor na prvo iztočno vprašanje se sestoji iz par s slikami podprtih besed: kemija preučuje in raziskuje različne snovi, in sicer njihovo zgradbo in lastnosti ter spremembe snovi in energije, kar se dogaja pri njihovem medsebojnem učinkovanju (t. i. kemijskih reakcijah).

Štirje slikoviti pridevniki poudarjajo prikazane odgovore na drugo iztočno vprašanje, in sicer kemija je: **zanimiva, lepa, uporabna, pomembna.**

V čudoviti svet znanosti

Na tretje iztočno vprašanje brez zadrege odgovarjamo takole: **učitelj(ica) kemije** je tisti(a), ki mladim odpira čudoviti svet kemijskih znanosti, torej usmerja učence, dijake in študente k odkrivanju, iz česa in kako je ta svet snovi sestavljen, k ugotavljanju, zakaj in od kod tako raznolike lastnosti in spremembe teh in onih snovi, kje in kako jih varno in sonaravno uporabiti in še marsikaj drugega.

Pri odgovorih na četrto iztočno vprašanje je treba nedoločnik **usposobiti se** pomensko dopolniti s podvprašanji: (a) Kako si bom pridobil(a) kemijsko in pedagoško znanje? (b) Kako si bom razvil(a) potrebne eksperimentalne spretnosti? (c) Kako se bom naučil(a) poučevati kemijo, kar pomeni pridobiti si zmožnost: načrtovanja, eksperimentiranja, raziskovanja in diskutiranja, izdelovanja priprav na pouk in še posebej takega poučevanja, da bodo uporabljene metode aktivnega učenja.

V ilustracijo aktivnega učenja so dijaki (navzoči udeleženci) doživeli tudi didaktično situacijo ponavljanja pojmov učne enote Elektroliti ob uporabi plesne aktivnosti. Izvajanje plesnega metodičnega utrinka je vodila študentka četrtega letnika Oddelka za kemijo naše fakultete Darja Kuronja, ki je hkrati tudi članica folklorne skupine KTD Moščanci.

S sirtakijem do znanja

V scenariju poteka ponavljanja učne enote Elektroliti, kamor uvrščamo kisline, baze in soli, je načelo aktivnosti študentka – učiteljica upoštevala tako, da je načrtovala heterogeno skupinsko delo dijakov – ponavljávcev, in sicer skupino plesalcev, ki so prevzeli vloge aktualnih ponavljanih pojmov (npr. klorovodikova kislina, oksonijev ion, natrijeva baza, hidroksidni ion, natrijev klorid, voda), in skupino opazovalcev, ki so ugotavljali in komentirali pravilnost plesnega prikaza aktualnega ponavljanega znanja. Po uvodni demonstraciji korakov iz plesnega programa Sirtaki se je oglasila glasba in začelo se je plesno ponavljanje ciljnega znanja.

Preostane še odgovor na peto iztočno vprašanje, ki ga predstavlja vabilo na vpis v program Izobraževalna kemija I., II. stopnja.

Med študijem na 1. stopnji študent pridobi znanje iz osnovnih kemijskih vsebin vseh temeljnih področij kemijskih znanosti (splošna in anorganska kemija, organska in fizikalna kemija), kakor tudi strokovno znanje predmetnih področij matematike in fizike. Delno usvoji tudi psihološko–pedagoško–didaktične vsebine, na izbirni ravni pa še poglobljeno znanje specifičnih kemijskih področij (kemija materialov, osnove molekularne kemije, osnove okoljske kemije). Potrebno specifiko predstavlja tudi pridobivanje znanja angleščine za potrebe kemika ter znanja projektnega dela v naravoslovju.

Poleg teoretskega znanja predmetnih področij kemije poteka tudi urjenje v laboratorijskem in terenskem delu, kakor tudi usvajanje znanja predmetnega sklopa pedagogika-psihologija-didaktika.

Vse je postopno

Ključen poudarek študija na 2. stopnji predstavlja aktualizacija pridobljenega strokovnega kemijskega znanja za potrebe učiteljskega poklica, torej poučevanja in učenja kemije. Temu so namenjena predmetna področja didaktike kemije, eksperimentov in praktičnega didaktičnega usposabljanja na stopnji osnovnega in srednjega izobraževanja. Obvezne vsebine dopolnjuje pester nabor izbirnih predmetov, in sicer: Naravoslovne dejavnosti–mentorstvo; Kurikularna analiza kemijskega izobraževanja različnih slovenskih programov OI in SI; Metode, učila, didaktično gradivo; Akcijsko raziskovanje na področju kemijskega izobraževanja.

Med didaktičnim usposabljanjem je dosledno upoštevano načelo postopnosti, kar pomeni, da študent-učitelj začenja z mikropoučevanjem v sklopu didaktičnega praktikuma in še posebej laboratorijskega didaktičnega praktikuma, nadaljuje s prisostvovanjem pri pouku izkušenega učitelja in sodeluje pri nadaljnji izčrpni didaktično-metodološki analizi izvajanega pouka (t. i. hospitacij). Temu sledi samostojno izvajanje pouka na osnovni šoli in srednji, in sicer ob metodikovem vodenju opravi t. i. nastope, ki se sklenejo s študentovo-učiteljevo samorefleksijo, kolego- in metodikovo didaktično-metodološko analizo. Kot piko na i pa predstavlja izvajanje strnjene pedagoške prakse v tretjem triletju osnovne šole in različnih programih Srednjega poklicnega, strokovnega, poklicno-tehniškega in gimnazijskega izobraževanja.

Spodbudni odzivi

Za preganjanje bojazni in v spodbudo, da je strah za študij, ki te veseli, odveč, pa šopek osebnih odzivov, kakor so jih zapisali učitelji kot nekdanji študenti pedagoškega programa Kemija in (…). Glede uresničevanja pričakovanj v prvi polovici študijskega programa se ena od njihovih spodbud glasi:

»Želja se mi je porodila tistega dne, ko sem kot otrok stala sredi lekarne in z zanimanjem občudovala bele škatlice z neznanimi napisi. Mama mi je dejala, da je za to potrebno znanje kemije. V osnovni šoli sem radovedno spremljala pouk kemije in se udeleževala tekmovanj. Navdušena sem občudovala učiteljico v beli halji, učiteljico z mnogo uporabnega znanja in s spretnimi rokami, s katerimi je obvladovala vse tiste raznobarvne kemikalije. Že tedaj sem se videla v njeni vlogi …«.

»Čeprav v prvi polovici študija ni bilo čutiti, da se izobražujem za učiteljico, pa se je ob popolnoma samostojnem izvajanju eksperimentov vseeno uresničeval moj notranji nemir. In zato sem tudi jaz oblekla belo haljo in stopila na pot učiteljice kemije.«

V nadaljevanju pa še občutki in spoznanja, ki jih je prinašala druga polovica pedagoškega programa Kemija in (…):

»Dokler se nisem vživela v realno situacijo, dokler nisem stopila pred učence in se zavedla, da tam stojim zato, da jih poučujem, tako dolgo mi je bila lastna podoba učiteljice le navidezna. Spoznala sem, da je pot do učiteljskega poklica izredno zahtevna in naporna …«

Končamo lahko z apelom, ki ga ena nekdanjih študentk namenja dijakom–informirancem:

»Pridružite se nam, saj vsak inovativen učitelj kemije lahko pripomore k bolj zanimivem učenju kemije, ko je ob njem namesto odpora čutiti veselje do tega predmeta. K večjemu zanimanju učencev za kemijo bo pripomogel vsak motiviran učitelj kemije, ki je tak postal iz motiviranega študenta kemije.«

DARINKA SIKOŠEK

Časnik izdaja podjetje
Šolski razgledi, d. o. o.
Poljanski nasip 28, 1000 Ljubljana

Naslov uredništva
Šolski razgledi, Poljanski nasip 28
1000 Ljubljana, pp 2021
Telefon 01 439 78 55, faks 01 439 78 50
e-pošta solski.razgl@siol.net • splet solski-razgledi.com

Uredništvo
Lučka Lešnik, glavna in odgovorna urednica
Mojca Zupan, novinarka
Sanja Tošev, asistentka uredništva
Metka Vovk, tajnica uredništva

Tehnično urejanje, grafična priprava
Studio Media, d. n. o., in Studio Luksuria, d. o. o.

Tisk SET, d. d.
Časnik izhaja štirinajstdnevno med šolskim letom v najmanj 4.800 izvodih.
Sofinancira ga Ministrstvo za šolstvo in šport.

Naročanje Posamezna številka stane **1,80** evra (za naročene študente, upokojence in brezposelne pa s fotokopijo potrdila o statusu 1,50 evra).

Naročnino obračunavamo dvakrat na leto (za prvo polletje 12 številk, za drugo osem).

Naročanje po pošti, telefonu, faksu, e-pošti, spletni naročilnici.

Odpovedi upoštevamo samo pisne, in sicer z novim naročniškim obdobjem.
Za nepravočasno poravnane obveznosti zaračunavamo zakonsko določene zamudne obresti.

Poštnina plačana pri pošti 1102 Ljubljana.

Na podlagi Zakona o DDV (Ur. l. RS, št. 89/1998) sodi časnik med proizvode, za katere se obračunava DDV po stopnji 8,5 %.

Cenik oglasov in razpisov si oglejte na spletni strani ali pokličite zanj v uredništvo.

Prav tako se lahko dogovorite za predstavitve šol, zavodov, organizacij (ob jubileju ali nasploh), različnih projektov in podobnega.

Besedila za objavo pošljite po e-pošti. Dolžino skušajte prilagoditi vsebini in zvrsti (vest, reportaža, komentar ...), zapisi naj ne presegajo 5.000 znakov s presledki. Ogibajte se preglednic, skic ... Če prilagate fotografije, naj bodo te v formatu jpg in posnete s čim višjo resolucijo. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo in ne honoriramo.

Kaj je novega na eEARN?

Razgibano z iEARN projekti (Irena Krajnc) – *Del pisanega dogajanja na Osnovni šoli Antona Ingoliča v Spodnji Polskavi.*

Šola in umetnost z roko v roki (Stanislav Jesenovec) – *Na hodnikih Osnovne šole Helene Puhar v Kranju.*

Čestitamo za doktorat, naša ravnateljica! (zaposleni na Osnovni šoli Beltinci) – *Ne čakajte, da se bo nekaj premaknilo – pojdite in nekaj premaknite.*

Nova podoba knjigarne Center Oxford (šr) – *S prenovo oznamujejo tudi 25. obletnico delovanja znamenite britanske založbe Oxford University Press v Sloveniji in 25. obletnico uporabe kultnega učbenika za učenje angleščine Project v slovenskih osnovnih šolah.*

Regijsko srečanje mladih literatov v Brežicah (**Helena Murgelj**) – *Na literarnem natečaju revije Mentor so lahko sodelovali avtorji, stari nad 15 let, ki svojega dela še niso izdali v knjižni obliki.*

Plesni športni dan (Jenny Annemarie Kelner) – *Pa je le prišel težko pričakovani dan, ko so se vsi razredi prvega triletja zbrali v šolski telovadnici ...*

DIHAJMO SKUPAJ (Valerija Belaj) – *Na Prvi osnovni šoli Slovenj Gradec se letošnje leto že štirinajstič pripravljamo na Mirovniški tabor ...*

Pust nas je preganjal po šoli (Blanka Knez) – *Na Osnovni šoli Leskovec je v torek, 16. februarja 2010, potekal tehniški dan na temo – pust.*

Jejmo zdravo (Helena Murgelj) – *Obiskal nas je vodja šolske prehrane ...*

Pravljična ura (Romana Osredkar) – *Zanimivo, zabavno in poučno s pesnikom in pisateljem Petrom Svetino.*

ZALJUBLJEN V SVOJE ŽIVLJENJE (predstavljamo izumitelja Petra Florjančiča) – *"Če bi bil v življenju pameten ali morda zgolj mladostno razigran, bi gotovo ne počel tega, kar sem, in tudi ne tako, kakor sem ..."*

ZA NOV ŠOLSKI SISTEM (Mag. Bojan Macuh) – *Če bo novi Zakon o financiranju v vzgoji in izobraževanju vseboval tudi spremembe, na katere se opozarja, potem morda ni vse tako črno, kot se zdi.*

NOVA UČITELJEVA VLOGA (Petra Kunc) – *Globalizaciji se ne moremo ogniti, zato je pomembno, da jo izrabimo v pozitivnem smislu.*

DENAR JE ŠOLE VLADAR (Mateja Žvokelj Kostanjevec) – *Šole s prilagojenim programom imajo čedalje več učencev z zmerno, s težjo in težko motnjo v duševnem razvoju, a normativi ostajajo nespremenjeni ...*

Društvo Ravnatelj razpisuje na podlagi določil Pravil društva priznanja

PRIMUS za leto 2009

Nagrado zaslužna ravnateljica/zaslužni ravnatelj – PRIMUS lahko prejmejo člani društva, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

- so člani Društva Ravnatelj,
- so v šolstvu najmanj 20 let,
- uspešno vodijo šolo/dom vsaj dva mandata,
- šola/dom, ki jo vodijo, je v tem času dosegla vidne uspehe na pedagoškem, organizacijskem, programskem, tehnološkem, inovacijskem ali mednarodnem področju,
- aktivno sodelujejo v Društvu Ravnatelj,
- so dejavni v Združenju srednjih šol in dijaških domov,
- prispevajo k pedagoški teoriji in praksi.

Predlog pobude za podelitev priznanja lahko oblikujejo:

- člani Društva Ravnatelj,
- izvršilni odbor Društva Ravnatelj,
- učiteljski/predavateljski zbor šole, vzgojiteljski zbor doma,
- Združenje srednjih šol in dijaških domov.

Predloge z utemeljitvijo in dokazili pošljite v zaprti ovojnici do 31. 3. 2010, na naslov Društvo Ravnatelj, p. p. 135, 1000 Ljubljana, s pripisom PRIMUS.

Slovesna podelitev priznanj bo aprila 2010 na letni skupščini Društva Ravnatelj.

športni pogled NIKO SLANA

Žolna kljune v čelo ...

K mizi prisede prijateljev znanec, mladenič, ki smuča samo še zunaj urejenih smučišč. V trenutku je pogovor zajadral na njegov teren. Tako sem v nekaj minutah zvedel skoraj vse o smučanju »tam zunaj«, kjer je adrenalina največ, kjer so užitki nepopisni in kjer ima svojo statistiko tudi smrt. Zelo navdušeno je govoril o nekoliko širših smučeh, ki so zakrivljene tako, da smučarja kar dvignejo na površino. Žolna, elektronska varovalna povezava z življenjem, pa je v njegovem krogu prijateljev že uveljavljena …

Nekako samoumevno sem se začel spraševati, kakšen odnos imajo športne stroke do vseh teh novosti, ki že dolgo niso več novost? Spominjam se duha morečih predavanj za učence o opremi v šolah v naravi, a o opremi za turno smučanje nismo zvedeli ničesar, ker so jo imeli le redki. Podatke smo iskali po reklamnih revijah iz tujine. Morda se motim, a zdi se mi, da bi moralo biti seznanjanje z opremo za smučanje zunaj urejenih smučišč in s pravili tovrstnega športnega izživljanja eno temeljnih poglavij preživetja v naravi. Tisto, kako zakuriti ogenj sredi deževnega gozda, prepustimo filmskim junakom na kanalu Discovery. Osvojiti bi morali miselni svet znancev, ki so članu svojega kroga skupaj kupili za rojstni dan nahrbtnik z balonom, ki ga lahko smučar napihne, če se znajde v plazu.

In tu se znova zataknem ob nekaj, za kar mi dopovedujejo, da naj se ne praskam, kjer me ne srbi. Kakšno duhomorno predavanje na letnem strokovnem posvetu športnih pedagogov (ZDŠPS) bi lahko nadomestili z omenjeno temo, tu in tam bi lahko povabili kakšnega alpinista ali pa trgovca s Kibube, da bi učencem pokazal žolno in jim povedal, da je to dokaj zanesljivo sredstvo za podaljševanje življenja. Seznanili bi zvedave učence s skrivalnico, pri kateri zakopljejo žolno v sneg, drugi pa jo, prav tako z žolno, iščejo. Igra za življenje. Nekdo, ki bi doživel takšno igro, bi vselej pomislil, preden bi se lotil zavojev v celcu na gorskem pobočju. Ja, ta žolna bi morala mladeniče in mladenke kljuniti v čelo marsikje, v šoli, v šoli v naravi, na tekmovanju Mladina in gore, v reviji Šport mladih, na zimskem športnem dnevu … To pa zato, da bi lahko svojo mladost temeljito izrabili …

Vi o 5/2010

Jelka: Mojih nekaj top: **Nova kultura odgovornosti** (*Zdenko Kodelja*) ... in res, v kaj vse bi šolo oblekli in ji naprtili, da bi zakrili nekatere podtalne vzvode za ... v bistvu pa nekatere odgovore najdemo v intervjuju z *dr. Mirjam Milharčič - Hladnik* – **Njena stvarnost**. Strinjam se z njenim razmišljanjem, sploh ko pravi, da je šola bila in je še zdaj eden od najbolj natančno definiranih in nadzorovanih mehanizmov države in da je še celo naša avtonomija predpisana. Torej, kot meni, šele takrat, ko nam bodo omogočili prostor in čas za dihanje, bomo vedeli, kaj to je. Mimogrede, všeč mi je **Žlahtna** (ženska) **priloga** ... "Fantje" (o ženskah in dnevu žena) bi lahko bili malo bolj konkretni ...

Igor: Prijetno branje, ni me pa noben članek posebej prevzel.

Džozi: *Kodelja* je kul, **Žlahtna priloga** še bolj, ne vem pa ali me vtis vara ali ne, ampak vsakič se mi zdijo razgledi tanjši, Svizovih strani je pa preveč. A nič hudega. Še vedno z veseljem preberem skoraj vse.

Tristan: Meni se tudi zdi ta številka tanka, nisem pa si nobenega članka zapomnil. Prejšnja številka je bila večji izziv.

Uredništvo Šolskih razgledov: Hvala za vaša mnenja! Vsa so dragocena! V pojasnilo. **Strani je zmeraj 16**, v vsaki drugi sta (za zdaj še in upamo, da bo še dolgo tako) 2 Svizovi – eni jih berete več, drugi manj; dejstvo je, da si z denarjem, s katerimi Sviz zakupi ti svoji strani, zelo olajšamo izhajanje (saj veste, ŠR so na trgu, živimo samo od vaših naročnin in prodanega prostora – to pa so oglasi in Sviz). Sicer pa ... Nikdar niso številke enake, skušamo nekako razporejati (predvsem) vaše prispevke tako, da je zmeraj vsega po malem ..

Radio LJUBLJANA 92,6 Mhz
www.radioljubljana.si

NAROČILNICA

Naročam časnik 6/2010

IME IN PRIIMEK

ULICA IN HIŠNA ŠTEVILKA

POŠTNA ŠTEVILKA IN KRAJ

zaposlen student (... letnik) upokojenec

Naročnino bom poravnal(a) v petnajstih dneh po prejemu položnice.
Obračunavamo jo dvakrat na leto (za prvo polletje 12 številk, za drugo osem).
Naročnina se podaljša za naslednje naročniško obdobje, če naročnik pisno ne prekliče naročila.
Posamezna številka stane za fizične osebe 1,80 evra, z upoštevanim popustom za študente, upokojence in brezposelne 1,50 evra.
Če naročate časnik za koga drugega in mu ga nameravate plačevati vi, dopišite svoj naslov, kamor naj pošiljamo položnice.

ŠOLSKI RAZGLEDI **Poljanski nasip 28, 1000 Ljubljana**
tel. 01 439 78 55, faks 01 439 78 50
e-pošta: solski.razgl@siol.net

Projekt Energetsko varčna šola (EVŠ)

Do 29. marca je še čas, da sodelujete v fotografskem natečaju!

Temeljni namen projekta EVŠ je ozaveščati in spodbujati učence in dijake ter učitelje in ravnatelje v slovenskih osnovnih in srednjih šolah, da uvajajo ukrepe za učinkovito rabo energije (URE). Projekt je v polnem teku. Konec februarja se je začel EVŠ fotografski natečaj. Rok za oddajo fotografij je ponedeljek, 29. marec 2010. Avtorji zmagovalnih fotografij bodo nagrajeni s privlačnimi nagradami.

Fotografski natečaj o energiji

V fotonatečaju lahko sodelujejo **učenci in dijaki z avtorskimi fotografijami** pod vodstvom svojih mentorjev. Motivi fotografij, ki jih lahko mladi prijavijo na fotonatečaj, morajo biti **povezani z energijo, viri energije, učinkovito rabo energije, ukrepi za zmanjšanje porabe energije, emisijami ogljikovega dioksida** ipd. Fotonatečaj poteka od **25. februarja do 29. marca 2010**, sodelujejo pa lahko učenci in dijaki vseh osnovnih in srednjih šol, šolskih centrov in dijaških domov, ne glede na dobavitelja električne energije.

Mentorji prijavijo fotografije tako, da fotografije ali zgoščenko s fotografijami z vsemi potrebnimi obrazci, ki jih najdejo na spletni strani www.gen-evs.si, pošljejo po pošti na naslov:

GEN energija
Cesta 4. julija 42
8270 Krško

Od prijavljenih fotografij bo strokovna komisija izbrala **deset najboljših**. Zmagovalne fotografije bodo **objavljene na spletnem mestu www.gen-evs.si** in **razstavljene na konferenci Dnevi energetikov**, ki bo v organizaciji časnika Finance potekala 19. in 20. aprila 2010 v Portorožu. Avtorji zmagovalnih treh fotografij bodo posebej **nagrajeni tudi s praktičnimi nagradami**. Prva nagrada je **digitalni fotoaparat Nikon Coolpix**.

Več o pravilih sodelovanja in načinu prijave fotografij najdete na spletnem mestu www.gen-evs.si .

Mladi pripravljajo projekte o učinkoviti rabi energije (URE)

V sklopu projekta EVŠ mladi **pod vodstvom mentorjev pripravljajo letos tudi projekte na temo URE in se potegujejo za privlačne nagrade na natečaju "EVŠ – mladi za učinkovito rabo energije"**. Prijavljeni projekti bodo razdeljeni v tri skupine glede na povprečno starost učencev in dijakov (drugo triletje OŠ, tretje triletje OŠ in srednje šole). Strokovna komisija bo v vsaki skupini izbrala po tri najboljše. Prvouvrščene skupine bodo nagrajene z ekskurzijo - vodenim ogledom Nuklearne elektrarne Krško in informativnega centra NEK, ki se bo končal z zabavno-športnim programom. Drugo- in tretjeuvrščeni pa bodo prejeli privlačne praktične nagrade. Posebej bodo nagrajeni tudi mentorji vseh najboljših projektov.

Za učitelje in mentorje: delavnica o energetskem knjigovodstvu

Za učitelje in mentorje bo **v četrtek, 25. marca 2010, organizirana delavnica na temo energetskega knjigovodstva v šolah**, ki jo GEN energija pripravlja v sodelovanju s Šolskim centrom Velenje. Na delavnici bodo strokovnjaki s področja energetskega inženiringa poleg uporabnih informacij predstavili tudi računalniški program za energetsko knjigovodstvo. Energetsko knjigovodstvo je eden izmed temeljnih načinov uvajanje ukrepov za URE.

Več informacij o fotonatečaju in projektu EVŠ
Tanja Jarkovič, GEN energija, d. o. o.
e-pošta: info@gen-evs.si
telefon: 07 491 01 47

19. MAREC 2010 • ŠT. 6

ŠOLSKI RAZGLEDI

ENODNEVNI SIMPOZIJ

Interaktivna slovenščina

Interaktivne table pri pouku

Sobota, 10. april 2010

Kongresni center
Hotel Slovenija, Portorož

Spoštovane profesorice, spoštovani profesorji slovenščine!

Kaj pomeni uvajanje IKT v pouk slovenščine v osnovni šoli? Priložnost, da se knjiga kot tradicionalni medij poveže s sodobnimi medijskimi orodji in da se odprejo nove možnosti za še učinkovitejše učenje in poučevanje, ali nevarnost, da se pozornost učencev preusmeri z vsebine na obliko?

Zagovorniki digitalnih tehnologij in številni praktiki, ki jih že uporabljajo v svojih razredih, trdijo, da tehnologija ne pomeni zgolj popestritve učnega procesa, marveč s prilagajanjem po meri učenca, z diferenciacijo in interaktivnostjo (takojšnjo povratno informacijo) omogoča nadgradnjo in poglobitev dialoškosti pouka.

Da bi odgovorili na to dilemo, smo letošnji simpozij zasnovali kar se da praktično. Povabili smo učitelje praktike, da prikažejo uporabo interaktivnih tabel pri pouku slovenščine v razredu in nam posredujejo svoje izkušnje.

Kratek plenarni del simpozija bo le izhodišče in uvod v praktične predstavitve, ki mu bodo sledile.

Kot vedno doslej bomo tudi tokratni simpozij sklenili z **omizjem** in **monokomedijo**. Nasmejala nas bo predstava Učitelj z Aljošo Ternovškom v naslovni vlogi.

Informacije o programu simpozija in načinih prijave najdete na spletni strani **www.devetletka.net**.

Prisrčno vabljeni v Portorož!

Maruša Kmet,
glavna direktorica

znanje nas dela velike

ROKUS Klett

Založba **Rokus Klett**, d.o.o.
Stegne 9 b, 1000 Ljubljana
telefon: 01 513 46 00
telefaks: 01 513 46 79
www.rokus-klett.si

Alma za razgledovke

V prejšnjih Šolskih razgledih smo precej pozornosti in prostora namenili Almi Karlin, pa tudi priložnost za nagrado je bila obarvana z njo. Med razgledovkami, ki ste nas razveselile z odgovori (zanimalo nas je, kako ste doživele Almo, kaj je v vas vzbudila, kako vas je nagovorila in morda celo vplivala na vaše poglede, na vaše življenje), vas bo pet prejelo lepe knjižne nagrade, ki jih podarja Mladinska knjiga..

Monografijo Alma M. Karlin državljanka sveta (avtorice Jerneje Jezernik) prejmeta M. Ličen in T. Vamberger, knjigo Moji izgubljeni topoli pa D. Trgo, L. Bizjak in M. Felc.

Vsem nagrajenkam iskrene čestitke!

Objavljamo odlomek iz enega od vaših pisem.

Tudi jaz bi tako, sedla na majhen kovček in čakala svoj parnik preko Oceana ...

»Ne vem, kdaj boste prejeli moje pismo, saj je linija, ki si jo je izbral tudi Krištof Kolumb, zelo neprometna. Takrat enkrat boste članek že dobili. Obkrožajo me leteče ribe, v šotorsko krilo pa se upira pravo tropsko sonce. Nobene ladje ne srečamo, obdaja nas ubijalska osamelost oceana ...«

Pred mnogimi leti sem z zadržanim dihom začela prebirati Popotne skice Alme Karlin. Spoznala sem, da je ta izjemna ženska, drobna kot punčka, počela natanko to, kar tudi sama nadvse ljubim: potovala je, spoznavala kraje, navade, ljudi ... Vse to je mojstrsko ubesedila v pravo veliko literaturo. Tudi jaz bi tako sedla na majhen kovček in čakala svoj parnik preko Oceana ...

Osem let dolgo potovanje je naredilo tako Almo Karlin, ki je zmogla in se znala postaviti po robu vsemu trpljenju in odrekanju v predvojnih in povojnih časih. Njena besedna dediščina, ki nam jo je zapustila, je tako dobila svoj smisel!

Hvala Jerneji Jezernik za prečudovito monografijo. Z Državljanko sveta smo Slovenci dobili izjemno knjigo, Alma Karlin pa darilo in poklon. (T. Vamberger)

➤ *Moja usoda je bila zapečatena. Končno sem odkrila vodilni motiv svojega življenja. Napolnjeval me je s spoštovanjem, tesnobo in z veseljem. Natanko sem vedela, da je pot umetnika posuta z več trnja kot vsaka druga, toda pripeljala je lahko tudi v čisto druge višine, in jaz sem se odločila, da bom pogumno zakorakala nanjo.*

➤ *Peru je uničil v meni vero v dobroto in človeško ljubezen, me vrgel v prepad divjaške manjvrednosti – kot žensko, kot človeka – vendar ne kot umetnico. Ženska tod (na Japonskem) nič ne velja. Hoditi mora za možem, kakor sužnja mora streči njegovim staršem, redko gre z njim v gledališče ali na zabavo in vselej ga mora nagovoriti z milostljivi gospod in zapovednik. … Toda čeprav Japonec ne kaže čustev, ima soprogo vseeno rad, z njo ravna lepo in pravično ter upošteva njeno ponižno mnenje.*

➤ *Vzhod je nenavaden, V našem jasnem, treznem, zelo materialističnem Zahodu določeni nazori ne ustrezajo, določeni pripetljaji pa ostanejo nepojasnjeni; Vzhod pa skozi svojo mistiko pove globljemu jazu nekaj, kar za moje pojme presega tisto, kar na tem področju priznava razsvetljeni Zahod.*

➤ *Res je, da me je tropska blaznost spremenila, da sem izgorela v njihovi razbeljeni vročini, vendar je mistika številnih ras okrog vsega, kar se me dotakne, spletla srebrno meglico. Za vsem bridkim stoji nekaj lepega, za ponižanji in trpljenjem nekaj velikega in globokega, in ta nenavadna mešanica dobrega in zlega se je zlila v morje spominov, iz katerih ustvarjam svoja dela.*

➤ *Sem človek brez naroda. V teh mesecih se mi je razodelo, da bom za Slovence vedno tujka in da drugače ne more biti. Moja materinščina je nemščina, trideset let sem bila Avstrijka. Kljub temu niso Avstrijci, ki se danes, kakor praviš, ozirajo proti vzhodu, nič več tisti Avstrijci, ki sem jih nekoč poznala. Med njimi je veliko nacistov, ki so izdali svojo domovino, njihov idejni svet se je spremenil. Tudi mednje ne sodim. Zdaj sem samo še državljanka sveta. Vse moje dejanje in nehanje mora služiti človeštvu.*

našnamignašnamignašnamig

foto LUČKA

Naj se prepojijo okusi kakija in suhih smokev, naj zadiši zeleni čaj, oplemeniten z jasminom, naj se brbončice razvajajo z na drobno narezanim jabolkom, posutim s sproti zmletimi semeni lana in cimetom, prelitim z žlico medu. Dan se lahko začne ...
Tak zajtrk je ne le slasten in privlačen na pogled, pač pa tudi zelo zdrav. Če so poleg Šolski razgledi, dobi zdravje še širše razsežnosti. Posnetek je nastal ob koncu letošnjega prvega delovnega tedna, torej 60 let po izidu prve številke našega časopisa, ki se je tedaj imenoval še Prosvetni delavec. Sicer pa je slično podobo mogoče ujeti v objektiv vsak dan, le da so zdaj, na pomlad, nekoliko zamenjane sestavine, predvsem pa vsakih 14 dni številka Šolskih razgledov ... Dober tek!

modremislimodremislimodre

Vasja: *»Nina, a veš, da boš morala na svoj prvi šolski dan učiteljici prinesti petelina?«*
Nina: *»Si hecen, Vasja! Zakaj pa petelina?«*
Vasja: *»Ne vem, tako so napisali v Šolskih razgledih (stran 4).«*
Nina: *»Zlezi iz banje, hitro! Greva prebrat, ali bom res morala septembra s petelinom v šolo …«*

Nina (skoraj šest let) in Vasja (tri leta) iz Šempetra pri Gorici

Marcel Talt Lah ČEČKALČKI

RADIO rogla 89,4 - 101,8 www.radiorogla.si

50 let Štajerski val